

Lenini lipu all, Stalini juhtimisel edasi kommunismi võidu poole!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNU komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingu-komiteede häälekandja

Nr. 1 Esmaspäeval, 22. novembril 1948. a. I aastakäik

Ajaleht pole mitte ainult kollektiivne propagandist ja kollektiivne agitaator, vaid samuti ka kollektiivne organisaator

(V. I. Lenin)

Viigem Tartu Riiklik Ülikool eesrindlikumate nõukogude ülikoolide hulka!

Tartu Riikliku Ülikooli ajalehe ilmumahakkamise puhul soovin kõigile üliõpilastele, õppejõududele, töölisele ja teenistujale — kogu ülikooli perele, eesotsas rektor prof. sm. Koortiga ja parteiorganisatsiooniga sm. Kalju juhtimisel, tublit õppe- ja tööindu, viljakat tulemusrikast õppetööd ning teaduslikku uurimistööd nõukogude väimuse.

Viigem põline Tartu Ülikool tema töö poolest võimalikult peatselt Nõukogude Liidu kõige eesrindlikumate ülikoolide hulka! Aidaku uus leht selleks kõige tõhusamalt kaasa!

Kommunistliku tervitusega

N. KAROTAMM

EK(b)P Keskkomitee sekretär.

Tähelepanuvääriv sündmus

Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Tartu Linna Komitee saadab Tartu Riikliku Ülikooli häälekandjale tema esimese numbrilise ilmumise puhul bolševistliku tervituse.

Kuna TR Ülikoolil on kogu tema enam kui 300-aastase ajaloo vältel puudunud oma ajaleht, siis viimase ilmumise häälekandmine nõukogude võimu tingimustes on kahtlematult tähelepanuvääriv, suure poliitilise ja kultuurilise tähtsusega sündmus.

EK(b)P Tartu Linna Komitee soovib, et ülikooli häälekandja looks oma esimesest numbrist peale tiheda sideme üliõpilaste ja õppejõududega ning tugevdaks seda pidevalt, et ta võitleks energiliselt nõukogude eesrindliku teaduse arengu, üliõpi-

laste kõrge õppeedukuse eest, kogu ülikooli kollektiivi kasvatamise eest nõukogude patriotismi väimuse. Ajaleht peab bolševistliku teravusega paljastama kapitalismi igandeid inimeste teadvuses, pseudo-teaduse levitajaid, reaktsioonilise läänekultuuri ees lõimitamise nähtusi ning klassivaenlase urgitsusi.

EK(b)P Tartu Linna Komitee nimel avaldan kindlat veendumust, et ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool“ tuleb toime nende ülesannetega, mis partei ja valitsus asetavad meie ajakirjanduse ette ajajärgul, mil kõik teed viivad kommunismile.

E. Brandt,
EK(b)P Tartu Linna Komitee sekretär.

Suur ja vastutusrikas tööperiood

A. KOORT,

Tartu Riikliku Ülikooli rektor.

Oppeaasta esimene semester on jõudnud juba teise poolaega. On veel varajane hinnata semestri õppe- ja teadusliku töö tulemusi meie ülikoolis. Kuid me võime öelda, et semestri algusest peale on nii õppejõud kui ka üliõpilased suhtunud õppetöösse kasvava vastutustunde ja distsipliinikindlusega.

Meie õppejõud algasid uut oppeaastat üleülikoolilise nõupidamisega 31. augustil, mille ülesandeks oli välja selgitada meie õppetöös ja teaduslikus uurimistöös seni esinenud puudusi. Meie õppejõud otsustasid teha pingutusi selleks, et tõsta õppetöö ideelis-poliitilist ja meetodilist taset. Ülikooli õppejõudude meetodilisel konverentsil, mis toimus 29.–30. oktoobriini, võeti põhjalikult selgitusele õppetöö tähtsaima vormi, loengu, ideelis-poliitilise ja meetodilise ülesehituse küsimus. On täiesti kindel, et meie õppejõud tõsiselt arvestavad selle konverentsi otsuseid ja rakendavad neid oma igapäevases töös.

Oppeaasta algul otsustasid Tartu Riikliku Ülikooli töötajad asuda energiliselt ideelis-poliitilise haridustöö süvendamisele.

Meie ülikooli õppejõud saavad järjest rohkem teadlikeks ideelis-poliitilise enesetäiendamise tähtsusest. Nad on saanud teadlikuks sellest, et suurimad puudused meie õpetegevuses ja teaduslikus uurimistöös tulenevad dialektilise materialismi mitteüldaladest tundmisest.

Uue oppeaasta algul korraldas meie ülikool üleülikoolilise õppejõudude nõupidamise olukorra kohta bioloogiateadustes. Sel nõupidamisel arutleti läbi Lenini nimelise Üleliidulise Põllumajandusteaduste Akadeemia 31. juulist kuni 7. augustini toimunud sessiooni tulemused.

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude nõupidamine 16.–18. septembrini kujunes tähtsaks sündmuseks meie ülikooli elus. Nõupidamisel võttis sõna 24 õppejõudu. See nõupidamine näitas, et bioloogiateaduste õpe-

tamist meie ülikoolis tuleb lugeda mitterahuldavaks ja sellise olukorra kiireks parandamiseks tuleb ette võtta otsustavaid abinõusid. Nõupidamine võttis vastu otsuse olukorra parandamiseks rakendamisele tulevate vajalike abinõude kohta. Teaduskonnad ja kateedrid jätkavad senises töös esiletulnud puuduste selgitamist. Meie kateedritel tuleb põhjalikult revideerimisele võtta biologia-teaduste kursuste programmid, tuleb läbi vaadata ja kritiseerida seni tarvitusel olevad õpikud. Meie ülikoolil tuleb astuda vajalikke samme, et tugevdada bioloogiateaduste kateedrite koosseisu kaadriga, kes on suuteline tagama õppe- ja teadusliku töö juhtimist kindlatel mišuurinlikel printsiipidel. Meil on vaja astuda samme selleks, et bioloogiateaduste õpetamine meie ülikoolis täielikult ja jagamatult rajaneks eesrindlikule mišuurinlikule õpetusele.

Meie ülikooli töös on ilmnenud rida tõsiseid puudusi. Peab märkima, et loenguil ja praktilistel tütödel ei tutvustata üliõpilasi kõigeüldiselt vene rahva ja teiste nõukogude rahvaste saavutustega kultuuri ja teaduse alal, nõukogude eesrindliku teaduse kõrgete saavutustega. Järjekindlalt peame tõstma ka vene keele õpetuse taset ülikoolis. Vene keele kiire ja põhjaliku omandamisega rajavad meie üliõpilased endile tee nõukogude kultuuri ja teaduse rikkalikemate varasalvede juurde.

Suured ülesanded seisavad meie ees kasvatustöö alal.

Meie ülikool sai uueks oppeaastaks oma ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“. Vajadust ajalehe järele tundsi juba ammu. Meie ülikooli töötajaskond moodustab nelja tuhande liikmelise kollektiivi. Me taotleme, et selle kollektiivi iga liige oleks eesrindlik nõukogude töötaja, aktiivne võitleja nõukogu-

de ühiskonna hüvangu eest. On olemas kõik eeldused selleks, et meie ajaleht kujuneb üheks tähtsaks vahendiks, et efektiivselt tõsta õppe- ja teadusliku uurimistöö taset meie ülikoolis. On olemas kõik eeldused selleks, et meie ajaleht kujuneb bolševistliku kriitika vahedaks relvaks, mis aitab meie ülikooli töötajail, professoreil ja üliõpilastel otsustavalt parandada oma tööd. Meie ülikooli õppejõud, üliõpilased ja teenistujad kasutagu meie ajalehe veerge kriitikaks, nad kasutagu ajalehte vigade ja puuduste paljastamiseks ja ettepanekute tegemiseks. Sest meie kõikide ühiseks eesmärgiks on kujundada Tartu Riiklik Ülikool eesrindlikuks nõukogude ülikooliks.

Uuel oppeaastal seisab meie ülikooli töötajate ees rida tähtsaid ülesandeid. Me peame kiiresti leidma vahendeid, et meie senises töös nähtavale tulnud puudusi kõrvaldada, on tarvis otsustavalt süvendada ideelis-poliitilist kasvatustööd. Me peame järjekindlalt tõstma õppetöö taset. On vaja, et kogu professorite ja õpetajate kollektiiv rakenduks ühiskondlik-poliitilisse töösse, et ta peaks aktiivset võitlust lõimitamise vastu reaktsioonilise lääne ees, kodanlike igandite vastu inimeste teadvuses ja kodanliku teaduse väärkäsituste vastu. On tarvis parandada teadusliku uurimistöö organiseerimist, anda sellele rohkem sihikindlust ja koondata meie jõud teemade läbitöötamisele, mis omavad suurimat tähtsust nõukogude rahvamajanduse ja kultuuri seisukohalt. Meie ülikooli õppejõud peavad tegema suurimaid pingutusi, et täita vastutusrikast ülesannet, kasvatada kõrgesti kvalifitseeritud nõukogude eriteadlasi, kes kogu oma energia ja südamega anduksid võitlusele nõukogude ühiskonna, Nõukogude riigi hüvangu eest.

Kujunegu meie kõigi ühisel tahtepingutusel käesolev oppeaasta murranguliseks aastaks õppetöö ja teadusliku uurimistöö parandamise suunas.

Uute kvalifitseeritud kaadrite sepikoda

Tartu Riiklik Ülikool on oma ajaloo kestel nii mõnigi kord läbi elanud ajajärke, mil progressiivne teaduslik idee on leidnud arendamist tema seinte vahel, kuid teaduse igakülgeks viljelejaks ning eesrindlikuks kõrgemaks õppeasutuseks on ta muutumas alles nõukogude korra ajal. Praegu õpib siin tuhandeid andekaid noori töötava

rahva hulgast, kes tulevikus rakendavad omandatud teadmisi rahvamajanduse, kultuuri ja teaduse alal. Tartu Riikliku Ülikooli osa uue kaadri kasvatamisel on suure tähtsusega sotsialismi ülesehitamisel meie vabariigis.

Seda arvestades jälgib Eesti NSV Teaduste Akadeemia suure tähelepanuga tööd Tartu

Riiklikus Ülikoolis ja tervitab iga nähtust, mis räägib ülikoolis tehtava töö paranemisest. Sellepärast tervitame me soojalt ka ülikooli ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ ilmumahakkamist.

A. Kipper,

Eesti NSV Teaduste Akadeemia asepresident

Toimetuselt

Käesoleva numbriga astub oma lugejate — õppejõudude, üliõpilaste ja teenistujate ette meie ülikooli ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool“.

Ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool“ peegeldab ja hoogustab tuikavat nõukogulikku edasiliikumist, edusamme õppe- ja teaduslikus töös meie kollektiivis. Samuti tahab ajaleht kujuneda lepitamatuks vaenlaseks igasugustele ebateaduslikele tendentsidele, kodanliku ideoloogia iganditele inimeste teadvuses, reaktsioonilise lääne ees lõimitamise nähtustele, bürokratismile ja apoliitilise-

susele — edasiliikumise igasugustele takistajaile. Ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool“ tahab olla abimeheks meie ülikooli kujundamisel eesrindlikuks nõukogude ülikooliks.

Oma vastutusrikkaid ülesandeid suudab ajaleht aga täita ainult siis, kui kogu meie kollektiiv reageerib aktiivselt kõigile sündmusile ülikoolis, toetab ajalehe toimetuse tööd ja kasutab ajalehte oma töö parandamise tähtsa vahendina. Toimetus loodab teilt, seltsimehed lugejad, tihedat koostumist oma ajalehe ümber.

Kommunistid ja kommunistlikud noored! Olge eeskujuks töös ja õpinguis!

Eesti bolševike V kongressi eel

Vastavalt EK(b)P KK otsusele kutsutakse 23. detsembril 1948. a. kokku Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei V kongress. Selle kongressi kokkukutsumine on tähtsaks sündmuseks parteiorganisatsiooni ja kogu vabariigi töörahva elus.

Tartu linna töötajad võtavad linna IV parteikonverentsi vastu heade näitajatega tööstustoo-dangu plaani täitmisel.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsioon ja kogu kollektiiv võtavad EK(b)P V kongressi ja linna IV parteikonverentsi vastu uute saavutustega õppe-kasvatustliku ja teadusliku uurimistöe alal. Siseparteilises töös Tartu Riiklikus Ülikoolis on viimasel ajal märgata tunduvalt paranemist. Kommunistide poliitilisele väljaõppele on hakatud panema suuremat rõhku ja kommunistide juhtiv osa ülikooli elus on märgatavalt tugevnenud.

Töö partei liikmekandidaati-dega on samuti muutunud endisest palju aktiivsemaks, komsomoli- ja ametiühingorganisatsioonide juhendamisele pannakse enam rõhku. Paraneb ka kommunistide enesetäiendamine.

Loengud ülikoolis on muutunud sihikindlamaks ja nende teaduslik väärtus on märksa tõusnud. Tõusnud on ka loengute ideoloogiline tase.

Teaduslik töö on muutunud intensiivsemaks ja tema organisatsioonitapsemaks. 1949. a. teadusliku uurimistöe plaanis peegelduvad meie rahvamajanduse ja kultuurielulised põhilised nõuded. Teaduslike tööde temaatika seisab eesmärgile ligemal, kui see oli paar aastat tagasi.

Ideelis-kasvatustliku töö tasapind on ülikoolis märgatavalt tõusnud. Paljud õppejõud töötavad tõsiselt marksismi-leninismi teooria omandamise alal. Üliõpilaste poliitiline aktiivsus näitab märgatavat tõusutendentsi.

Kuid vaatamata kõigile neile edusammudele on meie ülikooli töös veel tõsiseid puudusi, mis kahlemata jäätavad negatiivseid jälgi noore kaadri kasvatustööle ja teadusliku uurimistöe läbiviimisele.

Viimase ajani on ikka veel üks ja teine kord esile kerkinud apoliitilisuse, kodanliku objektivismi ja kodanliku kultuuri kummardamise juhtumeid meie ülikooli mõningate teaduslike töötajate ja õppejõudude juures. Mõningate õppejõudude loengud ei seisa veel küllalt kõrgel teaduslikul ja ideoloogilisel tasemel. Teadusliku uuri-

Ühes poliitõpperings

ÜK(b)P ajaloo õppering nr. 5, millest võtab osa 12 Raadi katse-majandi töötajat, töötab regulaarselt üks kord nädalas.

Õppetöö algas 22. septembril. Sel päeval toimus sissejuhatav loeng ning tutvumine õppe-kavaga.

Kuni käesoleva ajani on läbi viidud 8 õppust ja läbi töötatud ÜK(b)P ajaloo lühikursuse 2 peatükki. Ringi liikmed saavad ülesanded esinemiseks üksikute teemade alal lühikursuse ulatuses, kuna täiendav materjal Lenini ja Stalini teostest kantakse ette ringi juhataja poolt.

Ettekanded ringi liikmete poolt on olnud 9, kuna juhataja poolt on peetud 2 loengut. Sisukaimaks ringi liikmete poolt esitatud ettekannete hulgas osutasid sm-te Tominga, Mäesalu, Piispa ja Liise omad, kuid ka teised referendid on täitnud oma ülesande rahuldavalt. Tõsi-seks puudujäägiks ringi töös aga on vähene aktiivsus küsimuste omavahelisel arutlemisel.

A. Vigla,

ÜK(b)P ajaloo õpperingi nr. 5 juhataja.

mistöö plaan sisaldab teemasid, mis pole küllalt aktuaalsed ega tähtsad ei teoreetilises ega praktilises mõttes. Meie ülikooli juhtkonna ülesandeks on likvideerida lähemal ajal need puudused.

Meil tuleb päevast päeva parandada loengute, praktikumide ja üliõpilaste iseseisva töö kvaliteeti, kindlustada oma distsipliini paremat omandamist. Ülikooli pedagoogiline ja ideepoliitiline kasvatustöö tuleb seada nii, et ülikool kasvataks mitte ainult häid eriteadlasi, vaid ka innukaid kommunistliku ühiskonna ülesehitajaid. Jooksev semester tuleb lõpetada näitajatega, mis on paremad kõigist senisest.

Teadusliku töö alal tuleb ülesannete täitmise tähtsajad revideerimisele võtta arvestusega, et osa teaduslike töid lõpetataks enne tähtaega — V kongressi kokkutuleku päevaks. Et kindlustada viisaastakuplaani täitmine nelja aastaga, selleks tuleb tihendada teaduslike töötajate sidet tegeliku eluga.

V parteikongress tuleb vastu võtta otsustava pöördega paremuse suunas parteitöös. Selle kindlustamiseks tuleb korraldada järjekindlalt parteikoosolekuid, töötada süstemaatiliselt noorte kommunistidega, tugevdada distsipliini, mitte lubada häireid poliitilises töös, suurendada partei ja partei- ning komsomoligruppide tähtsust teaduskondades.

Eesti bolševike V kongress tuleb vastu võtta massilis-poliitilise ja ideelis-kasvatustliku töö taseme otsustava tõstmisega meie ülikoolis.

TRÜ parteiorganisatsioon, parandades järjekindlalt oma tööd, läheb EK(b)P V kongressile vastu veel tihedama koon-dumise Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee ja meie armastatud juhi ja õpetaja — suure STALINI ümber.

P. Kalju,

EK(b)P TRÜ algorgani-satsiooni sekretär.

Homse ehitajad

Meie noorte jõu ja tahte jaoks ei ole rada kahte, takistust, mis seob. Vana meile iga eile, ikka homse künnisele loome oma teod.

Uurib keeli, preparaate, nagu enne, alma mater, aga uus on hoog:

Nooruk õpib, nooruk taastab, ning on hoole, rõõmu aastad talle ülikool.

Et kaoks iga murevari, meie püüe olla parim. — Ning me rahvas näeb, kuidas õide puhkeb noorte töö ja teadus uhke iga päev me käes.

Valeeria Villandi, ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Grupiorganisatsioonidele anti tööjuhiseid

Neil päevil toimus komsomoli grupiorganisatsioonide üleülikooliline seminar, kus grupiorganisaatoritele andis näpunäiteid ELKNÜ TRÜ organisatsiooni sekretär sm. Siilivask.

Ligema kahe nädala jooksul kohustati kõiki grupiorganisaatorid läbi viima gruppide koosolekuid, kus arutatakse poliitinformatsiooni korraldamist kursusel, õppeaduse tõstmise probleeme ja küsimust hehaku-kultuuritöö hoogustamisest.

Gruppide töö plaanikindlamaks muutmiseks ja kontrollimiseks viiakse sisse läbiviidavate ürituste ja individuaal-ülesannete täitmise arvestust.

Sõnavõttudega poliitkasvatuse ja õppetöö küsimustes esinesid seminaril veel komitee vastavate sektorite juhatajad sm-d Utt ja Saarits.

K. Vasar

TRÜ komsomoli-organisatsioon kindlal tõusuteel

Kommunistliku noorsooühingu organisatsioonide ülesandeks on alati sammuda noortehulkade esirinnas, tõmmata neid kaasa üldrahvaliku tähtsusega ülesannete täitmisele, kasvatada neid kommunisti vaimus.

Lähtudes sellest üldisest ülesandest on Tartu Riiklikus Ülikoolis kommunistlike noorte eesmärgiks olnud organisatsioonilise töö pidev parandamine, organisatsiooni loogijõu tõstmine ja tema autoriteedi kindlustamine organiseerimata noorte hulgas. Need pingutused on kandnud vilja, töö ülikooli komsomoli-organisatsioonis on järjekindlalt käinud tõusuteed.

Kommunistlike noorte arv meie ülikoolis on tõusnud kahe-sajani. Igas teaduskonnas on loodud oma algorganisatsioon, mis viib läbi oma tööd teaduskonna ulatuses. Võitlus kõrge-ma tööviljakuse eest, ideoloogilise taseme tõstmise eest — see on suurimaks komsomoli-organisatsioonide ees seisvaks ülesandeks.

Nende küsimustega on tegel-nud enamik meie kommunistlike noorte algorganisatsioonide-st. Paremate algorganisatsioonide-na võib märkida õigusteaduskonna (sekretär sm. Salumaa), ajaloo-keeleteaduskonna (sekretär sm. Reiman), füüsika-matemaatikateaduskonna (sekretär sm. Rebane) jt. organisatsioone. Neis algorganisatsioonides on suudetud organiseerida lah-tisi koosolekuid, valmistada vaidlusõhtuteks, organiseerida õppetootõidilisi nõupidamisi jne. Komsomoli-organisatsiooni au-toriteet neis teaduskondades on kõrge.

Kuid selle kõrval on olnud juhtumeid, kus algorganisatsiooni töö on nõrga juhtimise tõttu laostunud, komsomoli-organisatsioon ei etenda teaduskonna elus juhtivat ja suunavat osa. Selline algorganisatsioon on näiteks loomaarsiteaduskonnas, kus algorganisatsiooni sekre-

täriks on sm. Keerd. Sm. Keerd on täielikult võõrdunud oma tööst ja ei ole täitnud oma ülesannet kommunistliku noore-na, veel vähem algorganisatsiooni sekretärina. Et olukorda parandada, otsustas ELKNÜ TRÜ komitee oma koosolekul kiiresti läbi viia loomaarsiteaduskonna algorganisatsioonis uue bürookoosseisu valimised, et töö ka selles algorganisatsioonis kiiresti paraneks.

Päev-päevalt suureneb komsomoli-organisatsiooni koosseis ülikoolis. See seab algorganisatsioonide ette üha suuremad ülesanded. Komsomoli ridade kasv näitab, et ideoloogiline tase ja teadlikkus üliõpilaste hulgas on tõusnud. Paljude ees-rindlike üliõpilaste teadlikkuse tõus väljendub liitumises komsomoli-organisatsiooniga, et rakendada oma võimed noorsoo kasvatamiseks kommunisti vaimus. Komsomoli-organisaatsiooni bürood ja sekretärid ei tohi alahinnata selle fakti tähtsust ega jääda sabassõrki-jaiks noorte aktiivsuse tõusus.

Teiselt poolt tuleb ka ülikooli komsomolikomiteel endal võidelda süstemaatiliselt kommunistlike noorte töö elavamaks ja mitmekesisemaks muutmise eest. Kommunistlike noorte organisatsioon meie ülikoolis on suur jõud, mille suunamist aga tuleb parandada selliselt, et see tooks kaasa komsomoli autori-teedi veelgi hoogsama kasvu organiseerimata noorte massides. On tarvis vabaneda mõnel pool esinevast tardumusest, puisu-sest, formalismist oma töö korraldamisel. Komsomoli-organi-satsiooni töö peab muutuma paeluvamaks ja sisukamaks.

Niisugused on põhilised ülesanded, mis TRÜ komsomoli-organisatsioonil tuleb lahendada. Praegu, ÜLKNÜ ja ELKNÜ kongressi eel, peame arendama eriti intensiivset tegevust. Kongressiks valmistumise periood peab kujunema meie organisaatsiooni töös tõelise tõusu ajaks, mille saavutustele toetudes võime edaspidi saavutada uusi edusamme tegevuse ulatuse laiendamise ja kvaliteedi tõstmise alal.

J. Kalits,

ELKNÜ Tartu Riikliku Ülikooli organisatsiooni komitee sekretär.

Valiti uus ELKNÜ TRÜ komitee

Käesoleval sügisel toimunud ELKNÜ TRÜ organisatsiooni aruandlus-vaimiskoosolekul andis eelmisel aastal valitud komitee aru oma tööst.

Kriitikaohketes sõnavõttudes toodi esile puudusi ja vigu endise komitee töös ja tehti ettepanekuid töö paremaks korraldamiseks. Ühtlasi valiti uus 11-liikmeline komitee, kes juhhib organisatsiooni tööd käesoleval õppeaastal.

Uue komitee sekretäriks valiti sm. J. Kalits, sekretäri ase-täitjaks sm. K. Siilivask.

Ülejäänud komitee liikmeid valiti sm. Utt agitaatsiooni- ja propagandasektori juhatajaks, sm. Blumfeldt üliõpilaste heaoluküsimuste sektori juhatajaks, kuna sm. Tolga ülesandeks jäi algorganisatsioonide sekretäride juhendamine. Sm. Hiir organiseerib lennepida-mist koolidega, sm. Lenzner teaduslikku tööd üliõpilaskon-nas, sm. Sööt kultuuritööd massides. Sm. Saarits korral-dab õppetööga ühenduses seis-vaid küsimusi, sm. Ehvert juhib kehakultuuritööd ja sm. Zahharovale usaldati arvestusala juhtimine.

N. Kolk

NIMESID AUTAHLILT

Kui tänava septembrikuus toimusid ülikooli õigusteaduskonnas komsomoli-organisatsiooni uue büroo valimised ja arutusele tuli küsimus sellest, keda valida algorganisatsiooni uueks sekretäriks, nimetasid koosolekust osavõtvad kommunistlikud noored üksmeelselt Edgar Salumaa nime. Ja kui tema kandidatuur pandi hääletamisele, toetasid kõik kommunistlikud noored seda...

Edgar Salumaale ei olnud see esimeseks ülesandeks ühiskondliku töö alal. Juba esimesel nõukogude aastal lõi ta kooliõpilaseks aktiivselt kaasa ühiskondlikes üritustes. Temale, raskustega võitleva talupoja pojale, algas uus, helge elu, avanes võimalus rahulikult õppida ja töötada. Ent siis tuli sõda... Ja jälle oli Edgar Salumaa esimes-te hulgas, kes haarasid relva ja ruttasid Nõukogude armee ridades hävitavat lööki andma fašistlikele barbaritele. Tema sõjatee viib teda Velikije Luki alla ja siinsamas, raskete lahingute tallermaal, toimub üks helgeimaid sündmusi tema elus — ta võetakse vastu kommunistliku noorsooühingu liikmeks. Ja Nõukogude Eesti vabastamis-lahingud teeb Edgar Salumaa kaasa juba kommunistina. Kõikjal, Saaremaal ja Kuramaal on ta parimate võitlejate hulgas; ta võitleb nii, nagu peab võitlema kommunistlik noor. — Nõukogude valitsus hindab tema teeneid võitluses saksa

röövvalutajate vastu Punase Tähe ordeni annetamisega.

...1946. aasta. Sõda on lõppenud. Edgar Salumaa demobiliseeritakse, ta tuleb tagasi Tartu ja jätkab katkenud õpinguid keskkoolis. Hoolimata sellest, et ta on õppetööst pikki aastaid eemal olnud, lõpetab ta keskkooli väga heade tulemustega.

Nüüd seisab Edgar Salumaa uue tee hakul. Ent tulevase elukutse valik on tehtud juba varem — Edgar Salumaa tahab saada juristik, tahab pühendada oma jõu võitlusele sotsialistliku seaduslikkuse kindlustamise eest, nõukogude rahva. Nõukogude riigi hüvangu ja õitsengu eest. Algavad pingelise töö ajad. Edgar Salumaa kannab esimestest ülikoolipäevadest peale oma kursuse parima üliõpilase nimetust, tema õpinguraamatus esinevad ainult väga head hinded. Seminarides ja praktilistes töodes paistab ta silma oma printsipiaalse esinemisega, käsitlevate küsimuste põhjaliku tundmisega.

Ent oleks vääri arvata, et Edgar Salumaa piirdus ainult oma õppeülesannete eeskujuliku sooritamisega. Ei, hoopiski mitte. Lai ja mitmekülne on ta tööpõld ühiskondliku tegevuse alal.

Kõige sellega seletubki, miks õigusteaduskonna kommunistlikud noored usaldasid Edgar Salumaale oma organisatsiooni juhtimise. Nad tundsid seltsimees Salumaad kui tublit töömeest, printsipi kindlat võitlejat komsomoli-organisatsiooni

Alati esirinnas

töö parandamise eest. Lootused, mis kommunistlikud noored panid seltsimees Salumaale, on osutunud põhjendatuiks. Oigus-teaduskonna komsomoli-organisaatsioon elab tänava täisverelist ja tööroosast elu.

...Õhtuti on seltsimees Salumaa korteri aknad kaua valgustatud. Sageli on ammu juba möödunud kesköö, ja alles siis kustuvad tuled. Edgar Salumaa teab, et eksamiteks tuleb valmistada korrapäraselt, et õppi-dada tuleb pidevalt, ja seepärast töötab ta juba õppeaasta esimesest päevist alates hoolega loengutel läbiviõetud materjali kindla omandamise kallal.

Väga tihti me arutleme küsimust, milline peab olema õige kommunistlik noor, õige kommunist. Jälgige seltsimees Salumaa tegevust, ja te saate sellele küsimusele vastuse. Olla printsipi-bikindel igas küsimuses, täita kogu jõuga ülesandeid, mida esitab organisatsioon, olla oma kaaslastele alati tubliks ja heaks seltsimeheks, aidates ja kasvatades neid, täiendada pidevalt oma teoreetilisi teadmisi ja praktilise töö kogemusi — see on iga kommunistliku noore ülesanne.

Elada ja töötada nii, nagu õpetavad meid Lenin ja Stalin — niisugune on iga kommunistliku noore ülesanne.

Ning seepärast me nimetamegi Edgar Salumaad eesrindlikuks kommunistlikuks nooreks, et ta peab neid ülesandeid iga hetk mees ja täidab neid kindlalt.

A. Pedak

Kõrvaldagem kõik takistused õppe- ja teadusliku töö hoogsa arenemise teelt!

Mitsurinliku bioloogiateaduse triumfi eest

V. I. Lenini nimelise Üleüldise Põllumajandusteaduste Akadeemia sessioonil käesoleva aasta augustikuu algul anti hävitav hoop kodanliku idealistliku bioloogia epigoonidele, kes olid pikka aega oma ebatäpsuse, müstikasse ja metafüüsikasse takerdunud viljatute kontseptsioonidega kahjustanud mitsurinliku bioloogia arengut. See sündmus andis põhjust vaatluse alla võtta bioloogiateaduste olukord ka Tartu Riiklikus Ülikoolis. Ja kaks kuud ongi meie ülikoolis üheks keskmeks probleemiks olnud bioloogiateaduste olukorra selgitamine ja töö parandamine sel alal. Küsimuse käsitlemise juhataja sisse 16., 17. ja 18. septembril toimunud üleülikooliline õppejõudude nõupidamine, mis mõõdas terava kriitika ja enesekriitika vaimus ja mille tulemusena avastati rida vigu ja puudusi bioloogiliste distsipliinide alal töötajate teaduslikus ja õppetöös.

Edasine töö, planeeritud mainitud nõupidamise otsuste kohaselt, on andnud rea väärtuslike tulemusi. Diskussioonirikkad nõupidamised bioloogia-geograafia-, põllumajandus-, arsti-, loomaarsti- ja metsandusteaduskonnas süvendasid, detailiseerisid ja konkretiseerisid küsimusi vastavalt antud teaduskonna spetsiifikaale.

Kriitika ja enesekriitika tulemusena avastati rida idealistlike veismanistlik-mendelistlik-morganistlike seisukohti õppe- ja teaduslikus töös, samuti meie ülikooli õppejõudude poolt koostatud õpperaamatuis. Töö edasistes faasides on läbi vaadatud õppekavad, õppetöös soovitatud kirjandus, on tehtud parandusi aspirantide individuaalseis õppekavades ja üliõpilaste teaduslike ringide töökavades. Kontrollivalt on läbi vaadatud ülikooli teadusliku uurimistöo ja kirjastusplaani. On peetud rida loenguid ja avaldatud mitsurinlikku

õpetust selgitavaid artikleid ajakirjanduses.

Kogu seni tehtud hinnatava töö juures on küsimuse edasisel käsitlemisel märgata lubamatut tööhoo nõrgenemist ja pealiskaudsustki, mida märkis ka Ülikooli Opetatud Nõukogu oma 12. novembri koosolekul. Õppejõudude üldkoosolekul ja teaduskondade koosolekul vastuvõetud otsuste täitmisel on ilmnud viivitamist ja formaalsust. Kateedris minnakse sageli küsimuste lahendamisele üle deklaratsioonidega, puudub konkreetsus. See kõik halvab küsimuse edasist süvendamist ja desorganiseerib otsuste täitmist. Otsustes ettenähtud ülesannete alal botanika- ja katsemajandi „Raadi“ tööd ümberkorraldamiseks mitsurinliku bioloogia põhimõtetele ei ole veel midagi tehtud. Ometi on need küsimused olulise tähtsusega, sest just neis liides, eriti „Raadi“ toimub teooria ja praktika seostumine meie põllumajanduse ja karjanduse edasise arendamise huvides. Reorganiseerimine on aga küllaltki nõudlik töö, mis vajab pikemaajalist kaalumist, arutlemist ja viljastavaid diskussioonegi. Mitsurinlike loengute korraldamise alal on seni valitunud pulveriseerumine. Üksikuis teaduskondades on neid korraldatud omaette, mille tulemusena nad ei ole saanud kogu meie ülikooli üldsele teatavaks ja kättesaadavaks. Ses osas on nüüd teoksil ühtlase üleülikoolilise loengute temaatilise plaani koostamine. Lubamatult vähe on tehtud mitsurinlikku bioloogiaat käsitleva kirjanduse tutvustamiseks. Meie ülikooli raamatukogu ei ole veel reageerinud sellele tähtsale küsimusele, nagu seda on praegu mitsurinlikku bioloogiaat käsitleva kirjanduse tutvustamine. Ses osas ootab meie ülikoolipere vastavasisulise näituse korraldamist.

Lubamatult on viivitatud bioloogiliste distsipliinidega tegelevate teaduskondade dekaanide poolt üliõpilastele ettenähtud täiendusloengute korraldamisega. Otsuste kohaselt pidid need olema teostatud 25. oktoobriks, kuid tänaseni on ettenähtud kavast täidetud vaid murdosa.

Kõik need olulised vead on vaja viivitamata parandada.
K. Taev,
teadusala prorektor.

ÜTÜ uuel tööperioodil

Meie ülikoolis tegutseb 1948. aasta algusest alates Üliõpilaste Teaduslik Ühingu, milline ühendab endasse sadu üliõpilasi kõikidest teaduskondadest. Ühingu liikmeskond on võtnud endale ülesandeks täiendada ja süvendada jooksva õppetöö kõrval oma teadmisi teadusalastes distsipliinides, samuti omandada kogemusi teadusliku töö alal.

Käesoleva õppesemestri alguses toimus ÜTÜ organisatoorne ümberkujundamine. 1. oktoobril võttis TRÜ Opetatud Nõukogu ühel häälel vastu TRÜ Üliõpilaste Teadusliku Ühingu põhikirja ja nüüd kulgeb kogu ühingu töö täielikus kooskõlas põhikirjaga. Novembris toimunud ÜTÜ üldkoosolekul valiti

ühingule nõukogu, mis võttis ühingu juhtimise üle seni tegutsenud organiseerimiskomiteelt. ÜTÜ nõukogu esimeheks valiti Heiti Kadastik, aseesimeheks ühingu töö sisulise juhtimise alal Hans Sarv ja organisatsiooniliste ning seflusküsimuste alal Juhan Kaldre. Ühingu vastutavaks sekretäriks valiti Sulev Jänes. Asjavalitud nõukogu on seadnud oma eesmärgiks ÜTÜ töö süvendamise ja laiendamise. Kõik üliõpilased, kes soovivad töötada teaduslikul alal, astugu Üliõpilaste Teadusliku Ühingu liikmeks, sest nii on tagatud kõige paremini tulemusrikas töö.

H. Kadastik

Sisukas tegevus ajalooringis

Hiljuti toimus TRÜ ajalooringis järjekordne ettekandekoosolek ringi liikmete ja teiste ettekandest huvitatute rohkel osavõtul. Koosolekul esitas ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane Kadri Käosaar kunstiajaloolise referaadi vene maalikunstniku I. Repini populaarsemaid teoseid seoses tema eluloo ja loomingulise kujunemisega. Referaadi illustreerimiseks kasutati valguspilte. Teise ettekandena järgnes ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilase Ea Janseni referaat üliõpilaskoostööst Tartus sajanvahetusel ja 1905. a. re-

volutsioonis, kusjuures TRÜ loomaarstiteaduskonna 100. aastapäeva tähistamiseks mõeldud ettekande järgis peamiselt Tartu Veterinaarinstituudi üliõpilaste opositsioonilist ja revolutsioonilist liikumist mainitud ajal. Esitatud uurimus tõestas selle liikumise liitumist ülevaemaalse üliõpilaskoostööst, revolutsioonilise sotsiaaldemokraatliku liikumisega tsaristliku režiimi vastu. Referaadis esitatud huvitav dokumentaalne materjal põhjustas ettekande sooja vastuvõtu kuulajaskonna poolt.

E. Kull

Teaduslikus ringis arutleti bioloogiaküsimusi

Möödunud õppeaastaga võrreldes on käesoleval aastal üliõpilaste teaduslikud ringid alustanud palju intensiivsemat tegevust. Nii töötavad põllumajandusteaduskonnas ringid taimekasvatuse ja loomakasvatuse alal. Mõlemad on siiani korraldanud mitu referaatkoosolekut ning näitlikku demonstratsiooni. Ringide töö on üliõpilastele pakkunud palju huvitavat ning aidanud mitmeid küsimusi edukalt lahendada. Teaduskonna õppejõud võtavad ringide tööst aktiivselt osa, et abiks olla raskemate küsimuste lahendamisel.

Möödunud neljapäeval toimus ÜTÜ põllumajandusteaduskonna org-büroo korraldusel üldkoosolek. Koosolekul esines üliõpilane Jaan Reemann referaa-

diga teemal „Mitsurinlike meetodite rakendamine põllumajanduses“.

Referaadis anti selge ülevaade mitsurinliku teaduse hiiglasavutustest, eriti I. V. Mitsurini töö edasiarendamisest akadeemik T. D. Lössenko poolt. Ettekantud referaat andis kuulajatele rohkeid näpunäiteid põhjalikuks süvenemiseks mitsurinliku agrobioloogiasesse, et saada edukalt rakendada rahvamajanduse teenistusse.

Edasi kuulati koosolekul ära org-büroo aruanne ning valiti 5-liikmeline nõukogu, kes edaspidi koordineerib ÜTÜ põllumajandusteaduskonna osakonna tööd mitsurinliku bioloogia alusel.

O. Aasma

Vene keele õpetamise ja õppimise taset tuleb tõsta

Vene keele õpetamine TRÜ ülikoolis toimub kõigis teaduskondades I–IV kursusel.

Milliste tulemustega on meie ülikoolis täidetud vene keele õpetamise vastutusrikkast ülesannet?

Vene keele õppimise organiseerimise ja kontrolli parandamisega on saavutatud tunnustuväärseid, kuigi mitte veel küllaldasi tulemusi. Kui 1946/47. a. ulatus loengutest osavõtu protsent ainult 70-ni, siis 1947/48. õppeaastal oli loengutest osavõtu keskmine protsent 80,6, tõesuses kevadsemestril 85,8%-ni. Käesoleval õppeaastal (oktoobris) tõusis see näitaja juba 86%-ni.

Kevadsemestri lõpul läbiviidud eksamitel ja arvestustel saadud hinded näitavad, et vene keele õpetamise üldine tase ülikoolis tõusis tunduvalt: väga häid hindeid oli 24,1%, häid 34,2%, rahuldavaid 36,9% ja mitterahuldavaid ainult 2,8% hinnete üldarvust.

Need andmed kõnelevad kahtlemata vene keele õpetamise taseme paranemisest, samuti ka üliõpilaste tõsisest suhtumisest sellesse ainesse.

Kuid need saavutused pole küllaldased. On kindel, et möödunud aasta saavutused oluk-

sid paremad, kui vene keele õpetamise küsimustest oleks olnud huvitatud kõik ülikooli õppejõud, kateedrite juhatajad ja ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid. Mida suurem hulk töötajaid aitab kaasa vene keele õpetamise taseme tõstmiseks, seda paremad on tulemused. Üliõpilaste osavõtt loengutest paranes tunduvalt seetõttu, et teaduskondade dekaanid ja prodekaanid jälgisid pidevalt üliõpilaste töödistsipliini ja kutsusid selle rikkujad korrale. Huvi üliõpilaste töödistsipliini vastu, eriti vene keele loengutest osavõtmise osas peab käesoleval õppeaastal veelgi tõusma, me peame saavutama üliõpilaste saajaprotsendilise osavõtu vene keele loenguist.

Vene keele õpetamine lasub vene keele kateedri õppejõudude õlgadel. Nende oskusest ainet õpetada, nende pedagoogilisest meisterlikkusest, nende nõudlikkusest olenevad väga suurel määral üliõpilaste suhtumine ainesse, nende õppeedukus ja teadmised vene keele alal.

Õppejõudude töö parandamiseks kuulab vene keele kateedri kateedrikoosolekul ära rea metoodilisi referaate, korraldab loengute vastastikust külastamist õppejõudude poolt ühes

järgnevat aruteludega. Kahtlemata annavad need üritused tulemusi.

Ent ainult rektoraadi, teaduskondade dekaanide ja vene keele kateedri õppejõudude pingutustest ei piisa, et saavutada häid tulemusi. Huvi vene keele vastu on seotud selle keele praktilise rakendamisega kõigi ülikoolis õpetatavate ainetes õppimise käigus. Vene keele omandamiseks ei piisa vene keele loengutest osavõtmisest ja ainult grammatika ning lugemismaterjali selgeksõppimisest. On vaja, et üliõpilased märksa rohkem tegeleksid vene keelega.

Augustikuus toimunud dekaanide koosolekul võeti vastu otsus, et vanemate kursuste üliõpilastele annavad venekeelse koduse lektüüri teaduskondade kateedrid. Selle otsuse täitmisele pole teaduskondades veel asutud, välja arvatud ajaloo-keele- ja loomaarstiteaduskond. Vene keele kateeder ei ole teaduskondadelt saanud soovitava kirjanduse nimestikke ning vanemate kursuste üliõpilased jäid enamikus teaduskondades venekeelse kirjanduse valikul teaduskondade kateedrite abita.

Tõhusaks vahendiks vene keele praktilisel omandamisel on vene keele ringid. Et haarata laiemaid üliõpilashulki vene keele ringide töösse, organiseeris vene keele kateeder need ringid teaduskonniti. Et ringide

tööd elustada, on tarvis, et ülikooli kommunistlike noorte organisatsioon vene keele ringide töö vastu senisest rohkem huvi tunneks ning vene keele kateedri õppejõude selles töös abistaks.

Mistahes keele selgeksõppimine nõuab pidevat ja järjekindlat tööd. Et saavutada pidevat ja järjekindlat tööd vene keele õppimises, on vajalik kehtestada sellele töö pidev kontrollimine. Vene keele kateedri ettepanekul toimub kokkuvõtete tegemine õppeedukuses 2 korda õppeaastas: sügissemestri lõpul diferentseeritud arvestuste ja kevadsemestri lõpul eksamite näol. Mõned üliõpilased on arvamusel, et ainet õpitakse ainult eksamisessiooni päevil, kuna semestri jooksul võib ükskõikselt suhtuda aine õppimisse. Et vältida sellist hooajalist õppimist, on vene keele kateedris kehtestatud kord, et arvestuste ja eksamihinnete väljapanemisel arvestatakse iga üliõpilase tööd kogu semestri vältel.

Käesolevast õppeaastast alates toimub vene keele õpetamine vene keele kateedri eraldatud ruumides äsjaalminud keemia instituudi hoone III korrusel. Kahjuks on nende ruumide korraldamine ja sisustus jäänud seni väga palju soovida: auditooriumid on külmad, kuna akendel on ühekordsed raamid (seni

ei ole ruume kätud, puuduvad seinatahvlid, pole vajalikul määral laudu jne. Majandusosakond suhtub ükskõikselt õpperuumide sisustamisega (3 kuud tehakse 6 tahvlit!), mis pidurdab mõjub õppetööl.

Lõpuks tahaksin seoses vene keele õppimisega puudutada üht väära seisukohta, mis on levinud nii üliõpilaste kui ka teatava osa õppejõudude seas — vaadet vene keelele kui võõrkeelele. Selline vaade on väär. Väär juba esiteks seepärast et vene keelega puutume kokku iga päev, kuuleme venekeelseid sõnu, loeme venekeelseid ajalehti, raamatuid jne. Vene keel on meile lähemal kui mis'ahes võõrkeel. Võõrkeeleks ei saa me aga vene keelt pidada peamiselt seepärast, et see on Nõukogude Liidus kõigi rahaste suhtlemiskeel, see on maailma esimese sotsialistliku riigi keel.

Seepärast on iga Nõukogude riigi kodaniku kohus hästi tunda vene keelt; eestlastel tuleb seda tunda n'isama hästi kui oma emakeelt, sest see võimadab meil täiel määral kasutada sotsialismimaal loodud vaimuvärsid, võimaldab veel suuremal määral lülituda sellesse suuresse töösse, mis toimub meil tänapäeval kommunistliku ühiskonna ehitamisel.

J. Feldbach,
vene keele kateedri juhataja kt.

Parandada poliitinformatsiooni korraldamist

Üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatus paremaks ja tõhusamaks muutmise otstarbel viidi meie ülikooli kõigi kursuste tunnikavva iganädalased poliitinformatsioonitunnid. Selle sammu suur positiivne mõju on ilmne. Enamikus teaduskondades toimub poliitinformatsioon hästi organiseeritult, noorte järjest kasvava poliitilise aktiivsuse tähe all. Referentide süsteemikindl instrueerimine, poliitinformatsioonirühmade suuruse vähendamine ja teised tarvituselevõetud abinõud kujunesid tähtsaks tegureiks poliitinformatsiooni sisulise kvaliteedi tõstmisel. Suurt tähtsust omab ka šeffleva õppejõu juhustav ja suunav osavõtt poliitinformatsioonidest. Teaduskondades, kus õppejõud-šeffid täidavad oma kohustusi hästi ja referaadid valmistatakse põhjalikult ette (näiteks õigusteaduskond), kujunevad poliitinformatsioonitunnid noortele oodatud sündmuseks, võimaldavad teravate päevaküsimuste igakülgselt ning põhjalikku arutelu ja orienteerivad üliõpilasi sise- ning välispoliitika tähtsates probleemides.

Nentides neid täiesti hinnatavaid tulemusi töös, tuleb meil aga seda teravama kriitika alla võtta nähtud, mis räägivad vastutustundetust ja hoolimatust suhtumisest poliitinformatsiooni korraldamisse.

Eriti rohkesti esineb selliseid fakte metsandusteaduskonnas, kus poliitinformatsiooni korraldamisse suhtutakse formaalselt ja kus õppejõud ei ole kaasa tõmmatud selle tähtsa ürituse läbiviimisele. Terve rida õppejõude, kes on määratud kursuste šeffideks, on täielikult unustanud oma kohustused. Näiteks pole metsatööstuse osakonna I kursuse šeffi sm. Laasi üldse nähtud poliitinformatsioonil, kuna sama kursuse teine šeff sm. Muiste on õppeaasta algusest peale vaid ühe korra viibinud poliitinformatsioonitunnis. Ka teised šeffid ei täida oma üles-

andeid nõuete kohaselt. Näiteks ei võtnud 9. novembril poliitinformatsioonist osa šefflevad õppejõud sm-d Laasimer (I kursus) ja Krigul (II kursus).

Harvad pole ka juhtumid, kus kursuse šeffi osa poliitinformatsioonil piirdub vaid passiivse pealtkuulamisega. Näiteks esines sama teaduskonna metsatööstuse osakonna II kursusel juhtumeid, kus referent polnud suuteline vastama ülesõtetud küsimustele, mistõttu nende selgitamine tuli edasi lükata. Endine šeff sm. Vohli omalt poolt aga ei vastanud samuti neile küsimustele. Loomulikult pole sellisel juhul õppejõu osavõtt midagi kasu.

Samalaadilisi hooletuse fakte võib tuua teistestki teaduskondadest. 15. novembril jäi põllumajandusteaduskonna III kursusel poliitinformatsioon šeff sm. Mauringu ja referendi puudumise tõttu koguni ära!

Kahtlemata langeb peavastutus niisuguse olukorra tekkimise eest vastavate teaduskondade dekanatidele. Ei metsandusteaduskonnas (dekaan sm. Riitslaid) ega ka põllumajandusteaduskonnas (dekaan sm. Hallik) võetud õigeaegselt tarvitusele vajalikke abinõusid korra loomiseks poliitinformatsiooni organiseerimise alal. Samal ajal ei võta see aga vastutust ka komsoliorganisaatsioonilt, kes tunneb vähe huvi poliitinformatsiooni korraldamise küsimuste vastu ja ei oma ülevaadet sel alal tehtavast tööst ning esinevaist väärnähtustest.

Siinkohal esitatud faktid kohustavad vastavaid isikuid ja organisatsioone otsekohe tarvitusele võtma vajalikud abinõud poliitinformatsiooni korraldamise parandamiseks. Poliitinformatsiooni läbiviimine on suur ja tõsine töö, mille edukaks käigu eest peavad nii dekanadid kui ka ühiskondlikud organisatsioonid teaduskondades iga päev valvel seisma.

O. Vaigu

Rohkem hoolitsust!

Selleks et parandada Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste elamistingimusi, seadis ülikool sisse ühiselamud, mis aitas üliõpilasi tunduvalt korteriküsimuse lahendamisel.

Nii võeti tänavu sügisel üliõpilasi ühiselamutesse vastu rohkem kui nulltu. Tunduv osa ühiselamuis elavatest üliõpilastest, arvult ligi 400, paigutati Tiigi tänavas asuvasse ühiselamusesse.

Missugused aga olid õppetöö algul üliõpilaste elamistingimused selles ühiselamuses? Esiteks viibis maja teise tiiva remontimine. Siin viidi tööd enam-vähem lõpule alles kuu aega pärast õppetöö algust, mistõttu mõnes toas pikemat aega pidi elama kuni 20 üliõpilast. Kui teine majatiib elamiskõlblikuks kohendati, paranes mõnevõrra üliõpilaste majutamisprobleem.

Ent vaatamata sellele leidub siiski tube, mis on sõna tõsisemates üliõpilaste peagu „täis tuitud“. Kõigile lisandub veel hädavajalikuma mõõbli puudumine. Puudus oli ja on praegugi taburetist, toolidest, riidenagidest, raamaturiulitest ja toidukappidest. Leidub tube, kus 7–8 üliõpilase kohta on olemas kõigest 2–3 taburetti. Väga palju raskusi tekitab ka vastavate kappide puudumine toiduainete hoidmiseks. Majakorraldusel, kus

leidub sahver, on olukord suhteliselt parem, aga toad, mille juures ei ole toiduhoidmise kohta, on võrdlemisi antisaniitaarses olukorras (näiteks toad nr. 23, 24, 25, 26). Üliõpilased peavad toiduainete hoidma voodi all. Korraldiku panipaiga puudumisel esineb toiduainete riknemist, samuti raskendab see ka puhtuse ja korra hoidmist tubades.

Üliõpilaste elutingimuste parandamiseks ühiselamuis peab hoolitsetama selle eest, et seal leiduksid toidukapid ja taburetid. Taburetite puudumisel on üliõpilased sunnitud voodis lugema ja isegi kirjutama, mis mõjub kahjulikult silmadele. Ka peaks hoolitsetama selle eest, et kõik voodid oleksid varustatud ühiselamu poolt voodipesuga.

Rohkem hoolt tuleb kanda veel ruumide kütmise ja valgustamise eest.

Seega peab üliõpilaste ühiselamuis ruumide, nende sisustamise, kütte, valgustuse ja üldise heaolu, korra ning puhtuse eest edaspidi senisest rohkem hoolitsetama. Ülikooli majandusala korraldavad asutised ja üliõpilaste ametiühingu komitee peavad viivitamatult täitma üliõpilaste õigustatud nõudeid ja looma korra Tiigi tänavas ühiselamuis.

L. Heinlaid

I. S. Turgenevi teoste näitus

Suure vene kirjaniku I. S. Turgenevi sünni 150. aastapäeva tähistamiseks on vene keele ja kirjanduse kabinetis (Gustav-Adolfi 14) avatud I. S. Turgenevi näitus. Näitusel on välja pandud kirjaniku teosed (ka eestikeelsed tõlked), vitriinides võime näha illustratsioone ja

artikleid kirjaniku elu ning loominguga kohta.

I. S. Turgenevi näitus on käesoleval õppeaastal juba kolmas sellelaadiline üritus. Varem organiseeritud näitused L. N. Tolstoi ja G. Uspenski loominguga kohta leidsid sooja vastuvõttu kirjanikusuhuliste poolt.

Meie ülikoolist

Ühtse kollektiivina võttis TRÜ õppejõudude ja üliõpilaste pere osa Oktoobrirevolutsiooni 31. aastapäeva pidustustest. Pildil: lipukandjad rongkäigus.

Kirjanduslik võistlus

TRÜ üliõpilaste kirjandusring kuulutas hiljuti välja luuletuste, lühijuttude ja lühinäidendite võistluse. Võistlusele esitatud luuletused, lühijutud ja -näendid ei tohi olla varem trükitis avaldatud.

Tööd tuleb esitada varjunime all, lisades käsikirjale sama varjunime kandva ümbriku, mis sisaldaks autori nime, teaduskonna ja aadressi. Esitavad tööd tuleb asetada üliõpilasmajas teisel korrusel asetsevasse kirjakaasti.

Võistlusluuletuste esitamise viimane tähtaeg on 1. detsembril 1948. a. Lühijuttude ja lühinäidendite esitamise lõpptähtpäev on 1. märts 1949. a.

Parimate tööde autoritele määrab vastav žürii rahalisi preemiaid 50–1000 rubla suuruses summas.

E. Kirsimägi

Akadeemiliste kooride üritusi

TRÜ akadeemilised koorid on praegu hoogsas tegevuses.

Kooride esimeseks suuremaks ürituseks kujuneb 24. novembril Teaduste Akadeemia saalis toimuv ulatuslik kontsert, kus esinevad Akadeemiline Meeskoor, Akadeemiline Naiskoor ja „Vanemuise“ segakoor.

Akadeemiline Meeskoor korraldab kontserdi veel 4. detsembril, mille järel on kavas kontsertmatk Viljandisse.

R. Kink

Hinnatav algatus

Teatavasti remonditi äsja keemiainstituudi hoones ruumid, millest osa anti vene keele kateedri kasutusse.

Nägusad ruumid vajavad aga sisustamist. Selle ülesande kiiremaks läbiviimiseks võttis initsiatiivi endale õigusteaduskonna II kursuse I rühm.

Hea organiseerimistöö tulemusena sisustati kateedris vene keele tuba, mis dekoreeriti maitsekalt portreede ja loosungitega.

Eriti aktiivselt võtsid sellest tööst osa õigusteaduskonna II kursuse I rühma üliõpilased seltsimehed Kipper, Eerus, Hiir jt. sm. Maiste-Alleri nõuannete järgi.

Vene keele tuba on mõeldud kasutamiseks vene keele ringidele koosolekute läbiviimiseks, konsultatsioonide korraldamiseks, üliõpilastele vaba aja veetmiseks ja venekeelse kirjandusega tutvumiseks.

Ü. Saag

Töö muutub ulatuslikumaks

Seoses Tartu Riikliku Ülikooli Spordiklubi reorganiseerimisega toimus hiljuti ajaloo-keeleteaduskonna kehakultuurikollektiivi organiseerimiskoolesolek. Koolesolekul valiti kehakultuurikollektiivi juhatusse sm-d Ütti, Timmo, Künnap, Ligi, Kivisaar, Loosme ja Soonets.

Uue kava kohaselt peab kehakultuuritöö raskuspunkt asuma just teaduskonna spordikollektiivil, mis peab tõmbama sportlikule tegevusele võimalikult laialdasi üliõpilasmasse. Valitud juhatus, silmas pidades üliõpilaste soove ja huvisid, organiseerib mimesuguste spordialade harrastamist, korraldades treeningtunde ja võistlusi.

Uuel kehakultuurikollektiivil seisab ees suur ja vastutusrikas töö oma teaduskonna üliõpilaste sportliku tegevuse aktiveerimisel. Ka üliõpilased omalt poolt peaksid osutama senisest suuremat huvi ja aktiivsust kehakultuuritöö suhtes, et oma füüsilistelt võimetelt mitte maha jääda vennasvabariikide üliõpilastest.

A. Künnap

TR Ülikoolis mälestati N. Burdenkot

11. novembril möödus kaks aastat kuulsa kirurgi, NSVL Teaduste Akadeemia tegevliikme, NSVL Arstiteaduse Akadeemia presidendi, Relvastatud Jõudude peakirurgi ja NSVL Ülemnõukogu liikme Nikolai Nili p. Burdenko surmast. Seda päeva tähistati Moskvas N. Burdenko mälestussamba avamisega, meil Tartu Ülikoolis mälestustahvli avamisega Vana Anatoomikumi hoonel. Ühtlasi korraldati aulas mälestuskoolesolek ja avati dokumen-

tide näitus Nikolai Burdenko elust ja tööst Tartu Ülikoolis.

Aktusel andis professor Valdes isiklike mälestuste alusel ülevaate Nikolai Burdenko tööst Tartu Ülikooli juures. Dokumendid näitusel tõestasid iga üksikut ettekantud fakti. Nii selgusid täie tõetruudusega selle suure teadlase ja nõukogude patrioodi elu ja tegevus ning mõlemad üritused — mälestuskoolesolek ja näitus moodustasid ühtse harmoonilise terviku.

V. Miil

Tunnustus innustab paremale tööle

Neil päevil saabus meie ülikoolile rõõmustav teade suurest tunnustusest TRÜ Kehakultuuriteaduskonnale. Nimelt andis NSV Liidu Kõrgema Hariduse minister sm. S. Kaftanov 30. oktoobril s. a. käskkirja „Sportlikust tööst Tartu Riiklikus Ülikoolis“.

Oma käskkirjas märgib minister tunnustavalt TRÜ Kehakultuuriteaduskonna tähelepanuväärseid saavutusi spordi- ja kehakultuuritöö arendamise alal Tartu Riiklikus Ülikoolis.

Märkides neid saavutusi avaldab minister tänu TRÜ rektorile sm. A. Koortile, kehakultuuriteaduskonna dekaanile sm. F. Kudule ja üliõpilasele

H. Lipule. Tartu Riiklikus Ülikoolis tehtava kehakultuuritöö taseme edasiseks tõstmiseks eraldab Kõrgema Hariduse Ministerium TR Ülikoolile 20 000 rubla kehakultuuritöö arendamiseks massides. Lõpuks teeb minister korralduse luua TRÜ Kehakultuuriteaduskonnas dekaani asetäitja ametikoht ja viivitamata nimetada õppe-sportdibaasi koosseis.

Ülikooli pere tervitab seda Kõrgema Hariduse ministri käskkirja suure rõõmuga. Vastakem meie ülikoolile osaks saanud tunnustusele uute, senisest väljapaistvamate saavutustega töös kehakultuuri ja spordi alal!

P. Sepp

Meeleolukas teaduskonnaõhtu

Möödunud pühapäeva õhtul kogunes jälle üliõpilasmaja saalidesse rõõmus noortepere. Seekord olid need ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased, kes tulid osa võtma ametiühingu alakomitee poolt korraldatud teaduskonnaõhtust.

Oma pidukõnes dekaan prof. H. Moora rõhutas, et kollektiivsustunde ja vastastikuste sõprussuhete tugevdamisel kogu teaduskonna ulatuses on suur tähtsus. Ta soovis, et üliõpilased moodustaksid ühtse sõbraliikuv terviku, sest kollektiivi abiga suudetakse ületada paljugi

töös esinevaid raskusi, mis üksikuile oleks võimatu.

Kunstilise isetegevuse osas esitasid üliõpilased huvitava ja mitmekesise kava. Leelutaja H. Eresaks palus kõiki rahul olla pakutatava ja hästi lõbutseva. Ja võiski rahul olla: muusikalised ettekanded — viiuli-, klaveri- ja tšellosoolod väärtsid kiitust, samuti soololaulud L. Karindi esituses; noored luuletajad V. Villandi, E. Hiob ja L. Ongo esitasid omaloomingut. Tantsuettekandeid esitati „Mustlastantsu“ ja lõpuks 3 eesti rahvatantsu.

G. Reiman

Teadmiseks lugejaile ja kirjasaatjaile

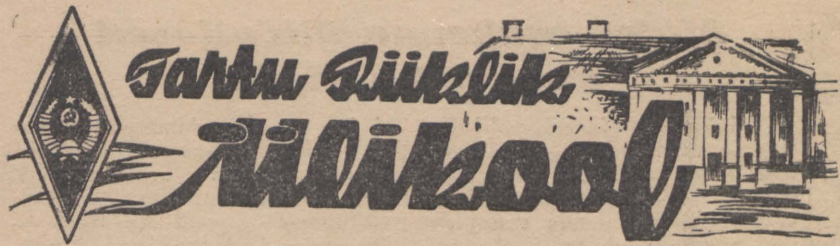
Käesoleva numbriga ilmumist alustav ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool“ ilmub edaspidi korrapäraselt üks kord nädalas. Tellimusi ajalehele esialgu vastu ei võeta, ajalehe levitamine toimub vastavate müügipunktide kaudu.

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ toimetuse on veendunud, et kõik õppejõud ja kogu üliõpilaskond koonduvad oma häälekandja ümber, et juba algusest peale kujuneb välja tihe kirjasaatjate võrk. Uue ajalehe eduka tegevuse huvides on kindlasti tarvilik, et kirjasaatjad saadaksid pidevalt informatsiooni kõigi ülikooli elu-avalduste kohta — nii saavu-

tustest kui ka väärnähetest ja puudustest töös. Ajalehes avaldatud kaastöö eest makstakse tasu.

Kaastööd palutakse tööajal ära anda TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komiteesse (üliõpilasmaja III korrusel) ajalehe toimetuse aadressil või ajalehe toimetusse. Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ toimetuse vastutava sekretäri sm. O. Utti kōne-tunnid on ajalehe toimetuse ruumis — üliõpilasmajas III korrusel tuba nr. 28 — teisi-päeviti kella 13–14 ja reedeti kella 16–17.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingu-komiteede häälekandja

Nr. 2 Neljapäeval, 2. detsembril 1948. a. I aastakäik

Sotsialism ja demokraatia on võitmatud

5. detsembril möödub 12 aastat Stalinliku Konstitutsiooni kehtestamisest. Seda päeva tähistab nõukogude rahvas kui üht arenguetappi nõukogude rahva sotsialistlikule ülesehitustööle. See konstitutsioon väljendab kõiki neid nõukogude rahva suuri saavutusi sotsialismi ehitamisel, mida ta on kätte võitnud bolševike partei juhtimisel.

Teatavasti töötati esimene NSVL konstitutsioon välja ajal, mil ei olnud veel lõplikult lahendatud imperialistliku interventsiooniga ja kodusõjaga purustatud majanduse taasehitamise küsimus. Sotsialistlike majanduvormide osatähtsus polnud siis NSV Liidus veel põhiline. Maa sotsialistliku industrialiseerimise ja põllumajanduse kollektiviseerimise abil teostas nõukogude rahvas ajavahemikus 1924.—1936. a. hiiglaslikke sotsialistlikke ümberkujujundeid.

Sotsialistliku majandusüsteemi võit NSV Liidus andis võimaluse edasi arendada sotsialistliku demokraatia põhimõtteid kõigil ühiskondlik-poliitilisel ja kultuurilisel elu aladel. Stalinliku Konstitutsiooniga kehtestati kõige avaram demokraatia, mis on võimalik üksnes võitnud sotsialismi tingimustes.

Järjekindla sotsialistliku demokraatia põhimõttele rajatud nõukogude ühiskondlik ja riiklik korraldus on ületanud kõik ülesehitustöö raskused ja vastu pidanud kõigile katsumustele. Need ideed ja meetodid on tõestanud oma võitmatust ka tänapäeval, kus Nõukogude Liidu rahvad teostavad sotsialismi lõplikku väljaehitamist ja valmistuvad järkjärguliseks üleminekuks kommunismile.

Sotsialistliku ülesehitustöö teostamine on meeldiv üksnes demokraatia olemasolu korral. Meie kogemused näitavad, et sotsialism ja demokraatia on lahutamatu. Vastupidi — jälgides kapitalistlikku ühiskonda meie näeme, et tööeline demokraatia ja kapitalism on sobitamatu.

Stalinliku Konstitutsiooni tähtsus ei seisne mitte ainult selles, et tema ideed on mobiliseerinud nõukogude rahva edasiseks innustatuks ja vennalikuks koostööks. Ta on innustavaks eeskujuks ka teistele rahvastele ja ta tähtsus ulatub seepärast kaugele üle Nõukogude Liidu piiride. Juba oma aruandekõnes konstitutsiooni projekti kohta märkis seltsimees Stalin, et „see on dokument, mis annab tunnistust sellest, et see, millest miljonid ansad inimesed kapitalistlikes riikides on unistanud ja unistavad edaspidigi, on NSV Liidus juba teostatud. See on dokument, mis annab tunnistust sellest, et see, mis NSV Liidus on teostatud, on ka teistes maades täiesti teostatav.“ Tegelik elu on kinnitanud neid seltsimees Stalini ettenägelikke sõnu. Stalinlikus Konstitutsioonis fikseeritud ideed on saanud eeskujuks paljudele rahvademokraatia maade konstitutsioonidele. Rahvademokraatia maad on teostamas julgeid demokraatlikke ümberkorraldusi, valmistudes asuma sotsialismi teele. On loomulik, et NSV Liit on kujunenud kogu maailma progressiivsete ja antiimperialistlike jõudude leeri juhtivaks jõuks. Vaatamata imperialistlike sõjaõhutajate laimukampaaniale, saab miljonilistele töötavatele massidele iga päevaga selgemaks, et Nõukogude riigi tugevus ja tema võimas kasv seisneb ta ühiskondliku ja riikliku korralduse võitmatutes alustes: sotsialismis ja demokraatias.

See teadmine, et Stalinlik Konstitutsioon on mitte ainult uut üüpi, vaid ühtlasi ka inimühiskonna arengus kõrgeimat üüpi konstitutsioon, tõstab veelgi nõukogude rahva monoliitsust ja patriotismi ning innustab meie inimesi uutele töövõitudele.

Ajalehe suurim ülesanne

ELKNÜ Keskkomitee nimel teroitame TR Ülikooli üliõpilasi ja õppejõude ülikooli ajalehe ilmumise puhul. Saagu ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool“ tõhusaks vahendiks üliõpilaste kasvatamisel kommunismi vaimus!

A. Meri,
ELKNÜ Keskkomitee
sekretär.

V. Palm,
ELKNÜ KK
üliõpilasnõorsoo-
osakonna juhataja.

Käidud võitlus- ja kannatustee tagajärjel on meeldiv ja rõõmustav omada oma konstitutsiooni, mis kõneleb meie võitude viljast. Meeldiv ja rõõmustav on teada, mille eest heitlesid meie inimesed ja kuidas nad saavutasid maailmaajaloolise võidu. Meeldiv ja rõõmustav on teada, et veri, mida meie inimesed rohkesti on valanud, ei ole valatud asjata, et see on tulemusi andnud. See relvastab vaimselt meie töölisklassi, meie talurahvast, meie töötavat intelligentsi. See viib edasi ja äratab õigustatud uhkustunnet. See kinnitab usku oma jõudesse ja mobiliseerib uuele võitlusele kommunismi uute võitude saavutamiseks.

J. V. Stalin

Suur õigus

Uhelgi teisel maal ei ole noorsoole antud nii laialdasi õppimisvõimalusi kui meie suurel sotsialismimaal. Miljoneid noori õpib alg- ja keskkoolides, sadu tuhandeid ülikoolides. Oppivate noorte arv NSV Liidus ületab tunduvalt õppivate noorte arvu kõigis Lääne-Euroopa maades kokku.

Õiguse haridusele meie maal tagab Stalinlik Konstitutsioon, kus on tähendatud, et igal NSV Liidu kodanikul on õigus haridusele.

Nii tsaristlikul Venemaal kui ka kodanlikus Eestis oli tee haridusele aga avatud tegelikult ainult kodanluse koorekihile. Tööliste ja talupoegade lapsed pidid haridusest ilma jääma.

Suur pööre toimus hariduselus Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooniga. Revolutsiooni võidu esimestest päevadest alates osutab partei ja valitsus suurt tähelepanu nõukogude rahva kultuurile ja haridusliku taseme tõstmisele ja arendamisele. Oktoobrirevolutsiooni

teostamisega täitis miljonite töötavaist klassidest võrsunud noorte soov õppida ja omandada teadmisi, saada kultuurseks, haritud inimeseks.

Kodanlikus Eestis oli õppimisvõimalusi samuti ainult kodanlikul kihil. Töölisnoortel avanes avar võimalus haridust omandada alles 1940. aastal, kui kukutati kodanlik võim. Praegu on Nõukogude Eesti koolides õpilaste arv suurem kui kunagi varem.

Partei ja valitsus osutavad suurt tähelepanu rahvahariduse arendamisele. Seltsimees Stalin ütleb, et on olemas kindlus, mis tuleb vallutada. See kindlus on teadus. Meile noortele on nõukogude võim andnud laialdased võimalused hariduse omandamiseks. Kasutagem neid võimalusi! Oppigem väsimatult teadust ja tehnikat, et neid rakendada kommunismi ülesehitamiseks meie maal.

P. Sepp,
arstiteaduskonna I kursuse
üliõpilane.

Elagu Stalinlik Konstitutsioon —
kõige demokraatlikum
konstitutsioon maailmas!

Parteiorganisatsiooni töö edasise tõusu nimel

Edukalt sõjajärgse ülesehitustöö ülesandeid täites sammub nõukogude rahvas bolševike partei juhtimisel veendunult meie maa majandus- ja kultuurielu edasise tõusu teel, kommunismi ülesehitamise teel.

Ka meie ülikool liigub nõukogude võimu tingimustes aastast aastasse tõusuteed ning on määrgata üha paremaid tulemusi nii õppe- ja teadusliku kui ka ideelis-poliitilise töö alal. Kuid palju on kogu meie ülikooli kollektiivil ja parteiorganisatsioonil ees tööd selleks, et muutuks tege-likkuseks EK(b)P Keskkomitee sekretäri sm. Karotamme poolt püstitatud ülesanne — viia „põline Tartu Ülikool tema töö poolest võimalikult peatselt Nõukogude Liidu kõige eesrindlikumate ülikoolide hulka“.

4. ja 5. detsembril toimub EK(b)P Tartu linna organisatsiooni IV konverents. Ka meie parteiorganisatsioon peab oma delegaatide kaudu konverentsil aru andma oma tegevusest teadusliku, õppe-, ideelis-poliitilise ja siseparteilise töö alal. Omame siinkohal märgatavaid edusamme, nagu näiteks parteiorganisatsiooni võitlusvõime tundu-va suurenenine, poliitõppuse järjekindlamaks ning regulaarseks muutmine, bioloogiateaduste küsimuste asjalik arutlemine parteikoosolekutel jne. Aga ometi on TRÜ parteiorganisatsiooni töös ka terve rida olulisi puudusi. Meie ülikooli parteiorganisatsioon tungib veel nõrgalt õppe- ja teadusliku töö küsimustesse, millisel alal pole veel märgata otsustavat murrangut edu suunas. Vähe osutatakse tähelepanu sellele, kuidas viiakse läbi loenguid, praktikume ja seminare ning milline on nende teaduslik ja ideelis-poliitiline tase. Mitte kõik parteiliikmed ei võtnud ega võta aktiivselt osa üleülikoolilistest ja teaduskond-likest üritustest (teaduslikud sessioonid, töö üli-kooli taastamisobjektidel), ülikooli seinalehe tööst ning ühiskondlikust tegevusest väljaspool üli-kooli. Siseparteilises kasvatuses on tunda eba-järjekindlust, mistõttu mõningate kommunistide, nagu näiteks sm. Virkoja jt. juures on esinenud ränki eksimusi partei-etteika vastu. Niisuguste küsimuste arutlemist üldkoosolekudel on lubama-tult edasi lükatud. Vähe tähelepanu on pühenda-tud tööle partei liikmekandidaatidega ning noorte kommunistidega. Sellises tähtsas lülis üleülikooli-liste asutiste seas, nagu on seda marksismi-leninismi aluste kateeder, pole veel siiani täidetud büroo otsust parteigrupi loomise osas.

Selleks, et liikuda avangardis ning mobilisee-rida õppejõudude ja üliõpilaste kollektiiv võitlu-sele õppe-, teadusliku ja ideelis-poliitilise töö edasise tõusu eest, peab meie ülikooli parteiorga-nisatsioon väsimatult arendama kommunistide eneste aktiivsust, tõstma nende vastutustunnet, teadlikkust ning esitama suuremaid nõudmisi poliitilise teadlikkuse taseme tõstmise küsimuses.

Parteilise töö taseme edasise tõusu hoogsusta-mise tähtsaimaks eelduseks on kriitika ja enese-kriitika laialdane arendamine. Kasutades eelseis-val linna parteiorganisatsiooni IV konverentsil ja EK(b)P V kongressi eelseil üld- ja grupikoosole-kuil kriitikat ning enesekriitikat, peavad kommu-nistid välja selgitama kõik puudused meie par-teiorganisatsiooni töös. Tunduvalt tuleb tõsta teaduskondade parteigruppide osatähtsust teadus-kondade õppe-, teadusliku ning kasvatusetöö juhti-misel. Ainult sel tingimusel võime tõsta kogu parteilist tööd meie ülikoolis uuele, kõrgemale tasemele, auga täita nõukogude ülikooli partei-organisatsioonile asetatud ülesanded ning seni-sest suuremate saavutustega vastu minna EK(b)P V kongressile.

Ajaleht — meie esimene abiline

Tartu Riikliku Ülikooli teenistujate ameti-ühingu kollektiiv, mis haarab kogu ülikooli töötaja-konda, tunneb tõsist heameelt oma ajalehe ilmumise puhul.

Kõrgema kooli ametiühingul on täita vastutav ülesanne meie noore nõukogude kaadri välja-õpetamisel ja kasvatamisel.

Ülikooli ajaleht „Tartu Riiklik Ülikool“ saab selles töös mõjuvalt kaasa aidata. Juhtivate mõtete õigeaegne viimine massideni, signaalid kohtadelt, kriitika ja enesekriitika — see peab täitma meie noore lehe veerge.

I. Paul,
TRÜ Teenistujate Ametiühingu komitee
esimees.

PARTEI ELU

Tööle partei liikmekaandide ja noorte parteiliikmetega tuleb osutada rohkem tähelepanu

Praegu osutab bolševike partei erilist tähelepanu kommunistide ideoloogilise taseme tõstmisele, nende kõrgele ideoloogilisele. See seab meie TR Ülikooli partei-organisatsiooni kommunistidele suure nõudmise, sest on ju meie algorganisatsioon suures osas kommunistide need, kes astusid parteisse Suure Isamaasõja ja sõjajärgsel perioodil ning kes seega ei oma veel küllaldaselt teadmisi ja kogemusi parteilise töö alal. See paistab eriti silma algorganisatsiooni üldkoosolekutel, kus on kujunenud välja teatav grupp seltsimehi, kes suhtuvad arutatavasse küsimusse passiivselt, mitte avaldades oma arvamusi sõnavõttude (Kalmre,

Pagland, Müürsepp, Gabovitš jt.) Seda, et meie noored kommunistid pole ideoloogiliselt küllalt tugevad, näitab ka see, et viimasel ajal on suurenenud personaalküsimuste (Tolk, Virkoja jt.) arv koosolekutel. Tuleb esile, et noored kommunistid ei näe alati klassivaenlast, ollakse liberaalne jne. Peale selle on meie organisatsioon terve rida aegunud staažiga liikmekaandide, kelle ettevalmistus pole veel küllaldane, et neid vastu võtta partei liikmeteks.

Kõik need faktid näitavad, et organisatsioon ei tehta küllaldaselt tööd partei liikmekaandide ja noorte parteiliikmetega.

On tarvis, et selle vea parandamiseks organiseeritaks partei liikmekaandidele ja noortele parteiliikmetele peale õppuse poliitilistes koolides veel vestlusi teemadel „ÜK(b)P liikme õigustest ja kohustustest“, „ÜK(b)P liikmekaandide staaži tähendus“, „Partei distsipliin“ jms. See aitaks tugevdada nende ideelis-poliitilist taset ja parandaks ühtlasi siseparteilise töö olukorda meie algorganisatsioonis.

Tugevdades tööd partei liikmekaandide ja noorte parteiliikmetega võtame väärilt vastu EK(b)P V kongressi.

R. Auling

Hoolikas valmistumine seminariks on iga üliõpilase kohus

Õigusteadeuskonna II kursusel läbi viidavad seminarid marksismi-leninismi aluste alal ei rahulda kõiki nõudeid. Eriti annab see end tunda I rühmas (juhataja sm. Lombak). Peale referaatide ettekanne ei ole märgata aktiivsust üliõpilaste seas. Küsimused ja sõnavõttud toimuvad iga seminaril ainult kindla 3-4-liikmelise grupi poolt, kuna teised jäävad passiivseks pealtkuulajaks.

Tõsiselt puuduseks on see, et paljud üliõpilased, ka referendid, ei valmistu seminarideks. Tihti esineb juhtumeid, et referaat loetakse raamatust sõnasõnalt maha. Mõned üliõpilased ei oska vastata küsimustele isegi raamatut kasutades. Nii näitaks üliõpilane Helgi Nahkur ei suutnud anda mingisugust vastust küsimusele: „Milliste vaenlastega võideldes kasvas tugevaks ja karastus bolševism?“

Põhjus on siin selge. Sm. Nahkur arvas, et — kuna ta polnud määratud referendiks — tema osa piirubki vaid ettekanne kuulamisega. Selline vaade põhjustab selle, et sm. Nahkur ei valmistunud üldse seminariks.

Milles seisavad siis seminaridel ilmnevate väärnähtuste põhjused?

Võib ütelda, et üliõpilaste seas puudub süstemaatiline valmistumine seminarideks. Ei töötata läbi seminari jaoks määratud kohustusliku kirjandust. Loengutest, eriti esimestest loengutest võtab osa äärmiselt

vähe üliõpilasi. Vaheajal tuleb neid küll juurde, et oma „nime kirja panna“, kuid üldarvust on siiski kohal vaevalt kolm neljandikku.

Vaadeldes aga loengul viibivate üliõpilaste tegevust, siis on näha üliõpilasi, kes ei konspeteeri loengut (näiteks sm-d Rämna, Sammul, Soobert jt.). Õigustatakse end sellega, et on individuaalne asi, kuidas keegi materjali omandab, kas kirjutades või kuulates. Nii talitavad näiteks sm-d Hiir, Tomberg jt. Kuid tagumistes pinkides loetakse ajalehti või valmistatakse teisteks loenguteks. Kuidas sellisel viisil on võimalik materjali kuulates omandada? On näha, et ollakse loengul vaid selleks, et mitte olla puudujate nimekirjas. Nendest väärnähtustest on tingitud ka üliõpilaste nõrk teadmiste baas seminarides.

Nendele väärnähtustele pole seni kommunistlikud noored küllaldaselt tähelepanu pööranud ega ole ka nende likvideerimiseks mingisuguseid samme astunud. Kommunistlike noorte ülesandeks on võidelda selle eest, et vähendada loengutest puudumise protsent miinimumini. Samuti peab iga üliõpilane läbi töötama kohustusliku kirjanduse ja korralikult valmistuma seminarideks.

Üliõpilased ärge unustagu, et kuu aja pärast algab eksami-sessioon ja on viimane aeg seniste vigade läbi tekkinud puudusi kõrvaldada. J. Raud

Kahest valusast küsimusest

Igal kolmapäeval koguneb Opetatud Nõukogu saali arvukalt administratiiv-majandusala töötajate pere, et jätkata oma poliit-õpperingi tööd. See on ÜK(b)P ajaloo õppering nr. 4, mille tööst võtab osa 34 töötajat.

Käesoleva ajani on läbi viidud 10 õppust, kus on läbi töötatud „ÜK(b)P ajaloo lühikursus“ 3 peatükki. Töö käigus on ringi liikmete poolt ette kantud 21 referaati, millede hulgas siukaimaiks osutusid sm-te Kiho, Rätsepa ja Sermati referaadid. Puudusena võib aga esile tuua aktiivsuse puudumist ringi töös. Peale referaadi ettekanne ei esitata referendile küllalt küsimusi, sageli puuduvad ka sõnavõttud. See näitab, et referaadi materjaliga on tutvunud vaid referendid ise, kuna aga teised ringi liikmed on jätnud materjali läbi töötamata.

Teiseks tööd takistavaks asjaoluks on loid osavõtt ringi tööst. Puudujate arv on näidanud pidevat tõusu. Nii näiteks puudus 17. novembril toimunud õppuselt 16 inimest. Paistab silma, et mõned ringi liikmed suhtuvad täiesti passiivselt ringi töösse. Kui näiteks üks osa ringi liikmeid, nagu näiteks sm-d Elsa Odrats, Konstantin Rätsep, Marta Nigol jt. pole veel ühelgi õppuselt puudunud, siis mõned, nagu näiteks sm. Mamelfa Zahharova on puudunud üheksalt õppuselt.

K. Eerus,

poliit-õpperingi nr. 4 juhataja

Ajaloo-osakonna üliõpilased annavad eeskujusi

Üliõpilaste ideelis-poliitilise taseme tõstmiseks ja tähtsate sise- ning välispoliitiliste küsimuste selgitamiseks viiakse kõigis akadeemilistes gruppides läbi regulaarsed poliitinformatsioonitunnid, mida juhivad vastavad hooldavad õppejõud.

Poliitinformatsioonid toimuvad korrapäraselt, kusjuures vaid esimese rühma juures on mõnikord ette tulnud poliitinformatsiooniks ettenähtud tunni ärajäämise juhtumeid (šeflev õppejõud sm. Adams). Ka tuleb märkida filoloogia- ja loogikapsühholoogiaosakonna üliõpilaste määratud poliitinformatsioonitundides esinevat suurt puudujate protsenti ning passiivsust kaldumist. Mõned üliõpilased tegelevad ettekanne ajal koguni loengukonspektide ümberkirjutamise ja muude kõrvaliste asjadega.

Ajaloo-osakonna üliõpilaste juures on saavutatud 100%-line poliitinformatsioonist osavõtt (hooldav õppejõud dots. J. Vassar) koos aktiivse suhtumisega esitatud referaadisse, mis väljendub elavas diskussioonis seoses käsitletava temaga. Elava diskussiooni äratas referaat ENSV kolhoosnikute I kongres-

si ja sm. Karotamme ettekanne kohta kongressil, millisel teemal esines kommunistlik noor A. Künnap. Sisukate sõnavõttudega esinesid ka sm-d K. Siilivask, A. Ongo ja J. Kahk. Selgusetuks jäanud või poolikult selgitatud küsimused vastab lõplikult dots. J. Vassar, tehes üldise kokkuvõtte referaadist ja mõttevahetusest.

Arutlused võiksid kujuneda veel tõhusamaiks, kui üliõpilased oleksid varem informeeritud toimuva poliitinformatsiooni teemast. Kahjuks aga toimub referentide üleüldikoolilise instruerimiskooles ajaloo-osakonna üliõpilaste osas päev enne poliitinformatsiooni, mistõttu kuulajaskonnal puudub võimalus teemat käsitlevate materjalidega tutvumiseks.

Töö parandamiseks oleks soovitatav ajaloo-osakonna poliitinformatsiooni alal see puudus likvideerida, kuna teiste osakondade üliõpilased peavad senisest aktiivsemalt poliitinformatsioonist osa võtma.

H. Palamets,

ajaloo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Võimalused on, aga neid ei kasutata

Nagu me teame, on punanurgad määratud töövaba aja kultuurse veetmise paikadeks, kus inimesed võiksid lugeda värskaid ajalehti, ajakirju ning raamatuid ja kuulata raadiot. Samuti peavad punanurkades vastavalt iga inimese huvidele olema võimalused mängida malet ja kabetti.

Missugune on aga olukord Näituse tän. nr. 7 asuva üliõpilaste ühiselamu punanurgas? Ruum on kõigiti sobiv selleks, et pakkuda selle kasutajale võimalusi vaba aja kasulikuks ja kultuurseks veetmiseks. Ent puudusi on siiski rohkesti. Ruum on küll puhas ja korras, kuid tõeliselt nõuetekohaseks punanurgaks ta muudetud ei ole. Mis on siis puudused selles punanurgas? Asjatult otsib siin pilk värskaid ajalehti ja ajakirju. Ühel laual lebavad küll mõned vanad „Kehakultuuri“ numbrid, kuid sellest on siiski vähe. Miks puuduvad ajalehed, uuemad ajakirjad?

Nõrgalt toimetatakse ka punanurga seinalehte „Akadeemiline Kodu“ (vastutav toimetaja V.

Timmo). See seinaleht, vaatamata oma kujundusliku külje laitmatusele, ei vasta kaugeltki temale esitatavale nõudmistele. Seinalehes on kõigest kolm artiklit ja neilgi puudub operatiivsus, nad ei kajasta sündmusi antud ühiselamu elust. Artiklid ei käsitla ühiselamu sisemise elu küsimusi. Kas tunneb selliste artiklite vastu keegi huvi? Vaevalt küll. Niisuguseid artikleid võib igauks lugeda juba ajalehtedest, ajakirjadest ja raamatust. Artiklid on seinalehes kuivad, puudub konkreetsus. Kriitika puudub seinalehe veergudel üldse.

On tarvis, et ka see punanurk saaks tõeliseks punanurgaks, kus oleksid võimalused lugeda ka värskaid ajalehti ning ajakirju. Samuti peab seinaleht lahti saama formalismist ja muutuma tõeliseks ühiselamu siseelu peegeldajaks ja häälekandjaks. Nende nõuete täitmiseks on antud ühiselamus seda enam võimalusi, et siin elab rohkesti ühiskondliku töö kogemusi omavaid üliõpilasi.

A. Post

Kiri toimetusele

Objektivismist ja selle tagajärgedest

V. I. Lenin õpetab meile, et ükski teadus ei saa olla parteitu, erapooletu. Kui kodanlikus ühiskonnas, kapitalistlikes riikides ikka väidetakse, et teadus peab seisma kõrgeimal igasugusest poliitlikast, parteilisusest, siis on see ainult suitskate, mille varjus teinatakse valitsevat ekspluataatorlikku klassi. Olukorra selgitamine bioloogiateadustes ja eriti Üleliidulise Lenini nimelise Põllumajandusteaduste Akadeemia hiljutine sessioon näitab, et selline objektivistlik hoiak oli maad võtnud ka mõnede Nõukogude Liidu teadlaste juures, mistõttu mõned neist olid muutunud ebaseaduslike, skolastiliste õpetuste levitajateks.

Kui tahaksime tuua näidet, milles seesugune objektivism avaldub ja millised on selle tagajärjed, siis ei pruugi meil minna näidet otsima kaugelt. Oleme ju meie ise kuu aega seisnud kodanliku lääne mõju all ja sealt saadud mõjustused on visad lahkuma, vaatamata tõsisetele ümberorienteerumispüüetele. Võtame näitena minu poolt koostatud raamatu „Üldine botaanika I“, mis ilmus RK „Teaduslik Kirjandus“ väljaandel 1947. aastal. See raamat tahab kõrgemate õppeasutuste esimese kursuse üliõpilastele

anda põhiteadmisi taimeraku, taimekuded ning varre anatoomiast ning morfoloogiast. Seda tehakse konspetiivsel kujul; kuskil ei mainita ühtki välismaade ega ka nõukogude õpetlast, kes on selle või teise seaduspärasuse avastanud. Seesuguse objektivistliku hoiaku tagajärjel ei saa raamatu tarvitaja kujutlust sellest, kui võrd vene ja nõukogude teadlased on selle teaduse arenemisele kaasa aidanud. On jäetud kasutamata võimalused nõukogude teaduse üleoleku näitamiseks, võrreldes kodanliku teadusega. Seega ei aita raamat kaasa nõukogude patriotsismi kasvatamiseks.

Kodanlikud mõjud tulevad kõige selgemini nähtavale peatüki „Taimerakk“ lõpus (lk. 53), kus käsitletakse karuokineesi tähtsust. Kõigepealt esitatakse siin üsna lühidalt, üldjoontes morganistlik kromosoomiline pärilikkusetooria. Me loeme: „Nagu teame, kõik taimed, ka miljoneist rakkudest koosnevad hügelpuud, arenevad ühest rakust. Seemnete abil paljunevatel õistaimedel on selleks rakuks õie emakas asetseva seemnepunga üks rakk — munarakk. See üks rakk peab seega sisaldama selle taime kõigi omaduste algeid ning andma need paljunemisel edasi kõigile

temast tekkivale rakkudele. Rakkudes sisalduvaid pärilike omaduste algeid nimetatakse pärivusteguriteks ehk geenideks. Arvatakse, et pärivustegurite kandjaks rakus on raku tuum, nimelt selle kromatiinaine. Iga kromosoomiga on seotud mingi arv pärilike omadusi, teisiti öeldes, iga kromosoom sisaldab mingi hulga gene. Paljudest faktidest järeldatakse, et geenid kromosoomides asetsevad üksteise järel pikuti reana ühest kromosoomi otsast teiseni...“

Taotledes objektivsust, mainitakse selle järel ka mitšurinliku pärilikkusetooriat. Seda tehakse aga veelgi lühemalt, ainult ühe lausega: „On aga ka õpetlasi, kes väidavad, et pärilikke omadusi kannavad edasi kõik raku elusad osad, peamiselt rakuplasma, ja et kromosoomide tähtsus on ses küsimuses üle hinnatud“.

Ei saa olla paremat näidet selle kohta, mis vahe on objektivismi ja tõelise objektivsuse vahel. Tõeline objektivsust tähendab otsust tõe või tõekspidamise väljütlemist sellest hoolimata, kas see kellelegi meeldib või mitte. Sellekohaselt oleks olnud tarvis ütelda, et mitšurinliku pärilikkusetõestuse õigsus on vaieldamatult tõestatud selle hulgalise rakendamisega uute kõrge produktiivsusega taimesortide ja loomatõugude aretamisel Nõukogude Liidu uurimisasutustes, sovhoosides ja kolhoosides, kusjuures kõige

veenvamaks õigsuse tõestuseks on vegetatiivne hübriidatsioon. Oleks tulnud selgesti näidata, et kromosoomiline pärilikkusetooria on skolastiline ebaseadus, millest kodanlikes maades sellepärast kinni hoitakse, et see on aluseks idealistlikule maailmavaatele ja toeks šovinistlikele ja rassistlikele õpetustele. On selge, et selline tõe väljütlemine ongi parteilisus teaduses ja sellist parteilisust kodanlikes maades sellepärast püütakse teadusest eemal hoida, et see nende reaktsioonilisust, seega teaduse objektivsuse sildi taha pugevat parteilisust paljastab.

Hoidumine tõe väljütlemisest tähendab ebatõetamist. Toodud näites ilmneb see erilise reljeefsusega. Olles esitanud kaks teineteisele vasturääkivat teooriat, mida pole võimalik omavahel lepitada, sest üks neist põhjeneb materialistlikul, teine aga idealistlikul maailmavaatel, millede vahel kompromiss on võimatu, püüab kõnesoleva raamatu autor oma objektivismi siiski mingisugust lepitust leida. Ta kirjutab: „Näib, et protoplasma tõesti mõningaid pärilikke omadusi edasi annab, samuti ka plastiidid, kuid peamiseks pärivustegurite kandjaks on siiski kromosoomid“.

Nii on kompromissi otsimine tegelikult viinud õiguse andmise hukkamõistetavale poolele. Sellised on tagajärjed, milleni viib igasugune objektivism teaduses.

Puudutame veel üht joont, mis iseloomustab käsitletavat raamatut. Lähtudes seisukohast, et iga nähtust tuleb mõista tema arenemise seisukohalt, tuuakse raamatu alguses lühike jämedajooneline ülevaade botaanika kui teaduse arenemise tähtsamatest etappidest. Siin kõneldakse ka Darwini tähtsusest, mainitakse Timirjazevit kui darvinismi eest võitlejat Venemaal, tutvustatakse I. V. Mitšurinit kui teenäitajat taime-riigi ümberkujundamisel inimese huvides ja T. D. Lössenot kui jarovisatsiooni avastajat. See botaanika käsitlemine tema ajaloo seisukohalt piirub aga ainult selle peatükiga; kaugemal ei tule see enam nähtavale. Kõik muu, mis järgneb sellele peatükile, on kirjutatud nii, et see võiks olla ilmunud ka kodanlikul ajal. Raamatu sisestihatust on võrreldud peokõnega, mis unustatakse tegelikult argipäevatoos. Raamat võib aga jätta veelgi halvema mulje. Sisese juhatuse võib näida mingi katena, mingi maskina, mille varjus raamatu kasutajale serveeritakse kodanlikku teadust. Selline on jällegi tagajärg, milleni viib objektivism teaduses.

Olukorra arutamise bioloogiateadustes on toonud sellesse küsimusse täieliku selguse. Igaüks, kellel seni puudus õige arusaamine teaduse olemusest, võis seda nüüd õppida. Ka näitena toodud raamatu autor on sellest õppinud.

Prof. August Vaga

Eksamisessiooni eel

Eelseisvast talvisest eksamisessioonist lahutab meid vaevalt üks kuu, s. o. veerand semestrit. Seega olema jõudnud juba n.-ö. eksamite „külgetõmbepiirkonda“ või nende eelseisse faasi.

Oieti pidanuks sihikindel ettevalmistus eksamisessiooniks kateedrites algama juba koos õppetöö algusega, kuid mõned kateedrid ei pidanud või ei saanud pidada sellest nõudest kinini: üliõpilaste iseseisva töo ja konsultatsioonide organiseerimiseks vajati ikka veel teatavat hoovõtmist.

Sessiooni enese ettevalmistamisele asudes lähtuvad õppeosakond ja dekaanid TRÜ teaduslik-metoodilise konverentsi resolutsioonist, mis kinnitab Opetatud Nõukogu poolt 12. novembril.

Selles resolutsioonis on märgitud, et juba mainitud konverentsi ettevalmistamine iseenesest tõstis ülikoolis tunduvalt loengute ideelis-poliitilist ning teaduslik-pedagoogilist taset. Kuid tähtsam on muidugi konverentsi viljastav järeloomõju. See annab end päev-päevalt üha suuremal määral tunda.

Ka üliõpilaste iseseisva töo korraldamise alal võime märkida silmapaistvaid tulemusi.

Nii on ajaloo-keeleteaduskonna üldise ajaloo kateedri konsultatsioonide otstarbekale organiseerimisele, samuti kohustusliku lektüüri läbitöötamisele üliõpilaste poolt pööratud tõsisest tähelepanu. Individuaalvestluskonsultatsioonide rakendatakse õigusteaduskonna haldusõiguse kateedri juures nõrgemate üliõpilaste suhtes. Veesporditeooria kindlamaks omandamiseks peetakse kehakultuuriteaduskonna vastava kateedri juures seminare ja teostatakse kontrolltöid. 27. septembrist alates on füüsikakateedri õppejõudude poolt korraldatud konsultatsioonid 55 tunni ulatuses. Kateedri juhataja dots. A. Mitt organiseeris 17.–24. nov. revisjon-koosoleku õppegevuse kulgemise kontrolliks ja nõrkade üliõpilaste väljaselgitamiseks. Osavõtt nimetatud koosolekust oli väga elav.

Kuid on tulnud signaale, mis tunnistavad, et praktikumide läbiviimine jätab meil veel mõndagi soovida. Nii kirjutab patoloogilise füsioloogia kateedri juhataja dots. K. Kõrge oma õppetöö kontrollimise päevikus 12. okt. 1948. a. järgmist: „... tekkis komme, et teatavad aktiivsemad üliõpilased teosta-

sid pidevalt katseid, omandades nende tehnika, teised jäid passiivseks katsete jälgijaks.“

Kuidas on aga sm. Kõrge kateedris sellest pahest üle saadud, seda me ei tea, sest sissekanded päevikusse katkevad 12. oktoobril, s. o. enam kui poolteist kuud tagasi!

Vene keele kateeder on üks neist vähestest kateedritest, kus on võimalik rakendada ning rakendatakse edasijõudmise arvestust igas õppetunnis ning diferentseeritult. Kuid üksikud õppejõud peavad seda arvestust plaanitult, stiihiliselt. Nii küsitles õppejõud E. Belousova ajavahemikus 1.–25. nov. üliõpilast F. Tõnisoni kolm korda (11., 15. ja 19. nov.) ning üliõpilane vastas iga kord väga hästi (žurnaalne hinne „5“). Samas rühmas õppivat L. Treialit küsiti ta aga kõigest üks kord (11. nov.) ja üliõpilane vastas talle nõrgalt (žurnaalne hinne „2“). Osutub, et need, kes on aines nõrgad, tuleb sm. Belousova „õpetamissüsteemi“ järgi hoopis rahule jätta ja kontrollida vaid hästi edasijõudvaid üliõpilasi. Arusaadavalt on niisugune meetod väär.

3. jaan. 1949. a. lõpeb kogu ülikooli ulatuses õppetöö ja 5. jaan. algab eksamisessioon, mis kestab 24. jaanuarini (incl.). Sellele järgneb õppetöö vaheaeg kuni 7. veebruarini, mil algab uus semester.

On tungivald vajalik, et kõik õppejõud ja üliõpilased oleksid teadlikud oma ülesannetest sessiooni läbiviimisel, et seda ei võetaks formaalselt, vaid kui üht tähtsamat lüli õppetööprosessis. Milgi juhul ei tohi lubada programmi nõuete madaldamist! Ei tohi lubada liberaalset eksamitel ja arvestustel õppejõudude poolt, samuti ka mitte teist äärmust — liigset rangust ja „normimist“, mis pole kuidagi õigustatud. Peale õppetöö tulemuste arvestuse peavad eksamid võimalust mööda aitama likvideerida ka neid lünki, mis on jäänud ühe või teise üliõpilase teadmistes.

Iga dekaan, kateedrijuhataja ja õppejõud, iga üliõpilane ja laborant, iga majandus- ning administratsioonialal töötaja peab aegsasti mõtlema sellele, kuidas ta saab otstarbekamalt ning tulemusrikkamalt kaasa aidata eelseisva eksamisessiooni heaks kordaminekuks.

Ed. Ertis,
õppeprorektori aj. kt.

Tulevased geograafid omandavad teadusliku töökogemusi

TRÜ Geograafiaringi järjekordsel referaatkoosolekul esitas geograafiaosakonna II kursuse üliõpilane A. Mikkelsaar kokkuvõttena möödunud suvel teostatud isiklikust uurimusest „Märkmeid Võru linna sõjakahjustustest“. Ettekanne, milles anti huvitav ning sisukas geograafiline ülevaade Võru linnast ja ta arengust linna rajamisest kuni tänapäevani, kutsus esile elavaid mõttevahetusi.

Teisena refereeris geograafia IV kursuse üliõpilane E. Maasik teemal „Uurali maavardest“. Referent andis kõigekülse analüüsi Uurali maapöue tohtuist rikkudest ning nende tähtsusest Nõukogude Liidule. Ka see huvitav ettekanne kutsus esile elavaid sõnavõtte.

K. Kildema

Vene keele ringi tegevusest ajaloo-keeleteaduskonnas...

Ajaloo-keeleteaduskonna vene keele õpperingitöötajad üliõpilaskoostöö juhitud, kuhu kuulusid III kursuse üliõpilased J. Martin, I. Lints ja L. Vösamäe. Töö toimub õppejõudude T. Prussakovi, L. Kompuse ja M. Bezanitskaja kaasabil.

Käesoleva õppeaasta novembri pidas ringi rea töökoosolekuid, tehes ettevalmistusi V. G. Belinskile pühendatud õhtu korraldamiseks.

Õhtu toimus 25. novembril vene keele kateedri ruumides. Ettekannetega esinesid sm-d Mets, Vösamäe ja Lints. Referendid tõstisid küllaldase põhjalikkusega esile iseloomustavaid jooni suure vene kriitiku elust ja loomingust. Referaadid olid esitatud laimatus vene keeles.

Järgmine kirjanduslik õhtu pühendatakse tutvumisele V. V. Majakovski loominguga.

L. Kompus

... ja metsandusteaduskonnas

Vene keele ringide tegevus on juba alanud ka metsandus- ja bioloogia-fakulteetis: Esimesel koosolekul 25. novembril andis õpetaja sm. Ramul ülevaate suurtest vene kirjanikest, rõhutas eriti Puškini tähtsust. Üliõpilased kandsid ette Puškini ja Lermontovi luuletusi. Sellele järgnes vestlus, millest üliõpilased aktiivselt osa võtsid.

Järgmine ringi koosolek peetakse detsembris. Arutluse teemaks on Leo Tolstoi elulugu ja romaan „Sõda ja rahu“.

ÜTÜ kehakultuuriteaduse osakonnas seati kord jalule

Käesoleva aasta kevadel võttis Üliõpilaste Teadusliku Ühingu organiseerimiskomitee ühingu vastu kümnenda osakonnana — kehakultuuriteaduse osakonna. Uue osakonna organiseerimiskomitee esimeheks kinnitati üliõpilane Harry Tampere, kelle ettepanekul võeti ühingu vastu 5 üliõpilaste teadusliku ringi: kergejõustiku, võimlemise, suusatamise, sportlike mängude ja ujumise teaduslik ring. Esimesel üliõpilaste teaduslikul konverentsil kanti kehakultuuriteaduse sektisoonis ette kaks teadusliku ettekannet.

Järgnenud eksamisessioonil vaibus ajutiselt ÜTÜ töö ja algas uue hooga käesoleva semestri algul. Kõikide ÜTÜ osakondade ringid jätkasid nüüd uutis oma tegevust, kuid kehakultuuriteaduse osakond ei võtnud midagi ette teadusliku töö elustamiseks üliõpilaste hulgas. Korduvatele kutsetele vaatamata ei ilmunud kehakultuuriteaduse osakonna org-komitee esimees H. Tampere ÜTÜ org-komitee koosolekutele aru andma oma osakonna tegevusest. Täielikult katkes kontakt ÜTÜ org-komitee ja kehakultuuriteaduse osakonna vahel. Selline olukord kestis novembrikuu alguseni, millal toimus kehakultuuriteaduskonna üliõpilaste üldkoosolek, mille eesmärgiks oli luua kontakt ÜTÜ org-komitee ja kehakultuuriteaduskonna üliõpilaste vahel. Sel koosolekul selgus aga hämmastav tõsiasi: kehakultuuriteaduskonna üliõpilased kuulsid alles nüüd esmakordselt, et teaduskonnas peaks tegutsema 5 üli-

õpilaste teaduslikku ringi! Osutus, et ÜTÜ kehakultuuriteaduse osakonna ringid eksisteerisid ainult paberil, üliõpilased ei võtnud osa ÜTÜ tööst ja osakonna org-komitee, eesotsas H. Tamperega, polnud suutnud mitte midagi positiivset sel alal korda saata.

Selline olukord nõudis kiiret likvideerimist. Valitud ÜTÜ nõukogu tegi kehakultuuriteaduse osakonna juhtimise ja töökontrolli nõukogu liikme O. Tõnsuaadu ülesandeks. Sm. O. Tõnsuaadu algatusel kujundati üliõpilaste teaduslik töö kehakultuuriteaduskonnas ÜTÜ nõukogu juhtnöridele vastavalt ümber uuele kindlamale alusele. Senise viie fiktiivselt tegutsenud ringi asemele loodi üks ring, mille teaduslikuks juhendajaks on sm. E. Mõttlik. See ring haarab endasse praegu 14 kehakultuuriteaduskonna üliõpilast, kellel on huvi jooksu- ja õppetöö kõrval teha teaduslikku tööd oma erialal. Nüüd on loota, et kehakultuuriteaduskonna üliõpilastepölvete tehtava teadusliku töö tähtsust ja sellel alal omandatavate kogemuste väärtust. Kehakultuur on teadus, ta ei seisne mitte ainult sportimises, vaid haarab endasse suure ühiskondliku tähtsusega küsimusi. Neid küsimusi tuleb arendada, süvendada ja populariseerida. ÜTÜ nõukogu aga peab edaspidi tõsisemalt jälgima üksikute ringide sisulist tööd, et kohe vääranhete esinemisel olukorda parandada ja töö produktiivseks muuta.

Heiti Kadastik,
ÜTÜ Nõukogu esimees.

Filosoofiaringi töö hoogustub

Neil päevil toimus filosoofiaringi järjekordne koosolek ringi liikmete arvukal osavõtul. Ettekannetega teemal „Nõukogude inimese moraal“ esines ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane Gustav Liiv. Teema aktuaalsuse tõttu sai mainitud ettekannet kuulajaskonna sooja vastuvõtu osaliseks. Referendile esitati rohkesti küsimusi, samuti oli ka sõnavõtte referaadi suhtes. Koosolek võttis osa ja esines sõnavõtuga ettekande kohta ka dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedri juhataja dots. Arkadi Uibo, juhtides tähelepanu mõningaile referendi poolt tehtud vigadele ja referaadi üksikuile puudustele. Üldiselt aga sai referaat kiitva

hinnangu osaliseks, pälvides kuulajaskonna täieliku rahulolu.

Järgnevalt viidi koosolekul läbi uue juhatusse valimised. Ringi tööd juhtivasse büroosse valiti ühel häälel ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane Valmen Hallap ja sama teaduskonna IV kursuse üliõpilane Lembit Kõrgesaar.

Ringi liikmed loodavad, et uus juhatus intensiivistab ja parandab ringi tööd veelgi.

L. Heinlaid,
õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Konsultatsioon

Kuidas valmistuda eksameiks

Meie nõukogulikus teadmiste omandamise küsimuse käsituses ei või teha eriküsimust eksamiteks valmistumise alguse momendist.

Meie õpime eluks. Opime seda, mis on eluks vajalik ja viib elu edasi. Meie peame arenda õppides ja õppides end arendama. Meie teadmised peavad pidevalt, süstemaatiliselt täiendama, kusjuures kõik järgnev peaks põhjenema eelnevale ja peaks olema sellega mitmekülgselt seotud. Sellelt seisukohalt on teatavasti püstitatud nõuded õppejõududele loengute suhtes. Sellest ei saa endastmõistetavalt lahutada ka üliõpilaste tööd, mis moodustab kogu õppetööga ühtse terviku. Neil eeldustel langeb eksamiteks ettevalmistamise alguse eriline moment, mille mõned paigutavad novembrikuu viimastele päevadele, mõned ise-igi loengute lõpule, iseendast välja. Eksamiteks valmistumine algab vasta-va aine alal peetud ja kuulatud esimese loenguga, kus õppejõud juhatab kätte põhikirjanduse, mille alusel loengud programmikohaselt toimuvad.

Teadmiste normaalne omandamine ja seega ka eksamiteks

ettevalmistamine peaks kogu õppeprotsessi ajal toimuma nii, et loengute süvenenud jälgimisele ning konsekteerimisele võimalikult veel samal päeval järgneks sama materjali teistkordne läbivaatamine ja konsekteerimine. Täiendamine, silmas pidades seda, et mälu-uurimise andmetel toimub materjali kõige suurem unustamine varsti pärast selle esmakordset omandamist. Suure unustamise algust tuleb vältida võimalikult kiire kordamisega; siis on ka võimalik veel konsekteerida lünki täiendada.

Teatava aine alaste loengute käigu vältel peaks kuulajas kujunema võimalikult süstemaatiline ülevaade vastavast ainest. Sellele kaasaaitamiseks oleks väga vajalik, et igale järgnevale loengule ilmudes oleks endise loengu materjal läbi loetud ja tututud ka programmi küsimustega, mille juurde õppejõud järgneval loengul asub.

Tuleb pidada õigeks nende õppejõudude seisukoht, kes arvavad, et vastava aine alal ettenähtud konsultatsioonid peaksid toimuma paralleelselt loengutega. Konsultatsioonidel tõstetakse veel kord üles põhiprobleemistik ja süvendatakse vastavate juhustega ning kirjan-

duse nimetamisega läbivõetud materjali. Eelseisvatele eksamitele valmistumisel on konsultatsiooni-võimaluste maksimaalselt ära kasutamisel äärmiselt suur tähtsus.

Opperaamatute vähese kätesaadavuse ja keelte puuduliku valdamise olukorras on üliõpilasel eduka eksamiõienemise kindlustamiseks paratamatu hea konsekteerimine. Säärane hea konsekteerimine peab igal üliõpilasel kujunema tegeliku õppetöö vältel, kaasa arvatud konsultatsioonid.

Kogemused on näidanud, et meil leidub üksikuid üliõpilasi, kes juba algusest peale jäävad lootma oma seltsimeestele, kes täie tõsiduse ja teadlikkusega oma konsekteerivad. Ise nad, võttes küll loengutest pidevalt osa, oma konsekteerimise eest ei hoolitse või koguni arvavad, et piisab ainult kuulamisest. See on põhjalikult ekslik seisukoht ja äärmiselt kahjulik, kuna tegevusega seotamata tähelepanu on hajuv. Säärased üliõpilased on sunnitud eksamisessiooni ajal ründama nn. „häid konsekteerijaid“. Ometi on aga iga konsekteerija ainult tema omanikule.

Tuleb silmas pidada, et iga õppejõud on vastutav selle eest, et tema poolt loetava aine alal oleksid võimalikult head konsekteerijad igal üliõpilasel. Selle-

tõttu on paratamatu, et õppejõud konsekteerimist ja konsekteerimist aeg-ajalt kontrolliks.

Teatavasti juhtub aga mõnikord, et loeng on vahele jäänud või loengu konsekteerimine, kui seda õigel ajal läbi ei vaadatud, on puudulik või sisaldab üksikuid muid vigu. Sääraste puuduste parandamiseks oleks vajalik juba varakult enne eksamite algust üliõpilastel väiksemate rühmadena kokku tulla ja ühiselt konsekteerida, kusjuures vastastikustel andmetel puudused kõrvaldatakse ja lüngad täidetakse.

Arusaadavalt ei saa aine süstemaatiline ja põhjalik omandamine piirduda ainult konsekteerimisega. Igal võimalikul juhul tuleb kasutada ka vastavaid eriteoseid, entsüklopeediaid jne.

Üsna tihti juhtub, et eksamiaine üksikud osad omandatakse üsna hästi, kuid seejuures kannatab süstemaatiline ülevaade aine ja kogu aineala struktuur ning osade seos. Selle vältimiseks tuleb pidevalt silmas pidada, et üksikuid fakte ei tuubitaks ainult pähe, vaid et need faktid oleksid seostatud üldistusteks. Ülevaate saamiseks aine süsteemist, tema koostisosadest tuleks tingimata eksamile valmistumisel koostada vastavaid skeeme või klassifikatsioone. Need annavad väärtuslikke tugipunkte mälule.

Lõpuks olgu eksameiks valmistajatele meenutatud järgmised kogemused ja katsetega tõestatud mälu-psühholoogilised faktid.

1. Kordamise jaotuse pikemas perioodis omandatud materjal omandatakse vähema kordamise arvu juures ja püsivamalt kui lühikeses ajavahemikus omandatud materjal. Seepärast tuleb eksamiteks hakata valmistuma varakult.

2. Mõttelise materjali omandamisel on osutunud, et üsna sagedasti reprodutseeritakse materjali paremini mitte otse õppimiselt eksamile ilmudes, vaid siis, kui omandatud materjal on saanud mõni aeg „seduda“.

Seepärast tuleb eksamile valmistumise tööd lõpetada vähemalt üks päev enne eksami tähtpäeva.

3. Oppimiseks tuleb luua soodsad tingimused ja kõrvaldada kõik tähelepanu häirivad asjaolud. Eksamiteks valmistudes ei või unustada oma tervist.

Süstemaatiliselt õppides omandab üliõpilane kindlalt tarvili-kuud teadmised ja areneb kõrgelt kvalifitseeritud nõukogude eriteadlaseks.

A. Pärl,
ajaloo-keeleteaduskonna prodekaan.

Asugem hoogsalt isetegevuse olümpiaadi läbiviimisele!

Üheks ulatuslikumaks organisatsiooniks meie ülikoolis on isetegevuse organisatsioon, kelle ülesandeks on kaasa aidata noorte kasvatamisel igakülgset arenenud nõukogude inimesteks. Sellest aga ei ole veel kõik organisatsioonid aru saanud. Näiteks Akadeemilise Meeskoori juhataja sm. Tilk segab ära õpetamise ja kasvatamise mõisted, arvates, et kasvatustöö ainsaks läbiviijaks kooris on koorijuht sm. Ritsing. Siit on ka arusaadav tema seletus ametiühingukomitee koosolekul, et TR Ülikoolist väljaheidatud üliõpilased AM distsipliini ei rikkuvat ja järelikult nad Akadeemilises Meeskooriga väljaheidamisele ei kuuluvat.

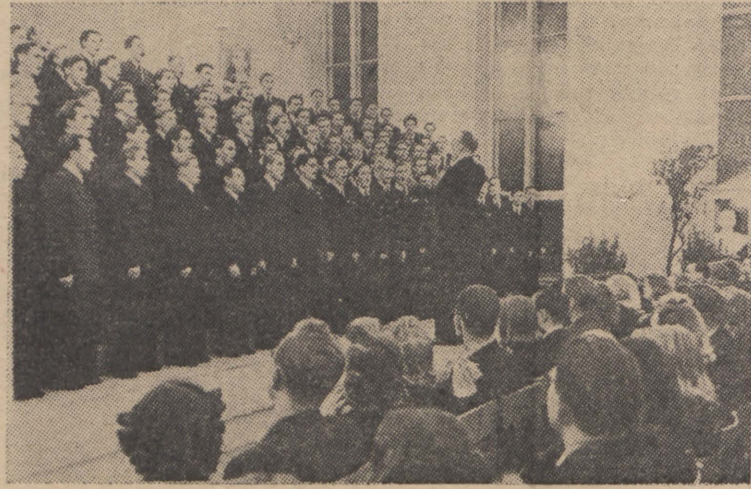
Neist ja teistest vigadest järeldub, et tuleb hakata paremini suunama isetegevuslikku tööd ülikoolis. Isetegevusala töö suunamiseks viiakse EK(b)P TRÜ organisatsiooni soovitusel ja ELKNU TRÜ Komitee initsiatiivil läbi isetegevuse olümpiaadi. Olümpiaadi eesmärgiks on isetegevuskunsti propageerimine ja üliõpilaskonna aktiveerimine isetegevuslikule tööle, isetegevuskunsti viljelemise kontrolli teostamine ülikoolis ja isetegevuskunstile tööd kaudu nõukoguliku kultuurialase selgitustöö teostamine meie ülikoolis.

Üleülikoolilises ulatuses viib olümpiaadi läbi vastav organisatsioonikomitee. Tema ülesandeks on suunata teaduskondade org-komiteede tööd, abistada

neid ja teostada kontrolli teaduskondade org-komiteede töö üle. Selleks on välja töötatud eriline juhend teaduskonna org-komiteedele. Selles on toodud täpselt ja konkreetselt teaduskondade org-komiteede ülesanded nende läbiviimise järjekorras. Näiteks tuleb enne eksami-sessiooni teaduskondades lahendada järgmised küsimused: moodustada org-komiteed, organiseerida laialdast osavõttu olümpiaadist ja lahendada repertuaariküsimused. Teaduskonna org-komitee valib oma teaduskonna ulatuses repertuaari, moodustab sellest repertuaarika ja esitab selle üleülikoolilisele org-komiteele. See küsimus peab olema lahendatud 25. detsembriks.

Kõigile püüdlustele vaatamata ilmnes vigu üleülikoolilise organiseerimiskomitee töö esimesel etapil, instrueerimiskoooleku korraldamisel. Projekti ettenähtud 30 inimese asemel ilmus kohale ainult 14. Ilmumata jäid näiteks kehakultuuriteaduskonna, arstiteaduskonna jt. esindajad, vaatamata sellele, et neile oli koosolekust teatatud. See fakt näitab, et mõned selsimehed suhtuvad lubamatu hoolimatusega isetegevuse olümpiaadi organiseerimisele. Sellisele suhtumisele tuleb teha otsustav ja kiire lõpp.

Kaarel Sööt,
ELKNU TRÜ organisatsiooni
komitee massilise kultuuri-
töö sektori juhataja.

Akadeemiliste kooride äsjatoimunud kontserdilt.
Esineb Akadeemiline Meeskoor.

Hästi korraldatud üritus

Hiljuti korraldati põllumajandusteaduskonna II kursuse üliõpilaste algatusel Tartu Opetajate Instituudi ruumes teaduskonnaõhtu, mille ülesandeks oli luua tihedaid sidemeid üliõpilaste vahel.

Teaduskonnaõhtu, millest võttis osa rohkesti üliõpilasi, õppejõude ning äsja ülikooli lõpetanud noori agronome, avas II kursuse vanem sm. Palm.

Pärast sm. Palmi avasõna esines kõnega IV kursuse üliõpilane sm. Herzen, kes rõhutas, et

ainult sügavalt tundma õppides mitšurinlikku teadust suudame edukalt lahendada partei ja valitsuse poolt põllumajanduse alal töötajale antud ülesanded.

Neljanda kursuse üliõpilane sm. Aasma tõi tervitusi põllumajandusteaduskonna parteigrupilt, juhtides oma sõnavõtu erilist tähelepanu marksism-leninismi teooria põhjaliku omandamise tarvilikkusele.

Sm. Külaots tervitas kooslaid ELKNU põllumajandusteaduskonna algorganisatsiooni nimel. Järgnevalt esines sõnavõtuga III kursuse vanem sm. Ruut ja lõpetanute nimel tervitas sm. Tealane.

Kunstilise isetegevuse osas kanti ette laule mees- ja naiskvartetilt ja rida teisi ettekan- deid solistidelt ja deklamaato- reilt. Eriti sooja vastuvõtu osal- liseks sai naiskvarteti poolt esi- tatud „Muhumaa“ ja meeskvar- teti poolt ettekantud G. Erne- saks „Mai tuli“.

O. Priilinn

Stalinliku Konstitutsiooni päeva tähistamine TR ülikoolis

Stalinliku Konstitutsiooni päeva tähistamiseks korraldatakse TRÜ aulas 4. detsembril s. a. algusega kell 16.00 pidulik ak- tus.

Päevakohase kõne peab õigus- teaduskonna dekaan sm. E. Tal- vik, kuna kontsertosas esinevad

TR Ülikool mälestas S. M. KIROVIT

Eile, 1. detsembril möödus 14 aastat seltsimees Stalini ustava õpilase ja kaasvõitleja, bolševismi tulihingelise tribuuni Ser- gei Mironovitš Kirovi mõrvami- sest imperialismi agentide — trotskistlik-buhharinlike bandi- tide poolt.

A. Jakobsoni „Kahe leeri“ etendus üliõpilastele

Reedel, 3. detsembril kell 19.30 mängitakse järjekordse TR Üli- koolile reserveeritud etenduse- na RT „Vanemuises“ Stalini preemia laureaadi ENSV rahva- kirjaniku August Jakobsoni draamatilist jutustust „Kaks leeri“. Etendus järel toimub arutluskoosolek.

See eesti töötava intelligentsi

Metsandusteaduskonnas arutleti kollekti- seerimise küsimusi

Neil päevil toimus ELKNU metsandusteaduskonna algorga- nisatsiooni korraldusel arutus- koosolek teemal „Kolhoosikor- ra elulises Eesti NSV-s“. Koos- olek toimus metsandusteadus- konna suures auditoriumis.

Koosolekust võttis osa liigi 100 üliõpilast.

Referaadiga esines kommu- nistlik noor V. Koslov, kuna oponentideks olid kommunistlik- kud noored O. Peetso ja V. Kaarna.

Koosolekul esitatud küsimus- tele vastasid sm. Lombak ja sm. Pung, referent, oponentid ning teised kommunistlikud

Õnnestunud kontsert

Hiljuti toimus Tartu Riikli- ku Ülikooli akadeemiliste koo- ride ja „Vanemuise“ segakoori ühine kontsert. Kontsert, mida oli kuulama kogunenud saali- täis publikut, õnnestus hästi ja andis tunnistust sellest, et koo- rid oma energilise juhi sm. R. Ritsingu juhtimisel on teinud viljakat ja tulemusrikast tööd.

Eriti sooja vastuvõtu osaliseks sai Akadeemiline Meeskoor, kelle poolt esitatud „Ühte laulu tahaks laulda“, „Vihule“ jt. lau- le kviteeriti kestvate kiiduaval- dustega. Akadeemiline Naiskoor esitas kunstiküpselt laulud „Au Sulle, Isamaa“, „Rummulaul“ jt.

Kontserdi lõpul esinesid veel kõik kolm koori ühendkoorina, kelle esinemine kujunes õnnes- tunud kontserdi võimsaks lõpp- akordiks. L. Raid

V. G. Belinski nimelised loengud

TR Ülikooli üliõpilaskonna, õppejõudude ning laiemal üldsus- e tutvustamiseks vene kirjan- dusega korraldatakse ülikoolis V. G. Belinski nimelised loengud.

V. G. Belinski nimelised loeng- ud toimuvad 1948. a. järgmis- tel teemadel:

Sm. T a e v — „V. G. Belinski elu ja looming“; sm. A. Uiho — „V. G. Belinski maailmavaade“ (7. det. s. a. aulas); sm. J. Feld- bach — „V. G. Belinski kriiti- kuna“ (10. det. s. a. peahoones aud. 5); sm. A. Loopman — „V. G. Belinski ja Lermontov“ (15. det. s. a. peahoones aud. 5); sm. V. Adams — „V. G. Belin- ski võitlejana realismi eest“ (17. det. s. a. peahoones aud. 5); sm. B. Praydin — „V. G. Belinski ja Puškin“ (22. det. s. a. peahoones aud. 5).

Belinski juubeliaasta tähistam- iseks on loengud tänava seot- tud selle suure vene kriitiku loominguga. Järgmine loengute- sari haarab teiste vene kirjani- ke elu ja loomingut.

H. Kall

KEHAKULTUUR JA SPORT

ÜSK võistkondade edu Tartu meistervõistlustel

Möödunud pühapäeval lõppe- sid Suure Sotsialistliku Oktoob- rirevolutsiooni 31. aastapäeva auks korraldatud Tartu linna sise-esivõistlustel võrk- ja korv- pallis. — Võistlustest võtsid osa Ülikooli Spordiklubi kahe võist- konnaga ja Tartu linna spordi- kollektiivid „Dünamo“ ning „Kalev“.

Turniiri üldvõitjaks tuli ÜSK I võistkond 10 punktiga, jättes teisele kohale ÜSK II võistkon- na, kes saavutas 6 punkti.

Alljärgnevas tabelis on näida- tud võistkondade võidetud ja kaotatud mängude arv:

ÜSK I võitis 10 ja kaotas 2;
ÜSK II võitis 6 ja kaotas 6;
„Kalev“ võitis 5 ja kaotas 7;
„Dünamo“ võitis 3 ja kaotas 9.
ÜSK I võistkonnale tõi kaotuspunktid võrkpallinaiskond, kes kestvas ja tasavägises män- gus kaotas ÜSK II naiskonnale. Üllatuseks kujunes ka „Kalevi“ naiskonna võit ÜSK I naiskon- na üle korvpallis.

Võistluste lõpul anti Ülikooli Spordiklubile üle Tartu Linna Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt väljapandud rändkarikas Tartu linna parimale võistkon- nale.

J. Smidt,
õigusteaduskonna III kursuse
üliõpilane.

Välkturniir males

Esimese ulatuslikuma ürituse- na male alal TR Ülikoolis sel õppeaastal korraldati hiljuti ülikooli esivõistlustel välkmales. Võistlustest võttis osa 13 male- tajat. Pärast pingelist võistlust, mis kestis üle kolme tunni, sel- gusid turniiri võitjad. Esimest ja teist kohta jagasid Jakobson (õigusteadusk.) ja Kask (füüsika- matemaatikateadusk.), kes saavutasid kumbki 10,5 p. Kol- mandaks tuli Ligi (aj.-keeletea- dusk.) 8 punktiga. Edasi järg- nesid: Kajak (bioloogia-geograa- fiateadusk.) — 7,5 p., Timma ja Nuuma (mõlemad füüsika-mate- maatikateadusk.) 7 p. Teistel osavõtjatel oli punkte vähem.

Järgmine välkturniir toimub pühapäeval, 3. detsembril.

B. Jakobson,
õigusteaduskonna I kursuse
üliõpilane.

Ülikooli Spordiklubi peab oma tööd parandama

Möödunud nädala lõpul toi- mus Tartu Riikliku Ülikooli Spordiklubi III konverents, kus aruandega ÜSK juhatuses tööst esines sm. Jürisson. Sm. Jüris- son rõhutas, et olukord keha- kultuuri- ja spordilikumise alal ülikoolis on paranenud ühenduses kohustusliku kehali- se kasvatuse teostamisega ja üleülikoolilise kehalise kasvatu- se kateedri loomisega. Häid tule- musi on saavutanud nii ÜSK esindusvõistkonnad kui ka üksi- kud sportlased.

Kuid samaaegselt on esinenud ka puudusi. Eriti nõrk on olnud ÜSK juhatuses tööd massiliste spordiürituste korraldamise ja läbiviimise osas. Siin on puu- dunud kontakt kommunistlike noorte ja ametiühinguorgani- satsioonidega, mistõttu sport ei ole haaranud üliõpilaste laiu hulki.

Revisjonikomisjoni aruandest, mille esitas sm. Tiik, selgus, et finantsplaan on jäänud täit- mata. Nii on liikme- ja sisse- astumismaksudest laekunud ainult 16% ettenähtud plaanist. Selgus, et massiliste spordiüri- tuste korraldamiseks ei ole eelarves ettenähtud summadest kulutatud kopikatki. Samuti pole ära kasutatud spordiehit- tiste püstitamiseks määratud summad, kuigi ruumide puudus on üheks oluliseks takistuseks kehakultuurilikumise arenemi- sele.

Aruandele järgnesid rohke- arvulised sõnavõtted. Kaugõppe- prorektor sm. Ertis rõhutas ÜSK töös puudusena asjaolu, et spordiklubi ümber pole koon- dunud peale kehakultuuritea- duskonna ka teiste teaduskon- dade üliõpilasi, kelle osavõtt ÜSK tegevusest on seni olnud väike. Selle põhjuseks on olnud nõukogude spordi põhimõtete mitteküllaldane selgitamine õpe- jõudude ja üliõpilaste hulgas.

Ülikooli teenistujate ameti- ühingukomitee esimees sm. Paul märkis massilise kehakultuuri- töö madalat taset ülikoolis. Vähe tegutsevad spordiga TRÜ õppejõud, kellest on vastava sektiooni liikmeks astunud ainult kaks inimest.

VSÜ „Kalev“ Kesknõukogu aseesimees sm. Kallas kritiseer- ris teravalt ÜSK juhatuset ja kehakultuuriteaduskonda, kes arendavad nõrgalt kehakultuu-

ritööd massides. Üksikute sport- laste juures pole veel õiget arusaamist sportlikust etikast, oma meeskonna ja spordiseltsi aust, missugune asjaolu nõuab sportlaste ideelis-poliitilise tead- likkuse tõstmist. Rohkem tähele- panu tuleb osutada ka raske- jõustiku arendamisele.

Järgmisena võttis sõna ÜSK aseesimees sm. F. Kudu. Kõne- leja analüüsis neid põhjusi, mis on takistanud edukat sportli- ku tegevust TRÜ-s, kuid asus siin väärare seisukohale, nagu oleksid meil loodud võimalused laialt ulatuslikuks sportlikuks te- gutsemiseks, esinenud puuduste põhjuseks on aga üliõpilaste vähene huvi spordi vastu.

Järgnevatest sõnavõttudest selgus, et sm. Kudu seisukoht pole õige. Nii võtab kehali- se kasvatuse kateedri poolt orga- niseeritud vabatahtlikest tundi- dest praegu osa üle 500 üliõpi- lase, kusjuures ruumipuuduse tõttu ei ole võimalik rahuldada kõigi üliõpilaste soovi neist tun- didest osavõtmiseks. Vehklemis- sektiooni tööd takistab just vastava varustuse puudumine. Need faktid näitavad, et mitte üliõpilaste huvipuudus spordi vastu, vaid ÜSK juhatuses nõrk töö on olnud peamiseks põhju- seks, et spordilikumine TRÜ-s pole võtnud veel massilist ise- loomu.

Üldkoosolek nentis oma otsu- ses, et ÜSK töö massi-spordi alal on olnud mitterahuldav.

Nende puuduste parandami- seks tuleb uuel juhatusel tugevdada siseorganisatsioonilist tööd, töö raskuspunkt üle kan- da teaduskondade kehakultuuri- kollektiividesse, organiseerida massilisi spordiüritusi, propa- geerida nõukogude spordi ideid üliõpilaste ja õppejõudude hulgas.

Uude juhatusse, kelle üles- andeks jääb nende ülesannete täitmine, valiti sm-d A. Boch- mann, H. Tüüts, A. Tiik, O. Peets, F. Kudu, E. Ertis, I. Paul, V. Soo, E. Naarits, E. Mõttik, A. Lukas, E. Nõmm, A. Künnap ja E. Liivik.

Delegaatideks VSÜ „Kalev“ konverentsile valiti sm-d Boch- mann ja Jürisson.

H. Ehvert,
füüsika-matemaatika-
teaduskonna III kursuse
üliõpilane.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNU komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 3 Reedel, 10. detsembril 1948. a. I aastakäik

Rohkem tähelepanu aspirantuuri tööle

Aspirantuur on nõukogude kõrgemate koolide pedagoogiliste kaadrite ettevalmistamise peamine ja otstarbekohaseks osutunud vorm. Endistest aspirantidest on võrsunud ligi 800 doktorit, kellest paljud kannavad akadeemiku austavat nimetust. Valitsus ja partei on alati aspirantuuri suhtunud suure tähelepanu ja hoolitsusega, luues kõik võimalused ja suured soodustused andekaile noortele. Tänapäeval õpib nõukogude kõrgemate koolide juures ligi 10 000 aspiranti, NSVL-i ja liiduvabariikide akadeemiate juures üle 2500 aspirandi.

Tartu Riiklik Ülikool ei saa kiidelda oma aspirantide arvuga. Saksa fasislike okupantide poolt laostatud töö ülikoolis lõi olukorra, kus ülikooli lõpetajate arv oli aastateks viidud miinimumini, kus paljudes distsipliinides, milles meie ülikool esmajoonel vajas uut teadlaste järelekasvu, lõpetajaid peaaegu ei olnud, või kui neid mõni oligi, siis puudusid neil eeldused edukaks teaduslikuks tööks. Ei ole kahtlust, et nüüd, kus ülikooli lõpetajate arv on muutumas normaalseks, ka Tartu Riikliku Ülikooli aspirantide arv varsti tunduvalt suureneb. Umbes aasta tagasi toimus Opetatud Nõukogu poolt meie ülikooli aspirantide atesteerimine, kusjuures tulemustega võis sel korral jääda kõigiti rahule. Aspirantide töö oli edukas. Individuaalseis tööplaanides ettenähtud eksameist õiendati suurem osa enne tähtaega. Õiendatud eksamite kvaliteet oli kõrge, mida iseloomustasid näitajad: väga häid — 62, häid — 10, rahuldavaid — 2. Aspirant Arandi eriloomakasvatuse alal lõpetas dissertatsiooni kaitsmisega aspirantuuri kahe aastaga.

Umbes kuu aega on jäänud selle ajani, kui Opetatud Nõukogus toimum järgkordne aspirantide atesteerimine, mis peab andma selge ülevaate meie ülikooli aspirantide tööst. Nagu aasta kestel õiendatud eksamite hinnetest nähtub, ei ole käesoleva aasta töö eksamite osas vähem edukas, kuid siiski on viimasel ajal ilmnenud rida häirivaid nähtusi, mida ei saa lugeda normaalseks. Esmajoonel puudutab see tööd dissertatsioonide alal. On ilmnenud tendentse pikendada dissertatsiooni kaitsmise tähtpäevi üle normaalsete tähtpäevade. Juhendajategi poolt on avaldatud kahtlust dissertatsiooni õigeaegse kaitsmise võimaluste kohta (ees-

ti ajaloo alal) või on esitatud rektorile ettepanekuid tähtaegade pikendamiseks (farmatseutiline keemia). On tõi, et seda põhjustasid mõnevõrra viimaste aastate kestel toimunud muudatused esialgselt planeeritud dissertatsiooniteemades, nagu see toimus aspirant J. Pulga (maaja kolhoosiõigus) või aspirant Jaama (eriloomakasvatuse) individuaalseis tööplaanis ettenähtud teemaga. Ühtlasi näitab aga see ka seda, kuivõrd tähtis küsimus on dissertatsiooniteema õige valik, mida tuleb teha põhjalikult ja mitmekülgset läbi kaaludes, et vältida asjatut tööd ja ajakulu.

Aspirandi üheks oluliseks tööks on kõrgetasemelise dissertatsiooni õigeaegne kaitsmine. Kuid meie ülikoolis on praeguse õppejõudude puuduse tõttu aspirante rakendatud pedagoogilisele tööle juba pärast individuaalseis tööplaanides ettenähtud pedagoogilise praktika teostamist. Ei ole kahtlust, et pedagoogiline töö on aspirandile suure väärtusena, agal isatöö sel alal väljaspool plaani ei tohi milgi määral saada põhjuseks dissertatsiooni kaitsmise edasilükkamiseks. Sel alal tuleb vastavate kateedrite juhatajail ja juhendajail võtta tarvituste kõik vahendid ja korraldada oma kateedri töö nii, et aspirandile oleks kindlustatud võimalused dissertatsiooni kaitsmiseks ettenähtud tähtpäeval. Aspirandi juhendaja ei ole vastutav mitte ainult aspirandi töö kvaliteedi, vaid samavõrra ka ettenähtud tähtaegadest kinnipidamise eest. Suurema osa meie ülikooli aspirantide töö on keevadeks jõudmas dissertatsiooni kaitsmisega oma lõppetappi. Seega järgnev semester kujuneb eriti pingeliseks. On vajalik, et seda tööd, kus dissertatsioon saab oma lõpliku kujunduse, ei häiriks eksamid, referaadid ega pedagoogiline praktika Katedrite juhatajail ja aspirantide juhendajail, esmajoonel aga aspirantidel endil tuleb teha kõik selleks, et käesoleva semestri jooksul õiendatud tööplaanis ettenähtud ülesanded, et järgneval, otsustaval semestril täie jõuga valmistuda oma põhilise töö esitamisele — dissertatsiooni kaitsmisele. Järgneva aasta jaanarikuus Opetatud Nõukogus toimuv atesteerimine peab lõplikult selgitama selle, kes aspirantidest on tahtnud ja suutnud täita temale pandud lootused.

likuks juhendajaks on filosoofiateaduste doktor prof. A. Koort. Eesti keele alal kinnitati aspirandiks Aino Kiindok, keda juhendab prof. J. V. Veski ja eesti kirjanduse alal Ello Säärts, keda juhendab filoloogiateaduste doktor P. Ariste.

Uued aspirandid asusid tööle

NSVL Kõrgema Hariduse Ministri käskkirjaga kinnitati Tartu Riikliku Ülikooli aspirantideks poliitilise ökonomia alal ald Konik, kes komandeeritakse Leningradi Riikliku Ülikooli juurde, kus teda juhendab prof. Nekraš, ja loogika alal Enn Koemets, kelle teadus-

Kvalifitseeritud kaadrit ülikoolist

Hiljuti sooritasid riigeksamid ning lõpetasid ülikooli 123 üliõpilast. Nendest lõpetasid kiitusega: J. Jürgenson, L. Jürgenson, A. Jürison (kõik farmatseutikaosakonnast) ja K. Riikoja (metsandusteaduskonnast). Üldse oli lõpetajaid: põllumajandusteaduskonnas 33, arstiteadus-

konna raviosakonnas 16, stomatoloogiaosakonnas 15, farmatseutikaosakonnas 42, metsandusteaduskonnas 7, ajaloo-keeleteaduskonna keelteosakonnas 7, ajaloo-osakonnas 1, loomaarstiteaduskonnas 1 ja füüsika-matemaatikateaduskonna füüsikaosakonnas 1.

Tähistagem EK(b)P V kongressi eeskujuliku valmistumisega eksameiks!

* * *

Eelseisvate ülesannete asjalik arutelu

Möödunud nädalal pidasid loomaarstiteaduskonna IV ja V kursuse üliõpilased järjekordse õppemetoodiise nõupidamise prof. A. Laasi juhtimisel. Pärast õppejõu sissejuhatavat sõnavõttu esinesid asjalikkude ettekangetega õppemetoodika kohta samade kursuste üliõpilased sm-d Martin Binsol ja Taimi Parve. Neile ettekandele järgnesid elavad läbirääkimised. Nõupidamise tulemusena võeti vastu üksmeelne otsus, milles palutakse teaduskonda õppetegevuse huvides astuda järgmised sammud: a) varustada üliõpilasi vajaduse piires paremakvaliteedilise kirjutusmaterjaliga; b) loengul pakutava materjali illustreerimiseks tuleks õppejõududel eriti kliinilistes distsipliinides senisest suuremal määral kasutada tabeleid, diagramme, jooniseid, fotosid ja preparaate; c) et vältida vigu loengute üleskirjutamisel, tuleks loetavas materjalis esinevad võrad tehnilised terminid ja autorite nimed märkida tähtselt; esitades paljude autorite arvamisi teatavas küsimuses tuleb õppejõul tingimata esitada ka oma seisukoht; d) kateedritel tuleks välja anda masinakirjas paljundatud autoriseeritud konspekte võimalikult kõikides distsipliinides; e) asutada teaduskonna juures üliõpilastele kasutamiseks venekeelse veterinaaralase õppekirjanduse kogu; ühtlasi organiseerida tarvilikemate õppe- ja käsiraamatute ühist tellimist üliõpilaste poolt. A. L.

Metsandusteaduskonnas

Seoses peatselt saabuva eksamisessiooniga toimus metsanduse IV kursusel tootmisnõupidamine. Koosolekul selgitati rida küsimusi, mis aitaksid tõsta õppetöö taset eksamisessioonil. Põhjalikult arutati konsultatsioonide korraldamise tähtsust ja meetodeid. Korraldamise meetodi valik vastavalt õppeainele aitab tõsta üliõpilaste huvi konsultatsioonide vastu. Nii said üliõpilaste kiitva hinnangu osaliseks ainult paar õppejõudu, kes oma konsultatsioonid viisid läbi näitlikult ja selgitavalt. Üheks positiivseks näiteks on sm. K. Veermetsa konsultatsioonid, kes kasutas valguspilte õppeaine raskemate osade selgitamiseks. L. Kuslapuu, IV kursuse üliõpilane

Vahetame töökogemusi

Eelseisva eksamisessiooni alguseni on jäänud vähem kui üks kuu. Tingituna sellest on praegu üliõpilaste tähtsamaks ülesandeks hoolikalt valmistuda eksameiks. Oigusteaduskonna üliõpilaste enamik suhtubki hoolikalt eksamiteks valmistumisse, kuid esineb ka neid, kes seda pidevalt ei tee. Viimast väidet kinnitab näiteks kas või seegi fakt, et novembri keskel korraldatud kohutokorralduse kontrolltöö kolmele esimesele kursusele näitas liiga suurt puudulike hinnete protsenti eriti II ja III kursusel.

Oigusteaduskonna ELKNU algorganisatsioon omalt poolt on pidevalt võidelnud õppe- ja õppedistsipliini kindlustamise eest. Selles osas oli esimeseks sammuks õppedistsipliini kindlustamine algorganisatsioonis eneses. Nimelt osa kommunistlike noori, nagu sm-d Hiir, Sikkar jt. ei käinud korralikult loenguil, kuid pärast nende küsimuste arutamist algorganisatsiooni koosolekul nad parandasid oma käitumist tunduvalt.

Eksamisessiooni eduka läbiviimise kindlustamiseks

Lõpule läheneval semestril andis bioloogia-geograafia teaduskonna tööle erilise ilme üleminek uutele õppeplaanidele. Geoloogiaosakond sai uued õppeplaanid juba eelmisel semestril. Siin jõuti üleminekuplaanid koostada õigeaegselt ja semestri vältel toimus õppetöö nende järgi. Nii ei ole siin eksamisessioonile ettevalmistuses mingeid häireid. Ka geograafiaosakonnas kulges töö normaalselt. Suuremad raskused on siin neljandal kursusel, kus õppeplaanide järgi kahe nädalane pedagoogiline praktika tuleb sooritada detsembrikuus. On arusaadav, et see tugevasti raskendab ettevalmistust eksamisessiooniks.

Bioloogiaosakonnale saabusid uued õppeplaanid alles käesoleva semestri keskel. Need toovad senisesse töösse tugevaid muudatusi. Uued õppeplaanid toovad juurde uusi aineid, mis bioloogia teaduste õpetamist rohkem lähendavad tegelikule elule. Sellisteks on näiteks zoologiaharus loomakasvatuse ja rändusliku entomoloogia alused, botanikaharus ja taimefüsioloogiaharus — taimekasvatuse ja mullateaduse ühes põllunduse alustega. Taimefüsioloogiaharus on ka suurendatud prakti-

liste tööde tundide arvu orgaanilises keemias, biokeemias, füüsikalises ja kolloidkeemias. Peale selle tulevad mitmed uued ained juurde kõrgematel kursustel loetavate eriainetes osas.

Et uued õppeplaanid saadi hiljuti, ei ole jõutud käesoleval semestril ette võtta nendele üleminekut. See toimub peamiselt kevadsemestri vältel. Üksikute ainetel puhul tuleb siiski uusi õppeplaanide arvestada juba talvisel eksamisessioonil. Näiteks bioloogiaosakonna I kursusel tuleb õiendada eksam füüsikas, mida seniste õppeplaanide järgi ei olnud, III kursusel tuleb õiendada eksam kateeseemnetaimede süstemaatikas, mis vanade plaanide järgi oleks olnud kevadisel eksamisessioonil. Üldiselt aga need muudused ei raskenda üliõpilaste ettevalmistust eksamisessiooniks, sest mittedeistest ainetes langevad eksamid ära või on asendatud arvestustega. Nii võime olla kindlad, et süstemaatilise tööga tõstame pidevalt õppe- ja teaduslikku taset teaduskonnas ning viime eksamisessiooni läbi edukalt.

Prof. A. Vaga, bioloogia-geograafia teaduskonna dekaan

Üliõpilased tutvuge sügavamalt kollektiviseerimisküsimustega

Põllumajandusteaduskonna IV kursusel käsitellakse sotsialistliku põllumajanduse organiseerimise konsultatsioonitundides juba mitmendat tundi kolhooside majanduse organiseerimise küsimusi.

Viimastel tundidel oli arutluse all sm. Karotamme kõne „Olukord ja ülesanded ENSV põllumajanduse kollektiviseerimise alal“ ning tema kõne Eesti NSV kolhoosnikute I kongressil. Selles küsimuses esinesid üliõpilased mitmete referaatidega. Nii esines sm. V. Gross sõnavõttega kolhoosi demokraatiast, sm. H. Truija töö organiseerimisest kolhoosis jne. Sm-d Lepasalu ja Hindoala rääkisid kolhooside majanduslikust olukorrast praegu ning tööviljakuse tõstmisest ja omahinna alandamisest. Peale selle käsitleti üksikasjalikult kõiki küsimusi, mis tõsteti üliõpilaste poolt kohapeal üles. Kuulajad, kes seni kollektiviseerimisse suhtusid mõningate kodanlike eelarvamustega, nägid neil tundidel, et kolhoosides peitub suur jõud,

sotsialistliku põllumajanduse jõud. Nad veendusid, et kolhoosides on tööviljakus võrreldes üksikmajapidamisega 2 ja enam korda suurem. Sellised andmed kolhooside praktikast peaksid neid kui tulevase põllumajanduse praktikuid innustama. Kuid siiski esitatakse veel kahe mõtteilise küsimusi, mis näitavad nõrka orienteerumist kollektiviseerimisprobleemides (üliõpil. Viileberg).

Tuleb veel kord rõhutada, et kollektiivsete majapidamiste organiseerimise küsimusis tuleb eeskätt kõigil põllumajandusteaduskonna IV kursuse üliõpilastel hästi orienteeruda. Samuti tuleb põhjalikult läbi töötada sm. Karotamme kõned ning kolhoosi põhikiri. Iga IV kursuse üliõpilane peab hoolsasti õppima kolhooside organiseerimist. Astudes selliste teadmistega ellu, suudame palju kaasa aidata sotsialistliku põllumajanduse kõrgemale tasemele viimiseks meie vabariigis.

O. Aasma

Ettevalmistustööd juhtiv jõud

Õppedistsipliini parandamiseks teaduskonnas teostab komsomoli-organisatsioon pidevat kontrolli kõigi kursuste ja õppegruppide üle. Sellest, kuidas kommunistlikud noored aktiivselt võitlevad õppedistsipliini tugevdamise eest, olgu toodud üks näide. Hiljuti toimus II kursuse 2. rühmal konsultatsioon. Kui rühmavanem sm. Raal kandis kontrolllehele 8 puuduja asemel ainult 2, siis kommunistlik noor sm. Kõnsa juhtis otsekohe rühmavanema tähelepanu sellise teguviisi lubamatusele. Nii takistas kommunistliku noore aktiivne vahelesegamine rühmavanemat ebaõigesti talitama.

Komsomoli-organisatsiooni algatusel on läbi viidud ka õppetööst osavõtu graafikute väljapanek iga kursuse kohta.

Käesoleval momendil lasub kogu organisatsiooni töö raskuspunkt õppetöö küsimustel.

Nii arutati möödunud kuul gruppides ja ka algorganisatsiooni üldkoosolekul marksism-leninismi aluste õppimise parandamise küsimust ja võeti vastu konkreetsed otsused.

Käesoleval kuul arutatakse gruppide koosolekul veelkordset läbi iga kommunistliku noore õppe- ja teaduslikku igapäevast tööd.

Suurt tähtsust omab ka komsomoli-organisatsiooni initsiatiivil ja juhtimisel läbiviidavad tootmisnõupidamised kursuste kaupa, mis toimuvad veel käesoleval nädalal.

Neil tootmisnõupidamistel arutatakse läbi kõik küsimused, selgitatakse välja üliõpilased, kellel võib tulla raskusi sessioonil. Siin seisabki komsomoli-organisatsiooni ees suur ülesanne: organiseerida õppimisel raskustes sattunud üliõpilaste abistamist.

Meie töös on ka puudusi. Kuid me võitleme nende kõrvaldamise eest ja taotleme seda, et eelseisval eksamisessioonil saavutataks meie teaduskonnas senisest tunduvalt paremaid tulemusi. „Tähistagem EK(b)P V kongressi eeskujuliku valmistumisega eksameiks!“ niisugune on meie loosung, mille elluviimise eest me võitleme iga päev.

E. Salumaa, ELKNU õigusteaduskonna algorganisatsiooni sekretär

PARTEI ELU

Suurima tähtsusega ülesanded

4. ja 5. detsembril toimunud EK(b)P Tartu linna IV konverentsil võeti terava ning õige bolševistliku kriitika alla ka Tartu Riikliku Ülikooli EK(b)P algorganisatsiooni töö. Nii aruandja (sm. Brandt) kui ka rida konverentsil esinenud delegaate märkisid oma sõnavõttudes, et võrreldes eelmiste aastatega on ülikooli parteiorganisatsioon oma tööd parandanud, see on muutunud süstemaatilisemaks ning printsiipiaalsemaks, parteiorganisatsiooni juhtimisel on saavutatud mõnesugust edu ülikooli kollektiivi ideelis-poliitilise kasvatamise alal, õppe-metoodilise töö suunamise ja nõukoguliku teaduse arendamise alal. Kõrvuti sellega aga märkis konverents, et TRÜ töös esineb veel palju tõsiseid puudusi. Üliõpilaste hulgas on inimesi, kes on teeninud saksa fašistlikus armees, ülikooli on pääsenud kulakute ja teiste klassivaenlaste poegi ja tütreid. Mõned üliõpilased on viimase aja ni teinud nõukogudevastast kihutustööd üliõpilaskonnas. Esineb nõukogude korrade vaenulikke väljendusi. Ei ole veel kadunud korporantide kommunistide järeleaimamine. Üliõpilaste hulgas leiavad pinda obskuraantlikud religioossed kombetähtsused. Ka õppejõudude isikuline koosseis ei ole veel täielikult puhastatud töötavale rahvale

võõrast ja koguni vaenulikest elemendist. Mõned õppejõud jätkavad oma aine formalistlikku, apoliitilist õpetamist, ei tegele üliõpilaste maailmavaatelse kasvatamisega nõukogulikus suunas. On õppejõude, kelle arvates nende eneste poliitilise teadlikkuse taseme tõstmise ülesanne omab teisejärgulist tähtsust. Ülikool ei ole veel täielikult vabanenud reaktiivsetest mõttevõtteid ees kummardumise meeleoludest.

Konverentsil märgiti täiesti õigesti, et TRÜ kommunistid ja kommunistlikud noored ei ole veel küllaldaselt määralt pidanud võitlust selliste puuduste vastu.

Lähtudes sellest, et TRÜ eesmärgiks on kasvatada nõukogulikkude kaadrit, kellele oleksid sügavad erialased teadmised, kes oleks täielikult pühendunud nõukogude korra edasisele arendamisele ja tegevdamisele, märkis parteikonverents need põhilised ülesanded, mis seisavad TRÜ parteiorganisatsiooni ja kogu ülikooli kollektiivi ees. Üheks kõige tähtsamaks ülesandeks on hoolikalt läbi töötada õppejõudude kaadri küsimus, vabastada ülikool sellistest õppejõududest, kes ei taha või kes ei ole võimelised kasvatama nõukogulikkude kaadrit, vaid kes takistavad kapitalistliku teaduse igandite kadumist

üliõpilaste teadvusest või koguni tugevdavad selliseid igandeid. Silmas pidades seda, et Eesti NSV-s toimub praegu terav klassivõitlus, eriti seoses põllumajanduse kollektiiviseerimise liikumisega, ja et klassivaenlaste hulgast ei saa kasvatada nõukogulikke haritlasi, tuleb ülikoolil otsustavalt vabaneda klassivõõrast ja klassivaenulikest elemendist üliõpilaste hulgas. Nõukogude ülikoolis peavad töötama ainult nõukogude inimesed. Senisest veelgi otsustavamalt peab toimuma võitlus apoliitilisuse, lääne ees kummardumise, objektivismi ja formalismi vastu, kõige otsustavamalt tuleb vastulööki anda igasugustele mitterõukogulikele käitumisvormidele ja mõtteavaldustele. Kõik teadlikud inimesed ülikoolis peavad tegevdamata oma valvsust, selleks et õigeaegselt paljastada ja likvideerida kõiki võimalikke vigu ja puudusi, selleks et otsustavalt lõpp teha klassivaenlaste kõigile ürgsustele.

Kui nende ülesannete täitmisele pühenduvad kõik TR Ülikoolis töötavad teadlased nõukogude inimesed parteiorganisatsiooni juhtimisel, siis ei ole kahtlust, et meie ülikool senisest veelgi kiiremini jätkab oma tõusuteed.

A. Uibo

AMETIÜHINGUTE TÖÖMILT

Tootmiskoosolek

töö parandamise tõhus vahend

Oma viimasel koosolekul kuulas TRÜ Teenistujate Ametiühingu Komitee ajaloo-keeleteaduskonna alakomitee aruande tehtud tööst.

Alakomitee on aidanud tunduvalt kaasa õppe- ja kasvatustöö parandamisele oma teaduskonnas. Regulaarselt toimuvail alakomitee koosolekudel on arutatud tootmisküsimusi ja on võetud vastu konkreetseid otsuseid. Nendel koosolekudel on arendatud kriitikat ja enesekriitikat.

Seejuures on aga vähe tähelepanu pühendatud ametiühingu liikmete ideelis-poliitilise kasvatuse küsimustele, eriti iseõppijate osas, kuigi iseõppijad moodustavad enamuse alakomitee koosseisust. Nii ei teadnud alakomitee, et õppejõud sm-d V. Ernits, S. Sibul, H. Freimann, E. Ariste ja teised pole veel esitanud individuaaltööplaani poliitiliste teadmiste täiendamiseks. Aga kuidas areneb iseõppimine, missugused raskused esinevad selles töös — seda pole alakomitee püüdnud selgitada. Selle puuduse vältimiseks tuleb organiseerida kontrolli, kutsuda üksikuid õppejõude andma aru oma tööst alakomitee või rühma koosolekul.

Ametiühingu tööpraktikas omavad tähtsat kohta tootmiskoosolekud. Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutiste Töötajate Ametiühingu III Üleliiduline Kongress kohustas ametiühingukomiteesid ja kõrgemate õpetajate juhatajaid süstemaatiliselt läbi viima tootmiskoosolekuid. Ametiühinguorganisatsioonid peavad kasutama tootmiskoosolekuid kui relva võitluses teadusliku ja õppetöö taseme tõstmiseks ning töö- ja õppedistsipliini tugevdamiseks.

Nagu selgus ajaloo-keeleteaduskonna alakomitee esimehe aruandest, ei ole temal täiesti selge tootmiskoosoleku mõiste. Kuna ka teistest alakomiteedest on tulnud järelepärimisi tootmiskoosoleku kohta, siis olgu allpool toodud meie Ametiühingu Keskkomitee presiidiumi selgitus selles küsimuses.

Tootmiskoosolek kutsutakse kokku ametiühinguorganisatsiooni poolt tema oma initsiatiivil või administratsiooni palvel. Ametiühinguorganisatsioon teab ametlikult administratsioo-

nile kindlaksmääratud tootmiskoosolekust ja tema eesmärgist. Administratsioon on kohustatud saatma tootmiskoosolekule oma ametliku esindaja. Koosoleku koost, aeg ja päevakord tuleb aegsasti teatavaks teha. Peale selle peavad rühmaorganisatsioonid isiklikult teatama koosolekust oma rühma liikmetele. Tootmiskoosoleku avab ametiühinguorganisatsiooni esindaja. Pärast seda valitakse koosoleku juhataja ja sekretär, kes koostab protokollid. Protokollid hoitakse alal ametiühingukomitees. Kõik tootmiskoosoleku otsused ja ettepanekud esitatakse administratsioonile. Ülikooli administratsioon on kohustatud pidama tootmiskoosolekute otsuste ja nende täitmise arvestust. (NSVL RKN määrus 18. juulist 1929. a.) Kõikule ametiühinguorganisatsioonidega administratsioon määrab kindlaks nende ettepanekute täitmise tähtsused. Ettepanekute suhtes, mis tulevad kohe täitmisele, annab administratsioon käskkirja, kus märgib konkreetseid ülesandeid, nende täitjad ja täitmise tähtsused. Ettepanekute suhtes, mis nõuavad suuremaid kulusid ja pikka aega täitmiseks või kooskõlastamist teiste asutiste ja kõrgemate organisatsioonidega, teatab administratsioon kokkuleppel ametiühingukomiteega välja otsuste täitmise plaani, koostab eelarve, nõudmised jne. ning kindlustab otsuse täitmise. Ametiühingukomitee peab süstemaatiliselt kontrollima nende otsuste täitmist.

Igas teaduskonnas esineb tootmistegust pidurdavaid nähtusi ja tootmiskoosolekud suudavad nende puuduste kõrvaldamiseks aidata palju kaasa. On nähtud ette, et teaduskonnas (kateedris) peetakse vähemalt üks tootmiskoosolek kuus.

Iga TRÜ teenistujate ametiühingu liige aitab kaasa meie ülikooli muutmiseks nõukogude eesrindlikuks ülikooliks, kui ta on teadlik ametiühingu töömeetoditest, võtab ise aktiivselt osa ametiühingu tööst, kui ta nõuab oma organisatsioonilt aktiivsust mitmesuguste ametiühingulistest töövormide rakendamisel.

I. Paul,

TRÜ Teenistujate Ametiühingu Komitee esimees

Üliõpilaste kirjandusringi töös peab toimuma murrang

Mõne aja eest toimus Tartu Kirjanduse Majas üliõpilaste kirjandusringi esimene töökoosolek sel semestril. Referaadiga August Jakobsoni dramaatilise jutustuse „Kaks leeri“ kohta esines ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane L. Kõrgesaar. Referent tõstis oma ettepanekes esile teravaid probleeme kirjandusringi töös ja ajaloo-keeleteaduskonnas esinevaid puudusi õppetöö alal, kuid libises üsna lühidalt üle Jakobsoni „Kahe leeri“ probleemidest, väites, et siin midagi vaidlust tekitavat ei leidu, kuna see teos nagunii ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse seminarides on läbi sõelatud! Sellise väärse seisukoha vastu astusid järgnenud läbirääkimistel välja õppejõud J. Käosaar, üliõpilane L. Ongo ja teised sõna võtjad, kes näitasid sellise seisukoha äärmiselt kitsarinnalust, kuna kirjandusring ei ole mingiks ajaloo-keeleteaduskonna viimaste kursuste tsitadeliks, vaid üleülikooliliseks isetegevusringiks.

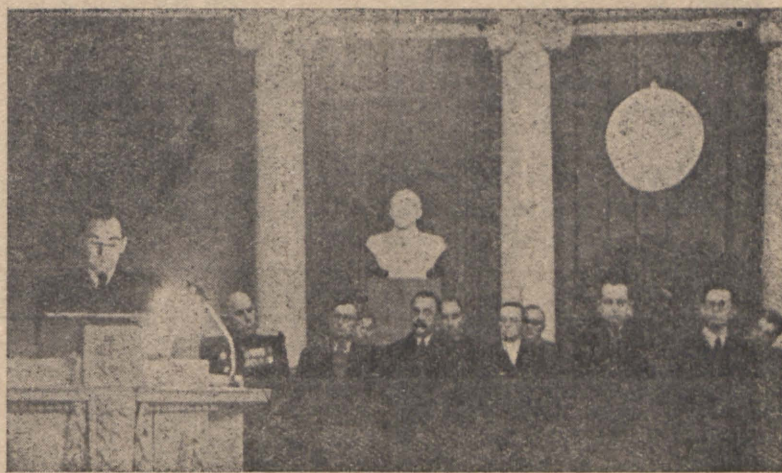
Seoses selle koosolekuga kerivad esile puudused kirjandusringi töös üldse ja ringi edaspidise tegutsemise küsimused. Et kirjandusring on elanud varjus, näitas seegi, et esimene üritus suudeti läbi viia alles kolm kuud pärast õppetöö algust. Samuti puudub kirjandusringil side teiste teaduskondade kirjandushuvilistega, mida iseloomustab seegi, et kõnesolevast koosolekust võttis osa vaid üks üliõpilane väljastpoolt ajaloo-keeleteaduskonda. Samuti õnnestus väga halvasti kirjandusringi poolt ÜLKNÜ 30. aastapäeva tähistamiseks korraldatud luuletuste võistlus, millest laiemad ringid said teada alles hiljuti, mistõttu võistlusest osavõtjate arv kujunes väheseks.

Kirjandusringil tuleb tehtud vigadest õppida ja loobuda senisest „akadeemilisusest“, viia töö laiemale alusele ning võidelda selle eest, et ring hakkaks tegutsema korrapäraselt ning plaanikindlalt.

O. Kruus,

õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane

Meie ülikoolist

Stalinliku Konstitutsiooni 12. aastapäeva tähistamise koosolekult TR Ülikoolis. Kõnetoolis sm. E. Talvik (Foto L. Vassiljev)

Stalinliku Konstitutsiooni aastapäeva tähistamine TR Ülikoolis

Möödunud laupäeval toimus TR Ülikooli aulas pidulik koosolek Stalinliku Konstitutsiooni 12. aastapäeva tähistamiseks. Avasõnaga esines teadusala projektor sm. Taev.

Sm. Feldmanni ettepanekul valiti tormiliste kiiduavaldustega aupresiidiumi ÜK(b)P Poliitbüroo eesotsas seltsimees Staliniga. Kõlasid NSVL-i ja ENSV hümmi pidulikud helid.

Järgnevalt sm. Taev andis sõna õigusteaduskonna dekaanile sm. Talvikule, kes oma etteanduse kõneles Stalinlikust Konstitutsioonist kui maailma kõige demokraatlikumast konstitutsioonist.

Koosolekule järgnes kontsert, mis organiseeriti üliõpilasklubi isetegevuskollektiivide poolt.

Külaskäik šeflusalusesse kolhoosi

Konstitutsioonipäeval organiseeris ELKNÜ TRÜ komitee küllasõidu šeflusalusesse kolhoosi „Säde“. Külaskäigust kolhoosi võtsid osa kommunistlikud noored sm-d Rosenfeldt, Hiir, Siilivask, Naimark ja Sööt ning rida ajaloo-keeleteaduskonna slaavi filoloogiat erihariduse üliõpilasi. Noored viisid kolhoositalurahvale küllakosti sissuka ja õnnestunud isetegevuskontserdi näol, mis leidis kuulajaskonnas elavat vastuvõttu.

Stalinliku Konstitutsiooni 12. aastapäevale pühendatud kõnega esines parteiorganisatsiooni esindaja sm. Raumann.

Lahkudes ütles kolhoosi esimees: „Loodan, et side Tartu Riikliku Ülikooli ja kolhoosi „Säde“ vahel tugevneb, et Tartu Riiklik Ülikool edaspidi alati täidab oma šefkohustusi niisama hästi nagu täna.“

Rahvaluuring alustas tegevust

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu raames loodi uue ringina UTU rahvaluuring. Teadusliku etteandega „Mõis eesti rahvaluules“ esines sm. Udo Mägi, käsitles Kirjandusmuuseumi materjalide põhjal seda, kuidas nägi meie rahvalaulik feodaalset mõisat ja mõisaelu.

Samal koosolekul valiti ka ringi 3-liikmeline juhatus, kuhu valiti Ulo Tedre, Vaino Kukk ja Heldur Niit, hooldavaks õppejõuks on dots. Ed. Laugaste.

Ed. Väiri,

ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane

Tõstespori esivõistlused kehakultuuriteaduskonnas

Tõstesport on meie üliõpilaskonnas veel võrdlemisi võõras spordiala, kuid väärrib senisest enam propageerimist. Tänuväärse algatuse tegi kehakultuuriteaduskonna vehklemise ja poksi kateedri juhataja sm. E. Lukin, kes organiseeris kehakultuuriteaduskonna üliõpilastele tõstespori esivõistlused. Osavõtt võistlustest oli elav.

Võistlus oli kursustevaheline, kusjuures võistlesid kõik teaduskonna 4 kursust. Teaduskonna parimaks tõstjaks osutus I kursuse üliõpilane kergekaallane K. Eljand, kes saavutas kahega surumises, kahega rebimises ja kahega tõukamises kokku 265 kg (80+80+105).

J. Laidvere

Külastagem nädalavahetusel teatrietendusi!

Laupäeval ja pühapäeval viibivad Tartus Tallinna teatriarvustajad ja teatriinstituudi viimase kursuse üliõpilased, et tutvuda RT „Vanemuise“ tegevusega. Külalised jälgivad teatris kolme etendust: laupäeval, 11. detsembril kell 19.30 operetti „Vaba tuul“; pühapäeval, 12. detsembril hommikul kell 9.50 näidendit „Kaks leeri“ ja päeval kell 14.30 näidendit „Keelepeksukool“. Viimase eten-

duse järel toimub avalik arutlusköösulek, kus tehakse kolme etenduse põhjal kokkuvõtteid „Vanemuise“ kollektiivi saavutustest. Kuna TR Ülikooli üliõpilaskond on aktiivsem teatriühiskulastuste ja arutlusköösulekute organiseerija Tartus, oleks soovitatav üliõpilaste suurearvuline ja aktiivne osavõtt mainitud etendustest ja arutlusköösulekust.

Teadaanne

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ toimetuse teatab kõigile TRÜ õppejõududele, üliõpilastele, teenistujatele ja töölisele, et on avatud tellimiste vastuvõtmine ajalehele „Tartu Riiklik Ülikool“. Tellimusi võtavad vastu ametiühinguvolinikud kursustel ja teenistujate ametiühingul.

Toimetuse kutsub veel kord kõiki ülikooli kollektiivi liikmeid aktiivselt toetama toimetuse tööd, kasutades ajalehe veerge kõigi ülikooli elu nähtuste valgustamiseks, kogemuste edasiandmiseks ja puuduste kritiseerimiseks. Pidagem mee-

les, et ajaleht täidab vaid siis oma ülesanded edukalt, kui kogu kollektiiv võtab sellest tööst osa!

Lõpuks olgu juhitud tähelepanu ENSV RKN korraldusele ja EK(b)P Keskkomitee otsusele, mille kohaselt kõik ajalehes avaldatud kriitikalised artiklid tuleb vastavas asutuses hiljemalt 3 päeva jooksul läbi arutada, välja töötada ja tarvitusele võtta abinõud olukorra parandamiseks ning informeerida ajalehe toimetust tehtud tööst.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälkandja

Nr. 4 Neljapäeval, 16. detsembril 1948. a. I aastakäik

Nõukogude üliõpilase ideoloogiline ilme

Nõukogude riigis on üliõpilaskond võimsaks ja kõrgeväärtuslikuks kaadrite reserviks, kelle erialalisele ning ideoloogilisele kasvatamisele pööravad valitsus ja partei järjekindlalt suurt tähelepanu. Ning see pole juhuslik, sest õppiva noorsoo ees seisavad juba kõige lähemas tulevikus suured ja vastutusrikkad ülesanded nõukogude teaduse ja tehnikas edasise arendamise, põllumajanduse tootlikkuse tõstmise ning kultuurilise üleschiustustöö alal.

Enam kui 20 aastat tagasi, 16. mail 1928. a. seadis seltsimees Stalin ÜLKNÜ VIII kongressil noorte ette suure ja vastutusriikka ülesande: vallutada teaduse kindlus, maksu mis maksab! Ning nõukogude üliõpilaskond asus visalt ja täie energiaga taotlema seltsimees Stalini poolt ülesseatud eesmärki.

Väga paljud tänapäeva kõige eesrindlikumad teadlased, insenerid, agronomid, lendurid, kirjanikud, heliloojad jne. — need, kes kannavad nüüd Stalini preemia laureaadi austavat medalit rinnal — olid tollal, aastat 20 tagasi, alles üliõpilased, just need, kelle poole pöörus seltsimees Stalin üleskutsega: vallutada teaduse kindlus. Ja tänapäev võivad nad seltsimees Stalinile aega raporteerida, et nad on omal alal nende antud ülesande täitnud.

Kuid tõeline teadus ei tammu paigal, vaid areneb järjest edasi. Seepärast ei rahulda meid tänapäeval enam need saavutused, mis olid 20 aastat tagasi parimaiks. Mitte üksnes meie nõukogude õpetlased ja uurijad, vaid teataval määral ka üliõpilased peavad orienteeruma teaduse uute saavutuste järgi. Ning sama ajakohaselt ja mobiliseerivalt kui 20 aastat tagasi kõlavad ka tänapäev seltsimees Stalini sõnad, mis ei aegu kunagi: vallutada teaduse kindlus!

Ka meil Tartu Riiklikus Ülikoolis on see esmajärguliseks ülesandeks, kuid seejuures ei tohi me hetkekski unustada, et vana kodanliku ideoloogia jäänuste mõju takistab meid palju suuremal määral kui vanemates vennesvabariikides seda ülesannet täitmast. Seepärast on täiesti õige ja õigeaegne samm, kui meie üliõpilaste organisatsioonid avaldavad sallimatust buršlike kommunistide ja eluviiside üksikute jäänuste vastu, mis meil veel ühel või teisel puhul avaldavad elutundemärke. Täiesti õige ja vajalik on ka regulaarne poliitinformatsioonide korraldamine üliõpilastele. Kuid nende läbiviimise meetod on veel väga algeline, ettekanded sageli igavad. Juba sellise küsimuse esitamisel teeseldakse meil vahel imestust: kuidas saavad poliitika huvitav olla? Just selles väikekodanlikus arusaamas poliitikat väljendubki

teataval määral nõukogudevastane ideoloogia.

Üliõpilaste ühiskondlik tegevus väljaspool õppetööd ei ole TR Ülikoolis leidnud veel küllaldast tähelepanu: ei partei-, kommunistlike noorte ega ametiühinguorganisatsioonid terve na pole meil tänapäevani veel nõukogulikult suunanud üliõpilaste isetegevust ja puhkuse veetmist.

Ei saa kujundada marksistliku maailmavaadet, tungimata ka üliõpilaste ühiskondliku tegevuse kõigi aegade üksikasjadesse. On vajalik, et üliõpilaste Teaduslik Ühingu oma järjekordset teaduslikku sessiooni ette valmistades püstitaks oma liikmetele õige eesmärgi: püüda jõudumööda kaasa aidata nõukogude teaduse ja kultuuri praktilisele edasiarendamisele. Ülikooli Spordiklubi uus juhatus peab muutma selle organisatsiooni mitte ainult massiliseks, vaid ka kasvatuslikuks, kus sisendatakse liikmetele armastust Nõukogude kodumaa vastu, distsipliini, täpsust, valmisolekut kodumaa kaitseks. Paraku meil puudub distsipliin ja täpsus praegu veel selle organisatsiooni juhatuse liikmete enestest hulgas. Nii näiteks ei ilmunud 9. detsembril ÜSK juhatuses koosolekul just need liikmed, kes valiti esmakordselt uude juhatusse (sm-d Siilivask, Lukas, Künnap). Kes siis peab nõukogulikku kasvatustööd tegema meie üliõpilaste organisatsioonides, kui meie aktiiv (kes oskab küll kritiseerida) ise loobub seda tööd tegemast? Ometi arutati ÜSK juhatuses 9. detsembril koosolekul küsimusi, milles oli hädavajalik ka kommunistlikele noortele ja üliõpilastele ametiühingu esindajail oma sõna kaasa ütelda.

Vähe suunavad ja abistavad meie üliõpilaste organisatsioonid ka akadeemiliste koordineeritud tööd. Paistab, nagu kaldutaks meil arvamusel, et sel alal jätkub meie üliõpilastel niigi küllalt energiat ja agarust, nagu poleks meie akadeemiliste koordineeritud tegevustel tarvis mingisuguseidki olulisi raskusi võtta. Ometi pole see nii. Kommunistlike noorte organisatsioon peaks olema enam teadlik ja huvitatud ka sellest küsimusest.

Lõpuks olgu veel tähendatud, et meil tuleb üle saada formaalselt tegutsemisviisist: küsimusi ebaasjalikult käsitlevaist koosolekute, ebamäärastest ja „hambutuist“ sõnavõttudest ning artiklitest. Üliõpilaste kommunistlikku kasvatust ei saa teostada küllalt südamega. Seda peab tegema süütuvalt, julgelt, konkreetseid fakte ja nimesid esile tuues. Selleks on tarvis püsivat energiat, vaimust ja jõudu. Oleme veendunud, et meie üliõpilastel need omadused ei puudu.

ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe sm. E. Pälli loeng TR Ülikoolis

Käesoleval õppeaastal on loenguline propaganda TR Ülikoolis mõnevõrra elavnenud. Novembrikuus esines ülikooli kollektiivile sisuka loenguga ELKNÜ Keskkomitee sekretär sm. Arnold Meri teemal „Maailma noorsugu võitluses rahu ja demokraatia eest“.

Järjekordse külalisena võib meie ülikooli laupäeval, 18. detsembril s. a. tervitada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimeest sm. Eduard Pälli. Samal päeval kell 16 esitab sm. Pälli TR Ülikooli aulas loengu teemal „Nõukogude intelligentsi kujunemine“. Teema aktuaalsuse tõttu oleks vajalik kõigi õppejõudude ja üliõpilaste osavõtt mainitud loengust.

Komsomoli-organisatsiooni töö TR Ülikoolis kõrgemale tasemele!

18. ja 19. detsembril toimub ELKNÜ Tartu linna organisatsiooni III konverents Tartu Riikliku Ülikooli komsomoli-organisatsioon teeb sel puhul kokkuvõtteid oma tööst ja märgib, et kommunistlike noorte organisatsiooni tegevus TR ülikoolis ei seisa

veel nõutaval kõrgusel. Oma töös esinevate puuduste printsiipiaalse bolševistliku analüüsiga rajab ELKNÜ TRÜ organisatsioon kindla aluse oma tegevuse edasiseks parandamiseks.

Ideoloogiline töö olgu tähelepanu tulipunktis

TRÜ komsomoli-organisatsiooni ees seisab vastutusriikas ülesanne: abistada ülikooli juhtkonda ja parteiorganisatsiooni kõrgesti kvalifitseeritud nõukogude eriteadlaste ettevalmistamisel. Seega peab komsomoli-organisatsiooni tegevus moodustama lahutamatu osa kogu õppe- ja kasvatustööst, mis toimub ülikooli seinte vahel.

Ei saa eitada, et TRÜ komsomoli-organisatsioon on saavutanud tagajärgi märgitud ülesannete täitmisel. Samaaegselt töötab ülikooli komsomoli-organisatsioon aga ikka veel nõrgalt poliitilise selgitustöö teostamise alal üliõpilaskonnas, hoolimata klassivõitluse teravnemisest. Kõigepealt tuleb märkida, et kommunistlikud noored on vähe ära teinud õppeedukuse tõstmiseks marksismi-leninismi aluste ja teiste ühiskondlik-poliitiliste õppeainete alal. Herva on arutatud komsomolikoosolekui seminaride ja loengute sisulist ning meetodilist külge mainitud õppeainetes, nõrk on olnud side vastavate kateedritega. Sama võib öelda poliitinformatsioonide kohta: suur osa komsomoli-gruppe pole midagi ära teinud nende huvitavamaks ja sisukamaks muutmiseks, komsomoli-komitee aga pole seni astunud samme selleks, et järgneva poliitinformatsiooni teema oleks teada kõigi teaduskondade üliõpilastele 4–5 päeva varem.

Valusamaks küsimuseks ideoloogilises töös on ikka veel huvitavate loengute, referaat- ja

vaidlusõhtute vähenen arv. See tõttu ei leia suur osa tekkinud probleemide vajalikku lahendust või nad lahendatakse väärtalt. Hiljuti Tallinna Polütehnilise Instituudi ELKNÜ komitee poolt organiseeritud küsimuste- ja vastuste õhtul esitatud küsimuste analüüs näitas, et terve rida TPI üliõpilasi ei oska lahendada võrdlemisi elementaarseidki poliitilisi probleeme. Sama kehtib ka TR Ülikooli üliõpilaste suhtes. Sellepärast on vaja luua niisugune olukord, kus kõik üleskerkinud poliitilised ja ideoloogilised probleemid leiaksid oma lahenduse küsimuste- ja vaidlusõhtuil, loengutes, vestlustes ja referaatides.

Eriti nõrgaks tuleb tunnistada poliitilise selgitustöö läbiviimine üliõpilaste ühiselamuis. Neis pole siiani läbi viidud ühtki vestlust ega vaidluskosolekut.

Samuti võib TRÜ komsomoli-organisatsioonile teha etteheiteid usuvastase propaganda nõrkuse pärast. Fakt, et mõningad üliõpilased on ikka veel religiooni küüsis, väärivad tähelepanu. Võidelda religiooniandide vastu meie tulevaste eriteadlaste teadvuses on komsomoli-organisatsiooni tähtis ülesanne.

Nõrgast ideelis-poliitilisest kasvatustööst räägib samuti dekadentlike värsikeste seipsemise harrastamine mõningate ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilaste poolt. Mingisugust laialdast selgitustööd komsomoli organisatsioon nende küsimuste alal aga

pole organiseerinud. Tuleb samuti märkida komsomoli-organisatsiooni nõrka osa isetegevusringide ja teaduslike ringide ideoloogilises ja organisatsioonilises abistamises ja sunnamiises. Nii pole sm. Marta Lõhmus, kes on ELKNÜ TRÜ komitee poolt suunatud abistama ÜTÜ tööd, üldse kursis Teadusliku Ühingu organisatsiooniliste küsimustega, rääkimata teaduslike ringide töö sisulisest küljest ja ühingu abistamisest tema ees seisvate raskuste ületamisel. Samuti on seni ebarahuldavalt toimunud TRÜ ELKNÜ komitee initsiatiivil alanud üliõpilaste kunstilise isetegevuse olümpiaadi ettevalmistustööd, seda eriti teaduskondade komsomoli-organisatsiooni büroode osas.

Ülaltähendatud tõsiasjad räägivad sellest, et ülikooli komsomoli-organisatsioonis valitseb ikka veel teatav eraldatus üliõpilasmassidest ja inertsus aktuaalsete päevaprobleemide lahendamises. Sama tõestab ka lahtiste komsomolikoosolekute kasin arv ja organiseerimata noorte vähenen osavõtt neist. TRÜ komsomoli-organisatsiooni ees seisab ülesanne parandada ideoloogilist tööd üliõpilaskonnas, siduda organisatsioonilises töös esinevate puuduste kõrvaldamine poliitilise selgitustöö taseme tõstmisega.

V. Palm,

ELKNÜ KK üliõpilaskonno osakonna juhataja.

Matemaatika-füüsikateaduskonna komsomoli-organisatsioon peab seniseist vigadest tegema tõsised järeldused

Oma viimasel koosolekul kuuldas TRÜ komsomoli komitee matemaatika-füüsikateaduskonna komsomoli-organisatsiooni sekretäri sm. Rebase aruannet organisatsiooni tööst.

Algorganisatsiooni sekretär ei ole suutnud täielikult tööle rakendada büroo liikmeid ega komsomoli grupiorganisatsioonid. See on põhjastanud nii poliitilise kui ka kultuurmassilise töö alal (vastutavad sm-d Kask ja Roots) nõrga juhtimise ja mahajäämise. Õppe- ja teadusliku töö alal ei ole sm. Hion veel täielikult kontrollinud kommunistlike noorte ja organiseerimata noorte õppeedukust. Mahajääjate abistamisele on pööratud vähe tähelepanu. Õppe-distsipliini ja õppeedukuse küsimustele aga peab veel enam tähelepanu pöörama seoses läheneva eksamissessiooniga, arutades neid küsimusi põhjalikult

algorganisatsiooni üldkoosolekul, komsomoli-gruppides ja kursuste tootmisnõupidamistel.

Büroo liikmed ei oma veel seni kõiki tarvilikke andmeid, et juhtida operatiivselt tööd kursustel grupiorganisatsioonide ja kommunistlike noorte kaudu.

Büroo kui kollektiivne organ algorganisatsiooni töö juhtijana, üldkoosolekute ettevalmistajana ja tehtava töö kontrollijana ei ole tööle rakendatud. Büroo ei ole kuulnud büroo liikmete ja komsomoli grupiorganisatsioonide tööaruandeid, samuti puudub süstemaatiline kontroll antud individuaalülesannete täitmise kohta. Grupiorganisatsioonid on seni veel sisse seadmata läbiviidavate ürituste registratsiooni ja individuaalülesannete täitmise kaust. See kõik on tinginud real juhtumisel distsipliinirikumisi ja ülesannete mittetäitmist. Küllaldase tähelepanuga ei

ole suhtunud uute liikmete vastuvõtmisse. Nii ÜLKNÜ liikmeks vastuvõetud sm. Sirel ei jõua edasi õppetöös ja on saanud märkusi õppedistsipliini rikkumise eest. On selge, et sellised faktid kahjustavad Kommunistliku Noorsooühingu autoriteeti, mispärast tuleb tõsisemalt suhtuda uute liikmete vastuvõtmisse. Organisatsioonis aga peab nende kasvatamisele pööratama erilist tähelepanu, aidates neil üle saada kõigist raskustest.

Mainitud puudused tuleb matemaatika-füüsikateaduskonna algorganisatsioonil kõrvaldada, et väärilt täita oma ülesanne kvalifitseeritud ja poliitiliselt arenenud nõukogude matemaatikute ja füüsikute kasvatamisel.

K. Siilivask,

ELKNÜ TRÜ komitee sekretär.

Eesrindlikud üliõpilased õiendavad eksameid ja arvestusi

Nad on meile eeskujuks

Läheneb eksamissessioon ja arvestused peavad olema läbi viidud. Palju vaeva ja tööd nõuab venekeelsele lektüürile läbitööamine. Sellest hoolimata töötavad üliõpilased süstemaatiliselt lektüüri juures ja õiendavad õigeaegselt vastavad arvestused. Mõningad üliõpilased on oma lektüüri väga hästi läbi töötanud.

Sellistest tuleks mainida T. Klimbergi, G. Maakaart ja V. Koslovi metsandus-eaduskonnast; V. Laatsarust ja R. Lepnerit arstiteaduskonnast ja E. Voolmat bioloogia-geoloogia-eaduskonnast. Nende seltsimeeste eeskujul väärivad järeletegemist ka teiste üliõpilaste poolt.

V. Martma

Tubli tööga saavutatakse hinnatavaid tulemusi

Esimese semestri jooksul on iga üliõpilane kohustatud vene keeles lugema sada lehekülge lektüüri. Selle tööga tuleb enamuse üliõpilasi hästi toime. Terve rida neist on juba sooritanud lektüüri hindade „hea“ ja „väga hea“. Loetakse ilukirjandust ja erialast kirjandust. Ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilased Vilma Ounroos ja Katri Kõsaar lugesid teaduslikke teoseid ja sooritasid vas-

tava arvestuse hindade „väga hea“. Sama teaduskonna III kursuse üliõpilased A. Valker, V. Timmo ja J. Pihlamägi on samuti tubliti töötanud lektüüri kallal ja said hinde „väga hea“.

Eeskujulikult on töötanud ka esimese kursuse üliõpilased V. Olo ja A. Tuisk ajaloo-keeleteaduskonnast ning A. Vaarask ja V. Valdes arstiteaduskonnast.

A. Rauman

Enne tähtaega

Käesoleval semestril on eksamid juba alanud õigusteaduskonna neljandal ja viiendal kursusel.

Viienda kursuse üliõpilastest on senini sooritatud eksamite arvu ja väga heade hinnetega silma paistnud üliõpilased H. Tüüts, V. Tenno ja L. Taar.

Neljanda kursuse üliõpilastest sooritasid juba enne eksamissessiooni algust kaks eksamit väga heade hinnetega, üliõpilased K. Adler, K. Alliksoo, J. Kalits, H. Kall, E. Kirsimägi, E. Laasik, L. Pärn, M. Saarits, A. Surra, H. Surra, A. Tarik ja L. Tori.

Erilist esiletõstmist väärivad viienda kursuse üliõpilane L. Liiv ja kolmanda kursuse üliõpilane V. Virkus, kes ületasid normaalõppeplani tempo ja on sel semestril üle viidud ühe õppeaasta võrra kõrgemale kursule.

AMETIÜHINGUTE TÖÖMILT

Hoiatavad vead

Detsembrikuu esimesel dekaadil toimus marksismi-leninismi suures auditooriumis arstiteaduskonna üliõpilaste ametiühingukomitee aruandlus-valimiskoosolek, mis oli kujukaks näiteks sellest, kuidas ei tohi koosolekut ette valmistada ja läbi viia. Teaduskonna ametiühingukomitee ei tegutsenud sel õppeaastal üldse, vaid ootas, et keegi teine teeb tema eest tööd ära. Taheti küll aruandluskoosolekut kokku kutsuda, kuid ikka oli see ettevalmistamata ja koosolek tuli järjest edasi lükata. 26. novembril jäi koosolek ära, kuna vajalikku kvorumit ei tulnud kokku.

Teaduskonnakomitee esimees sm. Päi ei tundnud koosoleku organiseerimise vastu mingit huvi. Komitee aruande valmistas ette komitee liige sm. Ratnik ja muu osa eest pidi hoolitsema aseesimees sm. Meren. Aruande koostamine on esimehe kohustus, kuid sm. Päi oli kogu ettevalmistustöö juures erapooletu vaatleja-nõuandja osas, selle asemel et juhtida kogu ettevalmistustööd ja isiklikult aruannet koostada.

3. detsembril algas koosolek 45-minutilise hilinemisega, sest sm. Päil kulus terve tund tulemiseks sõjalise õpetuse kateedri koosoleku kohale. Täiesti õigustatud oli delegaatide pahameel sm. Päi hilinemise üle. Delegaatide osavõtt koosolekust oli äärmiselt passiivne: sõnavõttudest võttis osa ainult 2 delegaati.

Koosoleku juhatamiseks valiti koosoleku juhataja ja sekretär. Kuid just sellisel koosolekul, nagu on seda aruandlus-valimiskoosolek, oleks tulnud valida vähemalt 5-liikmeline presiidium ja sekretariaat, sest võimatult on ühel sekretäril võim kirjutada näiteks 15 sõnavõttu järjest.

Koosoleku juhatajaks valiti sm. Meren, kellel aga polnud koosoleku juhatamisest aimugi, mis avaldus kas või näiteks ettepaneku esitamises piirata aega kõigiks sõnavõttudeks kokku 45 minutile ja resolutsiooni-projekti arutamist 20 minutile!

See on tegelikult bolševistliku kriitika mahasurumine, mille tagajärjel võttiski sõna ainult 2 delegaati. Teine asi on sõnavõtu aja piiramine. See on tarvilik selleks, et sõnavõtja räägiks lühidalt ja asjalikult tarvitamata seejuures ebamääraseid mõtteid ja üleaarust sõnategumist. Resolutsiooniprojekt oli ettevalmistamata ja see koosnes peaaegjalikult ainult ülikoolikomitee poolt antud juhustest.

Koosoleku ajal tuli ilmsiks, et koosolekule ettevalmistatud materjalid olid läinud kaduma. Sm. Päi olevat andnud kõik materjalid sm. Merenile ja sm. Meren omakorda sm. Päile. Huvitaval kombel oli säilinud aruande tekst ja resolutsiooni kon-dikava. Kes ja millisel eesmärgil kaotas materjalid, seda ei tea kumbki.

Koosoleku üldine tase oli madalam igasugusest kriitikast, milles on süüdi teaduskonna ametiühingukomitee, kes lubamatu hoolimatusega suhtus koosoleku ettevalmistamisse. Järgneval päeval pärast koosolekut tõi endise teaduskonnakomitee esindaja oma asjaajamise ülikoolikomiteesse üleandmiseks uuele komiteele, olgugi et seda oleks pidanud tegema ise ja informeerima uut komiteed töö olukorrast. Sellise käitumisega demonstreeris vana komitee veel kord ebanõukogulikkust tööst.

Esimesel uue komitee koosolekul valiti teaduskonnakomitee esimeheks sm. Scheffer, aseesimeheks sm. Reinaru, laekuriks sm. Kivi, õppe-teadusliku komisjoni esimeheks sm. Zdan-ko, kultuur-massilise töö komisjoni esimeheks sm. Luuka ja elamu-healukomisjoni esimeheks sm. Astel.

Jääb vaid soovida, et uus komitee võtaks oma tööd tõsiselt ja tõestaks, et arsti-teaduskonna üliõpilased tahavad aktiivselt kaasa töötada ühiskondliku tegevuse alal.

K. Surmilov,
TRÜ üliõpilaste ametiühingu komitee aseesimees.

POLIITRINGIDE TÖÖ

Poliitring, kus tegevus on muutunud huvilavaks ja elavaks

„ÜK(b)P ajaloo lühikursuse“ õpingides nr. 1 ja 2 toimub töö ühise lektori juhtimisel. Töömeetod on kujunenud järgmiseks: tunni lõpul teatab lektor kuulajatele järgneval korral läbitöötamisele tuleva teema ja selleks vajaliku kirjanduse nimistu. Teema arutamisel annab lektor ajaloolise ülevaate asjade käigust, esitades samal ajal küsimusi kuulajatele ja lastes neil jutustada edasi ja probleemide juures avaldada ka oma seisukohti. Kui jutustajal tekib raskusi, aitab mõni teine ringi tööst osavõtja ja lõppkokkuvõtte teeb siis lektor. Selle meetodiga töötades tuleb kõigil ringi liikmel antud materjal kindlasti ette valmistada, sest küsida võidakse igahh. Lektor kasutab ka küsimusi kogu kollektiivile, millele vastata võib igahh. Siin ilmneb inimeste aktiivsus ja kindlus püsivalt omandatud teadmiste tuginemisel.

Töö käigus on esile kerkinud terve rida aktiivseid seltsimehi, kes töötavad suure põhjalikkusega ja võtavad elavalt osa küsimuste arutlemist. Selliste ringi liikmetena tuleb mainida seltsimehi Tetre, Velmanni, Kallikormi, Leivategijat ja teisi. Üldiselt tuleb märkida, et lühikursuse töötavad ringi liikmed ise põhjalikult läbi, kuna täiendavat kirjandust peab refereerima enamasti lektor ise.

Kõigi ringi liikmete töö pidevat kontrolli takistab ebanormaalne olukord, et kaks ringi töötavad senini koos, sest ringide töö üldjuhataja sm. Lombak pole senini suutnud leida juhatajat teisele ringile. Hoolimata sellest on seni ringide töö suutnud püsida enamvähem vajalikul tasemel ja olla küllalt aktiivne. Seda oleme saavutanud kõigi ringi liikmete kaasatõmbamisega aktiivsele osavõtmisele ringi tööst.

H. Sarv,
poliitõpperingide nr. 1 ja 2 juhataja.

SEINALEHTEDE ÜLEVAADE

Kõigi ühiselamute seinalehed esrindlike tasemele!

TR Ülikooli üliõpilaste ühiselamuis ilmuvate seinalehete toimetamise tase on praegu väga madal.

Üliõpilaste ühiselamus Tiigi tän. 78 puudub seinaleht üldse. Gustav-Adolfi tän. 18 asuvas üliõpilaste ühiselamus kordub sama lugu: ka siin puudub seinaleht. Kastani tän. 12 asuvas üliõpilaste ühiselamus on seinaleht „Noor mõte“ küll olemas, aga need mõtted, mida seinaleht kajastab, pole enam kuigi „noored“. Seinaleht on pühendatud komsomoli 30. aastapäevale. Seega vananenud sisuga. Samuti puuduvad seinalehes ühiselamuse elu käsitlevad artiklid. Kastani tänava üliõpilaste ühiselamus on olemas kõik eeldused seinalehe regulaarseks ilmu-miseks, aga neid võimalusi ei kasutata.

Vallikraavi tän. 9 üliõpilaste ühiselamu seinaleht „Vikerkaar“ nr. 2 (vastutav toimetaja sm. Kullaste) ei vasta samuti nõuetele. Esiteks pole siin korras seinalehe kujunduslik kül. Esiplaanil domineerib siin suletud raamat pealkirjaga „Teadus“. Lisaks sellele on see raamat tupeva ketiga üle tõmmatud. Kas peab see kaunistus sümbolsest tähendama, et üliõpilastele on juurdepääs teaduse varasalvedele suletud? Seinalehes on kõigest kaks artiklit, üks neist on pühendatud konstitutsioonipäevale, teises kirjutatakse religiooni ebateaduslikust iseloomust. Seinalehte toimetatakse

formaalselt. Ei sisu ega kujunduslik kül pole seotud ühiselamu sisemise eluga.

Siinjuures peab aga esile tõstma seinalehte, mis võib olla eeskujuks kõikide ühiselamute seinalehetele. Niisugune on näiteks Ülikooli tän. 44 asuvas üliõpilaste ühiselamus ilmuv seinaleht „Messipuu“ nr. 7. On näha, et see seinaleht kajastab ja suunab kogu ühiselamu elu ja omab autoriteeti kõigi üliõpilaste hulgas. Eriti väärib siin mainimist kriitika, mida leidub üsna rohkesti ja mis on suunav ning abistav. Ei tohi aga piirduda üksnes kriitiliste artiklite avaldamisega, vaid võidelda kriitika tulemuste eest tuleb seni, kuni puudus on likvideeritud.

Näituse tän. 7 asuva üliõpilaste ühiselamu häälekandja „Aka-deemiline Kodu“ (vastutav toimetaja sm. Timmo) tase on tunduvalt tõusnud, võrreldes eelmise numbriga. Ka siin leidub kriitikat — nii sanitaarse olukorra kui ka üksikute tubade korrashoiu suhtes. Samuti leidub seinalehes artikkel elektrivoolu säästmise tähtsusest. Kui asi nii edasi läheb, siis võib ka sellest seinalehest saada eeskujulik seinaleht, mis muutub tõeliseks ühiselamu elu kajastajaks, suunajaks ja mobiliseerijaks ning esinevate vigade ja puuduste vastu võitlemise vahendiks.

L. Heinlaid,
õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Milline peab olema nõukogude jurist?

TRÜ õigusteaduskonna ELKNU algorganisatsiooni ja ametiühingu teaduskonnakomitee korraldusel toimus referaat-vaidluskoosolek teemal: „Milline peab olema nõukogude jurist?“

Sisukas ja ülevalitlik referaadis esitas dots. J. Mäll need kõrged nõuded, mis sotsialistlik riik ja ühiskond seavad nõukogude juristile sotsialismilt kommunistlike ülemineku perioodil. Referent andis keskendatult tähtsamad väärtuslikud ja suunavad mõtted järgnevaiks vaidlussõnavõttudeks.

Üliõpilased M. Kipper, K. Viise, J. Kaldre ja H. Kärtner selgitasid nõukogude kohtunik, prokuröri, advokaadi ning riigioigusteadlase iseloomustavaid ülesandeid ja omadusi. Eritise huviga kuulasid kooslijad ENSV Teaduste Akadeemia asepresidendi prof. J. Vaabeli sõnavõttu. „Nõukogude jurist peab olema tõsine nõukogude patrioot, kõrge kvalifikatsiooniga eriteadlane, ideelispoliitiliselt eriti arenenud võitleja, kes selgesti mõistab partei ja valitsuse poliitilist joont ja ühtlasi täielikult väärib töötava rahva usaldust. Nõukogude jurist peab ilmutama sellist julgust ja kangelaslikkust võitluses oma erialal nagu seda kujukalt kehastasid „Jutustuse tõelisest inimesest“ ja „Noor kaardivägi“ sangarid. Nõukogude jurist peab samal viisil siduma oma elusihid ennast-ohverdava võitlusega töötava rahva huvide eest. See eeldab aga intensiivset õppimist ja nõukoguliku kasvatust, sest ei saa see teistele jagada või rakendada teadmisi ja oskusi, kellel endal neid pole! Kui saame tõsisteks nõukogude patriootideks, siis saame laimatuteks nõukogude juristideks,“ ütles sm. Vaabel.

Üliõpilane A. Tolk toonitas vajadust vabaneda paljude noorema kursuse üliõpilaste „gümnaasiasti“ mentaliteedist, kes õpivad pealiskaudselt, rahuldavad vaid definitsioonide õppimisega ning formaalse mäluga. Selle asemel tuleb just aga õppida mõtlema, analüüsima ning tungima juurteni, küsimuste tuuma pisiosadeni. Selle aluseks on püsiv töö kogu õppeprotsessi kestel. Nõukogude juristi väärtust mõõdab tema suhtumine töösse.

ELKNU teaduskonna algorganisaatsiooni sekretär E. Salu-

maa tõstis esile marksistliku maailmavaate sügava omandamise tarviduse. Ta paljastas II kursuse ilmseid jämedaid vigu leninliku õpetuse omandamisel. Loenguid ei konspeteerita, selle asemel samal ajal tegeldakse kõige kõrvalisega. Selle tagajärjel ei osata seminaritundides esitatud küsimustele vastata, kogeletakse üksikuid tsitaate või raamatulisi lauseid suurte komistustega. Marksistlik teooria on aga eriti juristile tema tulevase tegevuse juhiseks. Sellepärast peavad need üliõpilased otsustavalt muutma oma suhtumist õppimisse.

ELKNU KK üliõpilasnõorsoo osakonna juhataja V. Palm tõi näiteid mõnede õigusteaduskonna üliõpilaste äärmiselt madalast eetilise mõtteviisist. Ei taheta aru saada õigustatud kriitikast ning seda kriitikat püütakse üksikute madala eetikaga üliõpilaste poolt nüri-meelselt vääristi tõlgendada.

ELKNU TRÜ komitee sekretär J. Kalits juhtis tähelepanu rasketele eksimustele distsipliini ja moraali vastu. Nõukogude jurist peab aga kõikjal astuma otsustavalt ühiskonnast vastaste rünnete vastu. Tuleb kasutada kõiki võimalusi, et tõsta ühiskondliku üldise arvamuse taset ja see kasvatavalt mobiliseerida mõjuva kriitikaga nende üliõpilaste vastu, kes omavad kõikevat iseloomu ja kalduvad õigelt teelt kõrvale libastuda.

Lõppsõnas õigusteaduskonna dekaan dots. E. Talvik võttis kokku vaidluskoosolekul esitatud mõtteid ja märkis esinenud puudused, nagu mitteküllaldane elavus üliõpilaste sõnavõtmises ja vähene julgus oma mõtete avaldamiseks, ning avaldas veendumust, et järgneval vaidluskoosolekul juba vabanetakse neist väärnähtusist.

Vaidluskoosolekule ei osatanud naisüliõpilased üldse kahjuks aktiivsust. Teiseks puuduseks oli see, et sõnavõtjate hulgas domineerisid liialt kolmanda ja teise kursuse üliõpilased, kuna teised kursused olid nõrgalt esindatud.

Kõigest hoolimata osutus see vaidluskoosolek hinnatavaks ja väärtuslikuks ürituseks.

E. Kirsimägi,
õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

TR Ülikooli raamatukogu üliõpilaskonna teenistuses

Tartu Riikliku Ülikooli allasutistest omab nõukogude eesrindliku teaduse propageerijana ja tutvustajana kahtlemata erilist tähtsust TRÜ raamatukogu, mille fondide koostis ulatub üle 1 miljoni köite. Seejuures täienevad fondid hoogsalt nii vennasvabariikides kui ka Eesti NSV-s ilmuv kirjanuduse arvel.

TRÜ õppepersonaal ja üliõpilased on iga aastaga muutunud aktiivsemaks ja innukamaiks TRÜ raamatukogu kasutajaks. Õppepersonaal ja üliõpilased, samuti ka TRÜ aspirandid peaksid siiski pöörama suuremat tähelepanu TRÜ raamatukogu ajakirjade lugemissalile, kus on olemas kogu Nõukogude Liidu venekeelne ja ENSV ajakirjandus. Võimaldab ju ajakirjade pidev jälgimine alati kontaktis püsida üha enam areneva teadusega ja tema eridistsipliinidega.

Peatselt algavate eksamite ettevalmistamiseks püüab ka TRÜ raamatukogu omalt poolt kaasa aidata. Nii on raamatukogu lugemissaal 15. detsembrist s. a. kuni 22. jaanuarini 1949. a. avatud kella 8-st kuni 22-ni. Raamatukogu loodab suuremal määral rahuldada eriti arstiteaduskonna üliõpilaste vajadusi anatoomia atlaste järele. On hangitud senistele inimese anatoomia atlastele lisaks 15 eks. V. P. Vorobjovi ja R. D. Sineelnikovi „Inimese anatoomia atlase“ I osa, milledest suur osa suunatakse eksamite perioodiks lugemislaua. Samuti on üliõpilaste kasutada õpikute fond seal leiduvate õpikutega.

A. Tilk,
TRÜ raamatukogu direktori asetäitja.

Tartu Riikliku Ülikooli raamatukogu lugemissaal leiab eksamissessiooni eel eriti elavat küllastamist. Iga päev viibib siin rohkesti üliõpilasi, kes raamatukogus leiduvate käsiraamatute, entsüklopeediate ja teiste teaduslike teoste abil täiendavad oma teadmisi kõigi distsipliinide alal.

Tõstkem otsustavalt ideoloogilise kasvatustöö taset ajaloo-keeleteaduskonnas!

Tartu Riikliku Ülikooli ülesandeks on kasvatada kõrgelt kvalifitseeritud kaadrit meie Nõukogude kodumaale. Selle ülesande täitmise lahutamatuks osaks on võitlemine üliõpilaste ideelis-poliitilise taseme tõstmise eest, nende kasvatamise eest tulisteks nõukogude patriootideks.

Faktid näitavad, et meie ülikooli ühes suuremas teaduskonnas — ajaloo-keeleteaduskonnas — on seda vastutust rikkast kasvatustöö ülesannet seni täidetud väga nõrgalt. Ilmnenuid tõsised puudused kohustavad ajaloo-keeleteaduskonna dekanati, aga samuti ka teaduskonna partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsiooni otsustavalt parandama oma tööd, et viia nõutavale tasemele noorte ideelis-poliitiline kasvatus.

Ideelis-poliitiline enesearendamine on meie suurim ülesanne

Nõukogude noored tulevad ülikooli selleks, et omandada rohkeid ja sügavaid teadmisi oma erialal, et laiendada teadmisi kõigil teadusaladel ja valmistada täisväärtusliku ja kõrgelt kvalifitseeritud liikmena astuma kommunismi ehitajate paljumiljonilisse armeesse.

Nõukogude üliõpilastest kasvavad tulevased juhtivad kaadrid meie rahvamajanduse ja kultuuri aladel, inimesed, kes võtavad juhtivat osa kommunismi ülesehitamisest. Arvestades neid suuri lootusi, mida nõukogude rahvas paneb üliõpilastele, on ka üliõpilastel omakorda suur ja tõsine vastutus Nõukogude riigi ja nõukogude rahva ees. Iga nõukogude üliõpilane peab visalt võitlema oma eesmärgi saavutamise eest: selle eest, et kujuneda spetsialistiks, kes on relvastatud rohkete ja sügavate teadmistega, kes põhjalikult tunneb bolševistliku partei teooriat ja praktikat, kes on kindlalt otsustanud pühendada kõik oma võimed ja jõud rahva teenimiseks; et kujuneda sügavalt kultuurseks inimeseks, tõeliseks nõukogude inimeseks.

Lähtudes neist põhilistest seisukohtadest peab iga nõukogude üliõpilane suurimat tähelepanu osutama marksismi-leninismi aluste ja poliitilise ökonomia õppimisele, sest need distsipliinid annavad kätte põhilised teoreetilised suunad edasiseks praktiliseks tööks. Meil, Tartu Riiklikus Ülikoolis, aga esineb veel rohkesti neid inimesi, kes suhtuvad ükskõikseltselt või koguni vaenulikult ühiskonnateaduste õppimisele. Mõned üliõpilased veedavad marksismi-leninismi aluste loengute aja isegi sukkade-kinnaste nõelumise ja kudumise või ko-

guni nn. „kollase kirjanduse“ lugemisega. Sellisest nõukogude üliõpilasele võõrast käitumisest tuleb meil otsustavalt vabaneda. Tuleb pidada silmas, et nõukogude üliõpilane peab visalt ja pidevalt omandama teadmisi kõigil aladel, aga eeskätt ühiskonnateaduste alal.

Oppida ei tule ainult niipalju, et eksamitega kuidagi viisi toime tuldaks, vaid niipalju, kui üldse suudetakse.

Peetagu alati meele K. Marxi sõnu: „Teaduses ei ole laia maanteed, ja ainult see võib jõuda tema säravate tippudeni, kes väsimust kartmata ronib üles mööda tema kiviseid jalgradu“.

Kuid vähe on veel sellest, et üliõpilane õpi hästi. Hea õppija pole veel mitte alati hea nõukogude üliõpilane. Seltsimehelik, aus ja otsekohene suhtumine oma kaasüliõpilastesse — see peab olema iga nõukogude üliõpilase iseloomustavaks omaduseks. Töödistsipliini range hoidmine on iga nõukogude üliõpilase esmajärguliseks kohustuseks. Aga leidub veel meie ülikoolis inimesi, kes ei taha täita neid nõudeid, kes puuduvad õppetööst ning ei käitu nii, nagu see on sobiv nõukogude üliõpilasele.

Kõigi ausate üliõpilaste, aga eeskätt üliõpilaskonna eesrindliku osa, kommunistlike noorte kohus on võidelda niisuguste väärnähtuste vältimise eest. Millal me vabaneme kõigest neist väärnähtustest? Siis, kui me kõrvaldame ühe tähtsaima puuduse oma töös: kui me viime ideelis-poliitilise kasvatustöö senisest võrratult kõrgemale tasemele.

M. Mendik,
ajaloo-keeleteaduskonna
II kursuse üliõpilane.

Mida ootab sm. Adams?

Kodanlikul ajal oli TR Ülikooli ajaloo-keeleteaduskonna praegune õppejõud sm. V. Adams poet. Tema loomingulise iseloomustavaks jooneks on äärmine dekadentism, mis paneb oma pitseri kõigile tema teoseile. Näiteks olgu toodud ajakirjanduses avaldatud tsükkel „Katseid elada“, mille igast sõnast õhkub lausa haiglast dekadentismi.

Praegu on kõik need teosed meie üliõpilastele kättesaadavad ja avaldavad neile kahtlemata kahjulikku, desorienteerivat mõju. Olukord on seda halvem, et sm. Adams ei ole seni avalikkuse ees sõna võtnud oma seisukoha määratlemiseks nende teoste suhtes. Sellepärast me nõuame, et sm. Adams võimalikult kiiremini tooks täieliku selguse selle küsimuse ning enesekriitilise pilguga vaataks läbi oma kunagised seisukohad. K. Raju

Tuleb olla nõudlikum

Ajaloo-keeleteaduskonnas läbiviidavad poliitinformatsioonitunnid kannatavad terve rea puuduste all. Tüüpilimaiks neist on loodus, passiivne osavõtt, kõrge puudujate protsent, õppejõu juhtiva ja suunava osa alahindamine, arutluste hootus. Eriti nõrgalt viiakse poliitinformatsiooni läbi filoloogiasakonnas IV kursusel, kus hooldavaks õppejõuks on sm. Bachmann. Selles riühmas piirduks vaid referaadi aruandamisega. Arutluse käigus ei tõsteta üles ega lahendata printsiipiaalseid küsimusi. Väga palju esineb puudumisi. 17. novembril läks asi koguni niikaugele, et 36-st üliõpilastest oli kohal vaid 9, kusjuures puudujate hulgas olid ka referent ja hooldaja-õppejõud! —

Samalaadseid puudusi esineb ka ühiskonnateaduste õppimise alal. Harvard pole juhtumid, kus marksismi-leninismi aluste loenguit puudub kolmandik üliõpilastest. Samas aines 4. detsembril toimunud seminarilt puudus koguni 50% teise kursuse üliõpilastest.

Need ja teised taolised faktid näitavad, et dekanat ja ühiskondlikud organisatsioonid peavad osutama suuremat nõudlikkust neis küsimustes.

L. Peedo

Kui juhtimise asemel vaadatakse kõrvalt

Ideoloogilise töö alal ajaloo-keeleteaduskonnas esinevate puuduste üheks olulisemaks põhjuseks on asjaolu, et teaduskonnas tehakse seda tööd formaalselt, piirdudes ideelis-poliitilise kasvatuse loengute raames, aga jättes väljapoole tähelepanusfääri üliõpilaste vaba aja veetmise ning kunstilise isetegevuse küsimused.

Kujukaks tõendiks sellele väitele on hiljutine teaduskonnaõhtu, mille ettekanne-dest terve rida seisis allpool igasugust arvustust. Sellistest ettekandest tuleks eeskätt nimetada Ellen Hiobi ja Harald Rajametsa ühisloomingut — luuletust „Koera armastus“, mis esitati väljaspool kava konfereerija sm. Palametsa aktiivsel toetusel. Selle luuletuse näol on tegemist täiesti tühise ja ideelageda asjakese, mis seisab kodanlike poeedikeste dekadentlike, kõikeväärtuslikku irvitavate soperdiste tasemel.

Samal õhtul esitas oma „teoseid“ ka noorluuletaja A. Veiksar. Tema luuletused „Tsirkus“ ja „Lend päikesesse“ on näiteks väärarvustuse arendatud võimeist. Äärmiselt labased ja mittemidagiütlevad suleharjutused, mille pole midagi ühist nõukogude inimese maailma-vaatega ja tema ellusuhtumisega — nii võib iseloomustada neid algaja kirjanduseharrastaja tooteid.

Niisuguste ettekannete olemasolu teaduskonnaõhtu repertuaaris ei ole kaugeltki juhuslik nähtus. On selge, et ajaloo-keeleteaduskonna üliõpilaste hulgas on veel täiesti selgeid kodanliku lääne mandunud kunsti suundade orjameelse järgimise tendentse. Ellen Hiobi ja Lembe Ongo poolt juhitav nn. „noorte poeedide plejaad“ on kujunenud nende nõukogude inimesele ebaväärikate tendentside varjupaigaks. Millisel ideoloogilisel platvormil asuvad need katsetajad kirjanduse alal, seda näitab ilmekalt üks Ellen Hiobi uusimaid luuletusi. Kõnesolevas töökeses maalitakse lugeja silme ette

pilt jumalaemast, kes läheb kirikusse tuld süütama. Tuuleil aga kustutab küünlaleegi, ja samal hetkel külmuva ka väljas vihmatilgad jääks... Hämarat müstikat, religioosust, rusuvat pessimismi ja sümboolismitendentse õhkub igast selle luuletuse reast.

Agas ometi on meil Ellen Hiobi, Lembe Ongo ja mitme nende mõttekaaslase näol tegemist kahtlemata andekate ja arenemisvõimeliste noortega, kes varem on kirjutanud päris korralikke, kindlalt ideellisi luuletusi. Millega siis seletada seda, et nende loomingus nüüd on kõlama hakanud pessimismi ja lootusetuse, nukuruse ja dekadentismi noodid? Kuhu on jäänud nõukogude noore võitlev ellusuhtumine, optimism, julgus ja tahtekindlus? Viga leida pole raske. Asi seisneb selles, et teaduskonna ühiskondlikud organisatsioonid asuvad seisukohal, nagu poleks tegelemine noorte kunstilise isetegevuse suunamise küsimustega üldse nende asi. Ja viga peitub lõpuks selles, et ülikooli kirjandusring on täielikult unustanud ühe oma põhilisest ülesandest — noorte kirjanduseharrastajate loomingulise töö suunamise ja juhtimise. Mõnede ühiskondlike organisatsioonide juhtivate töötajate valvsus kunstilise isetegevuse küsimustes on langenud väga madalale tasemele. Nii on lood näiteks teaduskonna ametiühingukomitee esimehe sm. Lõpuga, kes oma aruandes, mis on esitatud üliõpilaste ametiühingu komiteele, nimetab sama teaduskonnaõhtu, mille järele järelepeetavust oli juttu eespool, täiesti kordalainud ja õnnestunud ürituseks!

Siinkohal märgitud faktid on hoiatava iseloomuga. Nad kohustavad ajaloo-keeleteaduskonna vastavaid töötajaid senisest palju tõsisemalt tegelema noorte kunstilise isetegevuse küsimustega, valvama isetegevusliku töö kindlasuunalise arendamise eest ja hoolt kandma andekate noorte õige suunamise eest. Olaf Utt

Veste asemel

Kah kangelased

Asja algus on õieti päris lihtne. Ajaloo-keeleteaduskonnas on nimelt teiste hulgas kaks üliõpilast: Eno Raud ja Ain Kaalep. Elavad ja töötavad päris niisama nagu kõik teised üliõpilased: käivad loengutel, õpivad, õiendavad oma eksameid ja arvestusi. Kõigis neis faktides pole veel põhjust, miks need noormehed vääriskid seda, et neist pikemat ja eraldi juttu teha, et nendest saaksid käesoleva loo kangelased.

Enamik üliõpilasi pole tänini ei Eno Rauast ega ka Ain Kaalepist kuigi palju kuulnud. Igatahes seda teavad ainult väga vähesed, kui kangelaslik ja vapper hing neis meestes peitub. Varem ei paistnud see nii väga välja. Aga nüüd paistab.

...Paar sajandit tagasi elas mees nimega Cervantes. See mees kirjutas romaani „Don Quijote“, mida meiega päevil loetakse huviga kui väljapaistvat kirjanduslikku meisterteost. Sellepärast pole midagi halba selles, et ka Ain Kaalep ja Eno Raud seda raamatut lugema juhtusid. Pisut halvem aga on see, et tolle narrihoitu hispaania aadlimehe tembud ajasid neil lugejatel pea pööratama.

Agas veel üks minevikuväri mõjustas meie donkihottide mõtteid ja tegusid. See oli

endisaegse härrasburši vaim. Lugejate kujutlus ühines Don Quijote'i oda kõlinal hellitatud parunivõsude rapiiride täri-naga kunagistel duellidel.

Ja meie kangelased lausa värisesid imetlusest, mida kaugele nad lugemisega jõudsid. „Milline sangarlik aeg! Millised üllad inimesed!“ hüüdsid nad hardalt Cervantese teose lugemist lõpetades.

Ain Kaalep ja Eno Raud ei saanud nüüd enam rahu. Aja-juoksul valmis neis kindel otsus korraldada midagi selle-taolist, mida elas läbi tõeline Don Quijote. Nad otsustasid saada tema „traditsioonide“ kandjaks ja edasiarendajaks! Lepiti kokku selles, et tuleb korraldada kahevõitlus elu ja surma peale. Suurte pingutustega lepitati kokku ka Dulcinea isikus, kuigi kummalgi donkihottidest oli oma südamedaam. Aga ilma Dulcinea ei saa ju olla ka Don Quijote'i...

Ning ühel ilusal õhtupoolikul otsisidki mõlemad donkihottid välja veovõimehe, kellel parajasti midagi erilist teha polnud, ning palkasid ta endale kutsariks. Mürinal-kärinal sõideti siis logiseval voorimehevankril läbi linna üliõpilasmajja, kus pidi toimuma ajalooline sündmus: Don Quijote'i ja parunivõsude-riukukkede

„õilsad“ hinged pidid taas elustuma kahes tänapäeva üliõpilases. Muuseas, mõningat vaidlust tekkis küll küsimuse ümber, et La Mancha kiltmaade ja üliõpilasmaja vahel on vähe ühist ning et voorimehehobune pole ka mingi õige Rosinante. Aga seal, kus Don Quijote meie rüütlid häтта jättis, tuli neile appi nende teine esivanem ja nad lohutasiid end sellega, et „vanasti tehti ka nii“.

Sündmuskohale koguti trobikond asjahuvilisi ja tsirkus võis alata. Publiku ja auväärsete sekundantide Andreseni, Hallapi ja mõne teise „vandeseltslase“ juuresolekul ajasid moodsad donkihottid oma kuuend-särgid maha ja saatsid teineteisele metsikut vihkamist õhkuvale pilgu. Põrandale joonistati kummagi duellandi jaoks sõõr, millest ta kahevõitluse kestel lahkuda ei tohtinud. Kole võitlus võis alata. Aga siiski — kõige tähtsam oli unustatud. Puudusid relvad! Mis nüüd ette võtta? Ent leidlikule vaimule pole ükski takistus ületamatu. Nii ka nüüd: et rapiire, odasid või midagi muud „õilsamat“ käepärast polnud, hangiti kustki kahvlid, mis saidki kahevõitluse relvadeks.

Kogu nali ei kestnud kaua. Kuulsa „kurva kuju rüütlil“ märksa vähem kuulsad järeletulijad vehkisid tükk aega kahvlitega, ilmutades võitlus-seohverdust. Ja et nii sangar-

Donkihott'd vehkisid hirmuäratavalt kahvlitega . . .

likkust kui vaimustust oli mõlemal „kahvlikangelasel“ võrdset, siis duell mingeid selgeid tulemusi ei andnud. Aga kuna duellil siiski peab olema võitja, kes pärib ülla Dulcinea südame ja käe, siis sedapuhku otsustati võitja ja kaotaja küsimus lihtsalt „kulli ja kirja“ heitmise teel. Juhtus, et Kaalepil oli rohkem õnne ja Raud pidi nii võitja-aust kui ka ihaldatu Dulcinea südamest ilma jääma.

Agas ega see Rauda nii väga ei kurvastanudki. Tuleb pidada meele, et meil on ikkagi tegemist väga õilsahingeliste inimestega. Neid oma kõrgeid omadusi demonstreerisid „kahvlikangelased“ nüüdki, jõudes omavahel ilusasti ja korralikult kokkuleppele. Ning Don Quijote'i ja parunivõsukeste-üliõpilaste hingede taas elustamine ja ühinemine meie loo kangelastes lõppes ühise jutupuhumisega kohvikulaua taga. Tuju oli hea

ja kaunist eneseimetlemist oli ka küllalt. ***

Mida ütelda siis selle loo kohta? Üks on pikematagi selge: meie üliõpilaskonna valdav enamik, nõukogulikult mõtlev enamik „härraste“ Rauda ja Kaalepi imetlust ei jaga. Kuigi me peame lugu Cervantese püsiva väärtusega teosest, ei ole Don Quijote ise meile mingisuguseks eeskujuks. Ja lausa vastikud on meile hellitatud parunivõsukeste nõndanimetatud „traditsioonid“, mille vastu ühelgi nõukogude üliõpilasel pole muud tunnet peale põlguse. Ja sellepärast me arvame, et Eno Raud ja Ain Kaalepil, aga ka nende mõttekaaslastel (ja neid mõni veel kahtlemata leidub) on viimane aeg tõsiselt järele mõelda ja muuta oma vaadet elule ja tööle.

A. Maid

Meie kodumaa suuri teadlasi

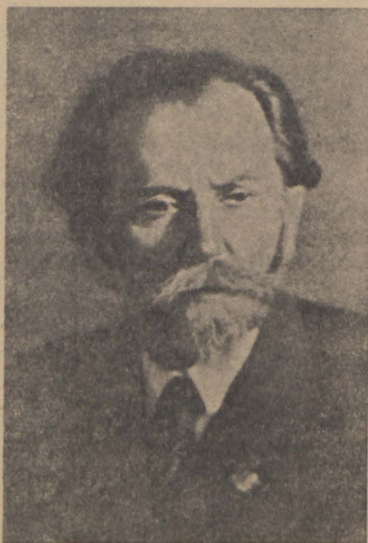
Akadeemik K. I. Skrjabin — helmintoloogia suur edsiarendaja

Akadeemik K. I. Skrjabinini nimiga on seotud Nõukogude helmintoloogia ajalugu. Helmintoloogia on üks nooremad bioloogiateadusi ja tema arenemine algas Venemaal alles pärast Suurt Oktoobrirevolutsiooni. Enne seda ei olnud kogu Venemaal ühtki spetsiaalset teaduslikku uurimisasetist, kus oleks tegeldud helmintoloogiliste küsimuste uurimisega. Helmintoloogia ei õpetatud õppeainena kõrgemates koolides, samuti ei omanud see teadusharu kindlat kuju ega seadnud endale ülesandeks laialdaste riikliku tähtsusega majanduslike ja tervishoiuliste probleemide lahendamist. K. I. Skrjabin ühendas esimesena kõik selle teaduse lülid ühiseks kompleksiks. Samuti oli ta esimene, kes sai aru helmintoloogia tähtsusest rahvamajanduses ja rahvatervishoos. K. I. Skrjabin andis helmintoloogilisele teadusele uue sisu ja püstitas sellele teadusele laialdased ning tähtsad riiklikud ülesanded, rakendades selle teaduse sotsialistlikku ülesehitustööd. K. I. Skrjabin avardas helmintoloogilise teaduse mõistet ja andis temale uue definitsiooni.

K. I. Skrjabin eluloolistest andmetest mainitagu, et ta sündis 7. detsembril 1878. aastal Peterburis raudteetööstajate perekonnas. 1898. aastal lõpetas ta reaalkooli ja 1905. aastal kiitusega Tartu Veterinaar-instituudi. Selle järel töötas ta veterinaararstina ja teaduslikes uurimisasutistes välismaal ja Venemaal.

1916. aastal kaitses K. I. Skrjabin Tartu veterinaar-instituudi juures edukalt magistriväitekirja teemal: „Koduloomade helmintofauna iseloomustuseks Turkestanis“. Juba oma väitekirjas püstitas K. I. Skrjabin väite, et kõrgemates veterinaar- ja meditsiinilistes õppeasutistes on vajalik organiseerida parasitoloogia kateedrid. Nii loodigi esimene parasitoloogia ja invasioonihaguste kateeder Novotšerkasski veterinaar-instituudi juures, kuhu Skrjabin 2. mail 1917. a. valiti esimeseks professoriks. Mõni päev enne seda, 28. aprillil 1917. a. valiti K. I. Skrjabin Tartu veterinaar-instituudi patoloogilise anatoomia, kohtuliku loomaarstiteaduse ja lihavaatuse kateedri dotsendiks, kuid ta ei asunud sellele kohale, vaid siirdus Novotšerkasski parasitoloogia ja invasioonihaguste kateedri professoriks. Sellest ajast peale algab NSV Liidu suure teadlase K. I. Skrjabin kuulusrikas tegevus, mis raudmatu energia ja väsimatu tahtega jätkub veel tänapäeval.

1920. aastal organiseeris K. I. Skrjabin esimese teadusliku uurimisasetuse helmintoloogia alal — Üleliidulise eksperimenditaalse veterinaaria instituudi helmintoloogia osakonna, mis töötas hiljem Üleliidulise akadeemik K. I. Skrjabinini nimelise helmintoloogia instituudi nime all. Samal aastal avati Moskva veterinaar-instituudi

Akadeemik K. I. Skrjabin

juures parasitoloogia kateeder. Need kaks asutist töötasid üheskoos K. I. Skrjabinini juhtimisel. Et haarata peale veterinaar- ja arstide ka arste ja biolooge helmintoloogilisele uurimistööle ja kaadrite ettevalmistamiseks helmintoloogia alal asutas K. I. Skrjabin 1921. aastal ja juhtis kuni 1941. aastani NSV Liidu Tervishoia Rahvakomissariaadi kesktroopilise instituudi helmintoloogia osakonda.

Tööle rakendanud helmintoloogilised õppe- ja uurimisasetused Moskvas, organiseeris K. I. Skrjabin õppe- ja uurimisasetused kaugemates riigi osades. 1923. aastal asutas ta helmintoloogia osakonnad Armeenia Erivani Troopilises Instituudis, 1924. a. Ukrainas Harkovi Protozoode Instituudis ja 1925. a. Buhaara Troopilises Instituudis. Need olid uurimisasetused meditsiinilise helmintoloogia alal. Paralleelselt sellega organiseeris K. I. Skrjabin helmintoloogilised uurimisasetused veterinaaria alal veterinaar-instituutide juures parasitoloogia kateedrite kujul. 1941. aastal toimus süstemaatiline teaduslik uurimistöö helmintoloogia alal K. I. Skrjabinini juhtimisel juba 52 veterinaaralases, 23 human-meditsiinilises ja 19 bioloogilises uurimisasetuses.

Akadeemik K. I. Skrjabinini ja tema õpilaste poolt on tehtud suur töö inimeste ja loomade helmintofauna tundmaõppimisel. 1919—1943. a. organiseeriti ja teostati 220 helmintoloogilist ekspeditsiooni mitmesugustesse NSV Liidu osadesse.

Ekspeditsioonide poolt uuriti akadeemik K. I. Skrjabinini poolt kavastatud täieliku helmintoloogilise lahangu abil üle 80 000 eksemplari mitmesuguseid loomariigi esindajaid. Kõnesolevad ekspeditsioonid rikastasid teadust tohutu materjaliga, mis õpetab meid tundma NSV Liidus inimestel, loomad ja taimedel esinevat helmintofauna. Ekspeditsioonidel avastati rida ussõvede koldeid ja pandi alus ühele helmintoloogi-

lise teaduse harule — helmintogeograafiale.

Akadeemik K. I. Skrjabin on senini avaldanud oma töö viljana 497 mitmesugust teaduslikku tööd ja kirjutist. Ta põhilisemateks teaduslikkudeks töödeks on need, mis käsitlevad helmintoloogia morfoloogilis-süstemaatilisi ja faunistilike probleeme. K. I. Skrjabin on isiklikult avastanud ja kirjeldanud 173 uut loomset organismi, nende hulgas imiusse 63, ümmarusse 65, paelusse 42 ja kidakärseid 3. Oma uurimiste alusel ta põhjendas 52 uut usside perekonda, umbes 10 sugukonda ja viis tühtlasi kindlasse süsteemi põhiliselt nelja parasitaarse tüübi klassi kuuluvad parasiidid.

Oma energia, entusiasmiga ja armastusega valitud eriala vastu suudab akadeemik K. I. Skrjabin innustada oma õpilasi ja on seetõttu olnud suuteline ette valmistama kõrgesti kvalifitseeritud kaadrit helmintoloogilise teaduse alal. Juba 1941. aastal oli tema õpilaste hulgas 3 teenelise teadlast, 16 doktorit, 18 professorit, 77 teaduste kandidaati ja 160 teaduslikku kaastöölist.

Käesoleval ajal on akadeemik K. I. Skrjabin Moskva veterinaarakadeemia parasitoloogia kateedri juhataja, akadeemik K. I. Skrjabinini nimelise Üleliidulise Helmintoloogia instituudi direktor, NSV Liidu Teaduste Akadeemia Bioloogiaosakonna büroo liige, 1955. aastast Üleliidulise Lenini nimelise Põllumajandusteaduste Akadeemia tegevliige, 1939. aastast NSV Liidu Teaduste Akadeemia tegevliige, 1944. aastast NSV Liidu Meditsiiniliste Teaduste Akadeemia tegevliige ja 1943. aastast NSV Liidu Teaduste Akadeemia Kirgiisi filiaali presiidiumi esimees.

Töö ja saavutuste eest helmintoloogia alal NSV Liidu rahvaste tervishoia ja loomakasvatuse hüvanguks on K. I. Skrjabinil NSV Liidu valitsuse ja teaduslike asutiste poolt korduvalt autasustatud. 1927. aastal omistati K. I. Skrjabinile teenelise teadlase aunimeetus, 1932. a. valiti K. I. Skrjabin Tartu Ülikooli audoktoriks, 1934. aastal omistati talle veterinaar-teaduse doktori kraad, 1938. aastal meditsiiniliste teaduste doktori kraad ja 1943. aastal bioloogiliste teaduste doktori kraad. 1936. aastal autasustati K. I. Skrjabinil Lenini ordeniga, 1941. aastal tunnustati akadeemik K. I. Skrjabin Stalin I järgu preemia laureaadiks ja 1945. aastal autasustati ta kahe Tööpunalipu ordeniga.

Soovime juubilarile tervist ja jõudu, et ta veel kaua võiks raugematu energiaga jätkata viljakat tegevust meie sotsialistliku kodumaa hüvanguks.

Prof. dr. V. Ridala.

TRÜ loomaarstiteaduskonna patoloogilise anatoomia kateedri juhataja.

Vastuseks meie kriitikale

Abinõud töö viimiseks kõrgemale tasemele

Läbi arutanud oma koosolekul eksamisessiooni-eelsed ülesanded, loeb vene keele kateeder täiesti õigeaks ajalehes „TR Ülikool“ avatud artiklis „Eksamissessiooni eel“ esiletõudud kriitika vene keele kateedri õppejõu J. Beloussova kohta ja märgib, et vaatamata kateedri otsustele ei kontrollita süstemaatiliselt ja pidevalt üliõpilaste teadmisi, millega soodustatakse ülesannete mittetäitmist distsiplineerimata üliõpilaste poolt. Samuti ei nõuta küllalt rangelt igalt üliõpilasel kohustuslike kontrolltööde korrast esitamist, nõrgemate üliõpilaste kohustuslikku osavõttu konsultatsioonidest jne.

Üliõpilaste kõrge õppeedukuse tagamiseks ja arvestuste õi-

geaegsaks sooritamiseks kateeder otsustas kohustada kõiki õppejõude: 1) süstemaatiliselt kontrollima üliõpilaste teadmisi ja iga ülesande täitmist; 2) nõudma igalt üliõpilaselt nelja kohustusliku kirjaliku kontrollitöö tegemist ja nende esitamist kateedri; 3) võimaldama üliõpilastele detsembrikuu jooksul koduse lektüüri andmist nõutava 100 lehekülje ulatuses; 4) organiseerima plaanikindlalt konsultatsioone nõrgemate üliõpilaste abistamiseks; 5) lõpetama üliõpilaste õppeedukuse hindamine (diferentseeritud arvestuste näol) 3. jaanuariks 1949. a.

J. Feldbach,

vene keele kateedri juhataja.

Vead parandatakse

Ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool“ nr. 1 ilmunud artiklis „Parandada poliinformatsiooni korraldamist“, võeti terava kriitika alla poliinformatsiooni korraldamine metsandusteaduskonnas.

Et esinenud puudusi selgitada ja edaspäidiseid vigu vältida, arutleti seda küsimust metsandusteaduskonna kateedrijuhataja koosolekul, millest võtsid osa ka kursuste hooldajad õppejõud. Sõnavõttuga esinesid kõik šeflevad õppejõud (sm-d Ritslaid, Krigul, Laasimer, Laas, Muiste), kusjuures esitatud kriitika võeti õigeks ja töötati välja abinõud olukorra parandamiseks.

Meie ülikoolist

AAVÜ arstiteaduskonna algorganisatsioon tegevuses

Ülikooli osas on üks suuremaid Arme Abistamise Vabatahtliku Ühingu algorganisatsioon arstiteaduskonnas. Siin võtab AAVÜ tööst osa 441 noort. Algorganisatsiooni juures töötab intensiivselt laskuring, kus korraldatakse regulaarselt üks kord nädalas laskeharjutusi. Ring võttis osa ÜLKNÜ 50. aastapäeva auks korraldatud teaduskondade vahelistest laskevõistlustest, omandades kõik väljapandud auhinnad. Individuaalseid tagajärgedest on parim kommunistlik noor sm. Reinoro oma, kes saavutas 45 punkti 50-st võimalikust.

Kahjuks tuleb aga märkida, et võrreldes arstiteaduskonna üliõpilaste arvuga on laskuringi liikmete arv liialt väike. Auto-motoring alustas oma tööd autojuhikursuste organiseerimisega teaduskonnas. Praegu võtab kursustest osa 24 asjahuvilist.

Kõneldes organisatsioonilistest tööst ei saa märkimata jätta mõningaid organisatsiooni töös esinevaid puudusi. Nii ei ole IV kursuse AAVÜ volinik sm. Keering seni suutnud elustada

AAVÜ tööd kursusel. Peale tema enda pole kursusel ainustki AAVÜ liiget! Oma tööd peab parandama ka I kursuse volinik sm. Puust.

Hästi on töötanud V kursus (volinik sm. Anton), kus üliõpilased astusid 100%-liselt AAVÜ liikmeks. Rahuldav on AAVÜ tegevus ka stomatoloogiaosakonnas (volinik sm. Jaiurus) ja farmaatsiaosakonnas (volinik sm. Riig).

Lähemal ajal korraldab AAVÜ arstiteaduskonna algorganisatsioon laskevõistlused õppejõududele, et ka neid kaasa tõmmata AAVÜ tööst osa võtma.

AAVÜ arstiteaduskonna algorganisatsioon on saavutanud oma töös mõningaid edusamme. Neile toetudes tuleb tööd järjekindlalt parandada, tõmmata organisatsiooni rohkem uusi liikmeid ja muuta töö organisatsioonis veelgi huvitavamaks ja kasulikumaks.

P. Sepp,
arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Järjekordne ettekandekoosolek eesti keele ringis

Ajaloo-keeleteaduskonna üks suurimaid ÜTÜ ringe, nimelt eesti keele ring, asus kohe semestri algul innukalt tööle. Käesoleval semestril on olnud 2 ettekandekoosolekut 4 ettekandega. Erilist tähelepanu väärib sm. Simmulu ettekanne „Võitlus eesti keele õpetamise eest keskkoolides XX sajandi algul“, kus oli väga selgelt esile toodud sellega seoses olev ühiskondlik võitlus tagurlogusega.

Asutati ÜTÜ veterinaar-teaduste osakond

Loomaarstiteaduskonna üliõpilaste äsjatoimunud üldkoosolekul otsustati üliõpilaste teadusliku töö süvendamiseks asutada ÜTÜ veterinaar-teaduste osakond.

Osakonna nõukogu esimeheks valiti A. Männik, aseesimeheks E. Aaver ja sekretäriks T. Par-

Ajalooring töötab plaanikindlalt

Möödunud nädalal toimus ÜTÜ ajalooringis järjekordne töökoosolek. IV kursuse üliõpilane Valda Aaviksoo esines koosolekul referaadiga teemal „Hispaania kunst XVII sajandil“. Valguspiltide abil näitlikuks muudetud sisukas referaat leidis sooja vastuvõtu. Teisena esines I kursuse üliõpilane Heldur Pall, kelle ettekanne käsitles Körberi „Ma ilma aia

Järgmine eesti keele ringi ettekandekoosolek toimub neljapäeval, 16. detsembril, algusega kell 19.30 eesti filoloogia auditoriumis (Lai tän. 30). Koosolekul tutvustatakse ringi liikmeid ÜTÜ uue põhikirjaga ning avaldatakse võistlustöö „Mingi tööala sõnavara“ tulemused. Ring palub kõiki keelehuvilisi koosolekust osa võtta.

Eduard Väari,
ÜTÜ eesti keele ringi esimees.

Revideeriti vastastikuse abistamise kassa tööd

Hiljuti teostasid revisjonikomisjoni liikmed, üliõpilased Tani, Ounroos ja Kirsimägi üliõpilaste vastastikuse abistamise kassa arvepidamise, toetuste andmise ja laenu tagasilaskumise revideerimist.

Üldiselt oli kassa arvepidamine korras. Ühtlasi juhtis aga revisjonikomisjon kassa juhatuse tähelepanu reale arvepidamises esinevatele puudustele, mis edasises tegevuses tuleb otsustavalt kõrvaldada. Ka tehti

kassa juhatusele ettepanek edaspidi säilitada rahuldamatat jäänud laenusooviavaldused, et revideerimisel oleks võimalik kontrollida rahuldamatat jätmise motiivide põhjendatust.

Loodame, et kassa juhatuse edasises töös kiiresti kõrvaldab senised puudused ning edaspidi täielikult ära teenib kiitva hinnangu talle usaldatud vastutusrikaste ülesannete täitmisel.

E. Kirsimägi

Malehuviliste soovid spordiklubile

Hiljuti algasid põllumajandusteaduskonnas kursustevahelised malevõistlused. Igat kursust esindab 8-liikmeline meeskond. Mängitakse kaks ringi.

Seni on parimaks osutunud I kursuse meeskond, kes võitis III kursuse meeskonna tagajärgel 9:4 (3 partiid on katkestatud) ja viigistas II kursuse esindusega. III kursus omakorda võitis neljanda punktide suhtega 10,5:5,5. Individuaalselt on seni parimaid tulemusi saavutanud Läite (5 punkti 6-st võimalikust), kuna Soobakul ja Kilil on 3-st mängitud partiist 3 punkti.

Siinkohal ei saa märkimata jätta, et nii see turniir kui

ka kõik teised senised maleüritused meie ülikoolis on organiseeritud malehuviliste endi initsiatiivil, kuna ÜSK pole mingit huvi tundnud ülikooli maleelu vastu. ÜSK juures pole isegi malesektisiooni, kuigi sellesse astuda soovijate arv on suur. Edaspidi peab ÜSK siiski rohkem tähelepanu pöörama maleürituste organiseerimisele ja hoolitsemisele selle eest, et malehuvilistel oleksid kõik võimalused oma võimete arendamiseks.

B. Jakobson,
õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

Elagu Eestimaa Kommunistlik (bolševike) Partei — Eesti töötava rahva võitlustes karastatud avangard!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälekandja

Nr. 5 Neljapäeval, 23. detsembril 1948. a. I aastakäik

Lenini-Stalini suure lipu all

P. KALJU,

EK(b)P TR Ülikooli algorganisatsiooni sekretär

Täna avatakse meie vabariigi pealinnas Tallinnas Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei järjekordne kongress, mis on tähtsaks sündmuseks Eesti parteiorganisatsiooni ja kogu töötava rahva elus.

Eestimaa Kommunistlik (bolševike) Partei on suur ja kangelaslik ajalugu. Alates oma tegevuse algaastast on Eestimaa bolševikud 45 aasta jooksul jäänud truuks ning kindlaks ÜK(b)P rajajate Lenini ja Stalini suurele õpetusele, on pidanud ennastalgavat võitlust töölisklassi ja kogu töörahva vabastamise eest kapitali ikkest, võidelnud kapitalistliku riigikorra kukutamise ja uue, sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise eest Eestis, on võidelnud töörahva vabaduse ja õnne eest.

Eestimaa bolševike võitlust kodanluse võimu kukutamise ning nõukogude võimu kehtestamise eest on krooninud edu — Eestimaa töölisklass kehtestas oma kommunistliku partei juhtimisel ning Nõukogude Liidu vennasrahvaste abiga 1940. a. juunis nõukogude võimu Eestis. Seega teostus eesti rahva põline unistus vabast ja õnnelikust elust.

Täna avatav eesti bolševike kongress on arvult viies.

Eestimaa Kommunistliku Partei I kongress toimus 1920. a. novembrikuul lõpul rasketes põrandaalustes tingimustes kodanliku diktatuuri valitsuse päevil. Sel kongressil kuulati ära EKP KK poliitilise ja organisatsioonilise töö ning töökommunü aruanded ja aruanne Kommunistliku Internatsionaali II kongressist; võeti vastu otsus astuda sektsioonina kominterni liikmeks, aktsepteeriti partei kava ja põhikiri, määrati kindlaks partei poliitilised ja organisatsioonilised ülesanded ja valiti keskkomitee, kuhu valiti Viktor Kingissepp, Jaan Kreuks jt.

Kongressil vastuvõetud otsustel oli suur tähtsus partei kogu edaspidises töös, sest nendega relvastati parteid edaspidiseks võitluseks kodanliku võimu kukutamise ja nõukogude võimu kehtestamise eest Eestis.

EKP II kongress toimus 1921. a. oktoobris. Päevakorras olid järgmised küsimused: 1) aruanded, 2) poliitiline olukord ja EKP ligemad ülesanded, 3) Nõukogude Venemaa olukord, 4) organisatsioonilised küsimused, 5) valimised, 6) mitmesugused küsimused. II kongress pani aluse ühisele rindele võitluses kodanluse vastu.

Aasta möödudes, 1922. a. oktoobris, tuli kokku EKP III kongress, mis viidi läbi reaktiivse ajajärgul. Eesti kodanlus uputas töölisklassi halastamatult verre ja jälitas partei ning töölisklassi juhte. 1922. a. kevadel hukkasid timukate käed EKP armastatud juhi Viktor Kingissepa.

III parteikongress oli tähtsaks etapiks eesti kodanluse võimu murdmisel: ta mobiliseeris masse aktiivsele võitlusele. Arvestades maal valitsevat poliitilist olukorda ja olles relvastatud

III parteikongressi otsustega, hakkasid Eestimaa bolševikud valmistuma relvastatud ülestõusule, mis toimuski 1. detsembril 1924. a. Kuigi kodanlusel läks korda seda ülestõusu maha suruda, sai töölisklass siiski väärtusliku kogemuse võrra rikkamaks, mis tema edaspidises võitluses osutus suureks kasuks.

Partei III ja IV kongressi vaheline ajajärk kestis 19 aastat, kuid see ei tähenda, et sel ajal partei ei töötanud. Parteiaktiiv koondus vaid tihedamini põranda alla ja jätkas seal intensiivset tegevust Eesti vabastamiseks ekspluaatorlikust korrast.

EK(b)P IV kongress toimus 5.—8. veebruaril 1941. a., kui Eestis oli juba valitsemas nõukogude kord. See kongress toimus juba vaba Nõukogude Eesti tingimustes.

EK(b)P IV kongress märkis, et partei III ja IV kongressi vahelisel perioodil on parteiaktiiv pidanud aktiivset revolutsioonilist võitlust töölisklassi huvide, nõukogude võimu kehtestamise ja eesti töörahva vabaduse ning õnne eest, ja et seda võitlust on krooninud edu — lõplik võit, kodanlus oli kukutatud ja eesti rahvas saanud vabaduse.

Kongress märkis, et kõik need võidud saavutati nõukogude rahvaste vennaliku abiga ÜK(b)P ja seltsimees Stalini juhtimisel.

Peale selle tehti kongressil kokkuvõtet uue elu ülesheitamise tööst ja märgiti edaspidised ülesanded rahvamajanduse, kultuuri ja teaduse arendamise alal.

Kuid eesti rahvas ei saanud kuigi kaua tegelda rahuliku ülesehitustööga. 1941. a. 22. juunil tungisid fašistlikud röövjõud meie maale. Algas Suur Isamaasõda. Eestimaa Kommunistlik (bolševike) Partei asus juhtima võitlust anastajate vastu ja pärast pingeriikide aastaid tõi eesti rahva võidule.

EK(b)P V kongress toimub olukorras, kus meie suure kodumaa kõik vabariigid ravivad edukalt sõjahaavu ja peavad pingelist võitlust stalinliku viis-aastaku hiigelpaani ennetähtsuse täitmisel eest.

Töötajad tööstuse, transpordi, põllumajanduse, kultuuri ja teaduse alal võtavad EK(b)P V kongressi vastu töövõitlusega, täites oma ülesandeid ennetähtsusega. Parteiorganisatsioonid võtavad kongressi vastu siseparteilise töö tegevdamisega, koonduvad veel tihedamalt ÜK(b)P KK ja seltsimees Stalini ümber.

Kogu oma eksisteerimise ajaloo kestel on eesti bolševikud hoidnud kõrgel Lenini-Stalini suurt lippu.

Nad on võitnud töötajate armastuse ja usalduse, kes näevad bolševistlikus parteis oma armastatud sõpra, juhtijat ja organiseerijat.

Suure Lenini lipu all, Stalini targal juhtimisel läheb Eesti töötav rahvas julgesti vastu tulevikule ja sammub kommunismi teel kindlalt võidult võidule.

Palavaim tervitus EK(b)P V kongressile!

Täna alustab tööd Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei V kongress. Eesti tööliskond, töötav talupoegkond ja intelligents tähistasid kongressi kokkukutumist poliitilise ja tootmisalase aktiivsuse uue hoogsa tõusuga. Eesti töörahvas teab, et EK(b)P V kongress kujuneb ülitähtsaks ajalooliseks sündmuseks majandus- ja kultuurielu edasise arendamise alal.

Olles alati truid Lenini-Stalini suurtele ideedele juhtisid eesti bolševikud julgelt ja järjekindlalt meie töörahva vabadusvõitlust. Lenini-Stalini lipu all võitlesid eesti bolševikud pikki aastakümneid tsaari, mõisnike ja kapitalistide võimu kukutamiseks. Raske põrandaaluse töö tingimustes nad mobiliseerisid töörahva hulki kodanliku klikivalitsuse kukutamisele. Bolševike partei juhtimisel võitis meie töörahvas endale vabaduse 1940. aastal ja kehtestas nõukogude võimu.

Eesti töörahvas asus üles ehitama uut, sotsialistlikku elu. Bolševike partei juhtimisel pidas Eesti töörahvas ägedat võitlust meie kodumaa vaenlaste, saksa röövvalutajate vastu. Bolševike partei juhti-

misel ta peab praegu võidurikast võitlust meie rahvamajanduse ja kultuurielu edasise arengu ja õitsengu eest.

EK(b)P V kongress teeb kokkuvõtteid tehtud tööst ja annab meie töötavale rahvale ulatusliku programmi uueks hoogsa edasilikumiseks. Ei ole kahtlust sellest, et see programm sisaldab uusi ja suuri üritusi ning tähistab teed nutetele võitudele.

Selles teadmises meie töötav intelligents ja meie õppiv noorsugu saavad südamlikke tervitusi EK(b)P V kongressile. Nõukogude Eesti töötav intelligents annab kogu oma energia, rakendab kõik oma oskused ja teadmised selleks, et neid uusi suuri üritusi teostada. Meie nõukogude intelligents teab, et käskides teiste Nõukogude Liidu rahvastega, Lenini-Stalini partei ja seltsimees Stalini juhtimisel ka eesti töötav rahvas sammub kindlalt kommunismi täieliku võidu poole ja teostab kommunismi ülesehituse meie kodumaa.

A. Koort,

Tartu Riikliku Ülikooli rektor.

Bolševike partei juhtimisel

Üliõpilaste Ametiühingul on meie ülikoolis täita väga vastutav ülesand ülesandend noorte kasvutamisel kommunismi vaimus.

Meie töö oleks võrratult raskem, meie edusammud oleksid väiksemad ja meie töös puuduks selline ideeline sihikindlus, kui me ei omaks relva, mis abistab ja suunab meid igal sammul. See meie relv ja tööjuhjus on bolševike partei teooria, parteiorganisatsiooni poolt osutatav igapäevane ja konkreetne abi ning juhtimine. Kommunistid, Lenini-Stalini kuulusrikka partei kasvandikud, on selleks jõuks, kes suunavad meie tööd õiges poliitilises suunas ja kes juhivad tähelepanu meie vigadele ja eksisammudele, andes ühtlasi juhiseid vigade parandamiseks. Me võime ütelda, et ülikooli parteiorganisatsioon tervikuna, rakendades bolševike partei poliitikat ametiühingu juhtimise alal, on tõsiselt ja suure tähelepanuga jälginud meie tööd ja pidevalt hoolt kandnud selle õige ideelise suuna säilitamise eest.

Eesti bolševike V kongressi puhul tootame, et rakendame kõik jõud oma vastutusrikaste ülesannete senisest paremaks täitmiseks. Ja võitlustes karastunud bolševike partei juhtimisel me kahtlemata saavutamegi edu.

E. Laasik,

TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee esimees.

Suure tõusu tähe all

Arstiteaduskonna parteigrupp võitis EK(b)P V kongressi ettevalmistamise käigus endale terve rea ülesandeid. Oma esmajärguliseks eesmärgiks seadsime siseparteilise töö ja kommunistide ideelise kasvatuselise töösuhumaks muutmise. Kõik kommunistid meie grupis täidavad nüüd parteilisi ülesandeid, mis on seotud tööga parteitute hulgas ja samal ajal mõjustavad positiivselt iga üksiku kommunisti ideelist kasvu.

Kuid praktiline töö üksi ei kindlusta veel kommunistide ideelis-poliitilise teadlikkuse küllalt kiiret tõusu. Selleks oli tarvis veel suunata kõik kommunistid iseseisvale poliitilisele õppusele. Teoreetilise enesetäiendamise sidumine praktilise tegevusega tõi kaasa kommunistide aktiivsuse ja vastutustunde

märgatava kasvu. Niisugust nähtust võime tähele panna näiteks kommunistide Judeikina, Reinaru jt. juures.

Käesoleva momendi teiseks põhiliseks ülesandeks on eksamisessiooni läbiviimine, kus kommunistid ei pea mitte ainult näitama isiklikku eeskujut, vaid organiseerima ka parteituid üliõpilasi. Kõrge õppeedukuse ja eeskujuliku töödistsipliini saavutamise küsimus sai meie parteigrupis keskseks küsimuseks. Nii läheb arstiteaduskonna parteigrupp Eestimaa K(b)P V kongressile vastu oma töö tunduva parandamisega nii siseparteilise töö kui ka ideelis-poliitilise kasvatuselise alal.

A. Vill,

arstiteaduskonna parteigrupi organisatsioon.

Ajalooline kongress

TRÜ suureks ülesandeks on kasvatada nõukogulikke juhtivaid kaadreid meie riigi kõige mitmekesisematele eluvaladele. Ideoloogilise kasvatuselise teostamiseks on rakendatud kõik jõud ja üks, kelle õlgadel lasub suur töö meie üliõpilaste kasvatuselise, on komsomoli-organisatsioon. Selles töös meid juhib ja abistab parteialgorganisatsioon. Näiteks seoses ajaloo-keeleteaduskonnas esinenud ideoloogiliste väärtustega suunas ta meie tähelepanu teraviku kasvatuselisele puudustele, aitas

avastada nende põhjused ja leida teid nende likvideerimiseks.

Täna algav EK(b)P V kongress on ka meile, kommunistlikele noortele, suureks tähtpäevaks. Sellel kongressil püstitatakse ülesanded ja suund kogu meie rahva edaspidiseks tööks. Kommunistlike noorte kui partei võitlusabiliste kohuseks on asuda kogu energiaga nende ülesannete täitmisele.

G. Reiman,

ELKNÜ ajaloo-keeleteaduskonna algorganisatsiooni sekretär.

Bolševike partei on meie juht ja innustaja

* * *

*

Täna alustab Tallinnas tööd Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei V kongress. See on suure ajaloolise tähtsusega sündmus mitte ainult meie parteiorganisatsioonile, vaid kogu Nõukogude Eesti töötavale rahvale, sealhulgas ka meie ülikooli kollektiivile.

Lenini-Stalini kuulsusrikka partei ühe väesalgana on Eestimaa Kommunistlik (bolševike) Partei alati juhtinud meie proletariaati — nii tema võitluses vihatud kodanliku kurnamisrežiimi vastu kui ka tema praeguses võitluses sotsialismi ehitamisel meie vabariigis.

EK(b)P V kongressi puhul kinnitame veel kord oma piiritut ustavust bolševike parteile. Me koondume senisest veelgi tihedamalt bolševike partei ja meie geniaalse juhi seltsimees Stalini ümber, et ühtses vennalikus liidus teiste nõukogude rahvastega visalt ja väsimatult taotleda oma suurt eesmärki — kommunismi lõplikku võitu meie maal.

Partei

*Kut töölist vabriku tahmast
sunnitööle viis politset,
siis juba meil ühendas
rahvast
vapper bolševike partei.*

*Oktoobrikuu revolutsioonis
veel kindlamalt juhtjaks sai,
kodusõjaski positsioonil
oli bolševik vapramaid.*

*Sammud suundusid uuele
teele,
elu loodi kesk varemehd.
Avangardliku salgana eele
läks kõiges — ja võitis —
partei.*

*Nüüd teame: et töös ega
rindel
eal raskus et murda saa
meid,
sest juhib meid ustav ja
kindel
ning võitmas töörahva partei.*

Valeeria Villandi,
ajaloo-keeleteaduskonna
III kursuse üliõpilane

Võitluses kindla parteipoliitilise suuna elluviimise eest

Oma lahingutee lõppheitlusist, Suure Isamaasõja tandrilt sünnimaale naastes oli kommunist Raimond Aulingu otsus kindel: „Asun õppima Tartu Riiklikku Ülikooli“. Asjase sõjamehe valik langes kõhklusteta õigusteatuduskonnale. Ta teadis, et juristina ootab teda ees tohutult laiahaardeline ja teoküllane tööväli, et nõukogude korra kindlustamisel ootavad teda õigusteadlasena vastutusrikkad ülesanded.

„Meie noor nõukogude vabariik vajab teadlikke, ideeliselt tugevaid kaadereid, kelle hulka pean ka mina kuuluma,“ oli sm. Aulingu juhtimõte kõrgema hariduse omandamisele asumisel. Tal olid silme ees seltsimees Stalini sõnad — kaadrid otsustavad kõik!

Sellest juhtimõtest ei juhindunud sm. Auling mitte ainult ise õppides, vaid ka kursuse vanemana ja hiljem ka parteigrupi organisatorina võitleb ta igakülgset selle eest, et kaadrite õppe- ja kasvatustöö kogu teaduskonnas toimuks kõrvalkaldumatu bolševistliku printsiipiaalsuse vaimus. Omades õppetöös parimaid hindeid on ta kõigile eeskujuks ja näitab, kuidas peab suhtuma oma õppeülesannetesse see, kes tahab saada tubliks nõukogude haritlaseks.

Otsuste õpingute kõrval selgus aga talle peagi, kui võrd oluline on meie üliõpilaskonna kasvatustöö ja kui suur võitlus seisab ees veel meie ideoloogilisel rindel. Sm. Auling mõistis, et nõukogude haritlane on eeskätt inimene, kes palavalt armastab oma Nõukogude kodumaad ja näeb vaid üht sihti: rakendada koolis omandatud sügavad teadmised nõukogude ühiskonna teenistusse, kommunismi ehitamise ülesande teenistusse. Ent tutvudes põhjalikult olukorra ülikoolis, nägi sm. Auling, et just sel alal pole meil veel kõik korras. Küllalt on inimesi, kes kujutlevad teadust väljaspool ühiskondlikku elu seisvana ja pühenduvad teadusele teaduse pärast; ülikoolis elavad veel teatava osa üliõpilaste ja õppejõudude hulgas mitmesugused kodanliku ideoloogia jäänused.

Kodanliku ülikooli pärandina valitses veel nn. „boheemlaslik“ distsiplineerimatus loengute külastamises ja eksamite sooritamises. Auling korraldas kursu-

se koosolekuid, õppe-metoodilisi nõupidamisi ja individuaalvestlusi, kus keskseks küsimuseks oli õppetöö kvaliteedi sõltuvus süstemaatilistest tööst. Visa ja plaanikindla selgitustööga on kursusel ning kogu teaduskonnas õppetöö tase järjekindlalt tõusnud.

Õppedistsipliini kindlustamise kõrval on sm. Aulingu tähelepanu olnud suunatud kogu aeg nõukogude üliõpilastele võõraste ideede ja kommete kummutamisele ning lõplikule väljajuurimisele. Kindlakäeliselt astus ta välja kõigi nn. „akadeemiliste traditsioonide“ (hilinenud õppetöö algus, erinev tervitusviis jne.) vastu.

Väga kandev osa lasub teaduskonna kommunistlike noorte algorganisatsioonil. Selle suunamine ja juhtimine on sm. Aulingu kui endise kommunistliku noore südameasi. Peagu igal noore koosolekul võtab ta sõna ja näitab kommunistlikele noortele kätte ülesanded, mis neil lasuvad meie noorsoo kasvatamisel. Tihedas koostöös algorganisatsiooni sekretäri Edgar Salumaaga toimub teaduskonna komsomoli ideeline suunamine. Sm. Auling teab, et komsomoli õigest juhtimisest oleneb ka partei reservi tugevus.

Praegu maal areneva terava klassivõitluse kajastumine on küllalt ilmne ka meie üliõpilaskonna noorsoo hulgas. Ka õigusteaduskonda on sattunud võõrast elementi. Sm. Auling paljastab temale omase julguse ja põhimõtetekindlusega alati klassivaenuliku meelsuse kandjaid ja võitleb selle eest, et meie tulevased kaadrid oleksid eranditult nõukogulikud. Kasvatustöö põhitegurile, ideelis-poliitilisele selgitustööle, omistab ta peatähelepanu. Poliitinformatsiooni ja ühiskondlike distsipliini kvaliteedi tõstmise eest võitleb kommunist Auling suure visadusega. Sm. Auling teab, et nõukogude jurist saab oma ülesandeid lahendada edukalt siis, kui ta ideoloogiline tase üha tõuseb, kui ta poliitilised teadmised järjest kasvatevad käivad. Selle saavutamise on kommunist Aulingu võitlusülesandeks. Ja selle täidab Punatähe ordeni ja paljude medalite kandja kindla ja sirgjoonelise parteipoliitika läbiviimisega.

H. Laulik

Kakskümmend kaheksa aastat tagasi

Novembris 1920. aastal astus Tallinnas kokku Eestimaa Kommunistliku Partei I kongress, kus töötati välja partei programmilised põhilised, võeti vastu partei põhikirja, valiti partei juhtivad organid ning pandi kindel alus EKP edaspidisele revolutsioonilisele tegevusele Eesti töörahva võitluses kapitalistlikust ikkest vabanemiseks. Kongressil oli esindatud 80 protsenti partei liikmeid. See kõrge esinduse protsent raskeis illegaalseis tingimustes annab juba iseenesest tunnistust heast organisatsioonist ja partei eujõulisusest.

Partei Keskkomitee ja Eesti Töörahva Kommuuni aruandeks anti ulatuslik ülevaade olukorrast ja tegevusest kongressile eelnudenud kahe aasta kestel. Juhi tähelepanu ka raskustele, millele Keskkomitee oma töös pörkas. Eriti andis end tunda suur puudus kogenud parteitöötajast. Organisatsioonilise töö tempo oleks muidugi suurenenud, kui oleks suudetud kaasa tõmmata osa neid seltsimehi, kes Punaarmee taganemise ja Eesti Töörahva Kommuuni purustamise järel läksid ära Nõukogude Venemaale. Ent sellele vaatamata tegid Keskkomitee ja parteiorganisatsioonid ära suure töö. Ja seda ainult tänu koha-

le. Partei poliitiline suund väljendus vastavalt aruandele järgmistest etappides: 1) partei aktiivses osavõtus klassisõjast eesti kodanluse, eesti reeturite-sotside ja vene valgekaartlaste vastu, 2) 1919. aasta juulist partei võitluses rahu eest kodanliku Eesti ja Vene NFSV vahel ja 3) 1920. aasta veebruarist proletariaadi klassivõitluse juhtimises kodanluse diktatuuri tingimustes.

Pärast aruannete kohta peetud läbirääkimisi võeti vastu resolutsioon, milles Keskkomitee ja Eesti Töörahva Kommuuni tegevus kiideti täies ulatuses heaks.

Teise päevakorrapunktina kuuldas kongress ära Eesti esindaja aruande Kominterni 2. kongressist ning sellel vastuvõetud resolutsioonid. Keskkomitee oli juba asunud järjekindlalt teostama Kominterni 2. kongressi resolutsioone. EKP kongress otsustas need resolutsioonid vastu võtta ning vastavalt Kominterni struktuurile, nimetada partei Eestimaa Kommunistlikuks Parteiks (3. Kommunistliku Internatsionaali sektsioon).

Kongressi tähtsaimaks tööks oli EKP programmiliste põhiliste ja EKP põhikirja vastuvõtmine.

Vastuvõetud programmis räägiti Eesti tööliklassi pealüüsnest — sotsialistlikust revolutsioonist, kapitalistide võimu kukutamisest ja proletariaadi diktatuuri kehtestamisest. See ol kodanluse diktatuuri ja kapitalistliku süsteemi kukutamise programm. See programm erines VK(b)P VIII kongressil vastuvõetud programmist, sest Eestis oli võim alles kodanluse käes ning tööliklassi ülesandeks oli võim kõigepealt enda kätte võtta.

Kongressil vastuvõetud EKP põhikirja koosnes 13 paragrahvist ning selles oli öeldud, et partei liige on see, kes 1) partei programmi omaks võtab, 2) partei otsused täidab, 3) partei mingisuguses organisatsioonis (kollektiivis) on registreeritud ja 4) liikmemaksu maksab. Edasi oli § 4 öeldud, et iga parteiliige peab ühtlasi olema vasta-töölisühingu liikmeks.

Kogu EKP järgnev võitlus kahekümne aasta jooksul näitas, et Eesti kommunistid, relvastatud partei kongressi otsustega ja Lenini-Stalini õpetusega, juhtisid Eesti töörahva võidule ning kehtestasid 1940. aastal Eestis nõukogude korra nagu seda nõudis Eestimaa Kommunistliku Partei I kongress.

Sm. Ed. Päll esines loenguga TR Ülikoolis

Möödunud laupäeval esines ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees sm. Ed. Päll TR Ülikooli aulas arvuka kuulajaskonna ees loenguga nõukogude intelligenti kujunemise eest.

Pildil: sm. Päll kõnelemas.

(Foto L. Vassiljev)

Kolhoosikord on meie talurahva õnne ja jõukuse alus

Viimasel ajal on meie ülikoolis korraldatud terve rida arutlus- ja vaidluskoosolekuid, kus muuhulgas on käsitatud ka küsimusi, mis seisavad ühenduses Nõukogude Eesti iga päevaga üha hoogsamaks muutuva kollektiviseerimise liikumisega.

Teiste hulgas võitis metsanduste aduskonnas korraldatud arutluskoosolekust osa ka ülikooli õppejõud sm. Villem Ernits. Võtnud arutluse korras sõna, avaldas sm. Ernits arvamust, nagu ei tahaks Eesti töötavad talupojad kolhoose, nagu tähendaks kollektiviseerimine töötava talurahva majandusliku vaesumist.

Milles peitub selle küsimuse arutlemist, salgus sm. Ernits maha kõik loendamad faktid meie kolhoositalurahva majandusliku jõukuse järjekindlast kasvust, külvates seega üliõpilastesse umbusk kollektiviseerimise vastu. Ehkki selliselt ülestõstetud küsimus sai koosolekul väärrika vastulöögi, väärrib ta seetõttu, et meil leidub veel poliitiliselt arenemata inimesi, kes jagavad sm. Ernitsa arvamust, siiski käsitlemist.

Juba viieteist aastat tagasi, esimesel üliõpilisel kolhoosnikelööktööliste nõupidamisel püstitas seltsimees Stalin loosungi: muuta kõik kolhoosnikud jõukaks. Selle loosungi on meie maa talurahva miljonid, vabanenud kapitalismi ikkest, omandanud uue elulaadi ja vaimse palge ning varustatud eesrindliku tehnikaga, viinud ellu.

Mis löi selleks eeldused? „Ekspluatatsioonil hävitamine ja sotsialistliku süsteemi kindlustamine rahvamajanduses, tööpuuduse ja sellest oleneva vaesuse puudumine linnas ja maal, tohutu suur tööstuse laiendamise ja tööliste arvu lakkamatu kasv. tööliste ja kolhoosnike tööviljakuse kasvamine, maa kinnistamine jäävalt kolhoosidele ja kolhooside varustamine tohutu arvu esmajärguliste traktorite ja põllutöömashinatega — see kõik löi reaalsed tingimused tööliste ja talupoegade ainelise olukorra edasiseks tõuks.“ (Stalin. Aruandekõne ÜK(b)P XVIII kongressil — „Leninismi küsimusi“, Tallinn 1945, lk. 515).

Ja millised on tulemused? Pöördugem faktide poole. Kui Tsaari-Venemaal omasid töötavaid talupojad kokku vaid 150 miljonit tiinu maad, siis nüüd kuulub nende valdusse 370 miljonit hektaari maad. Tsaari-Venemaal kõikus aastane teraviljasaak 4 ja 4,5 miljoni puuda raames, Nõukogude Liidus aga moodustas neljal sõjaeelisel aastal 7—7,5 miljonit puuda. Käesoleva viisaastaku lõpuks tõuseb teravilja aastane üldsaak aga ligi 8 miljoni puudani. Kolhooside rahalised tulud, mis 1935. aastal moodustasid 5,7 miljardit rubla, tõusid 1939. aastaks 18,3 miljardit rublani.

Rööbiti kolhooside jõukuse

kasvuga tõuseb pidevalt ja hoogsalt ka iga kolhoosniku materiaalne elutase. Kui 1933. a. sai iga üksik kolhoosimajandustöötasuke keskmiselt 976 kg teravilja, siis juba 1937. a. maksiti keskmiselt igale kolhoosimajandile töötasuks 2304 kg teravilja.

Meil on loendamatu näiteid sellest, kuidas kolhoosnikud hästi organiseeritud kollektiivmajapidamistes elavad jõukalt ja õnnelikult, selliselt, nagu meie üksik talupoeg ei oska unistadagi. Abhaasia ANSV-s asuva Stalini-nimelise kolhoosi „Salme“ kogutulu 1946. aastal ulatus 4,6 miljoni rublani. On kolhoosiperesid, kellede aastane teenistus ainult rahas ulatub 50 tuhande rublani.

Ka Nõukogude Eestis, kus noored kolhoosid astuvad alles oma esimesi samme, leiame külluses näiteid sellest, millisele avarale, majandusliku jõukuse kiiret kasvu tähistavale teele viib kolhoosikord meie talurahva. Vabariigi kolhoosides tasuti juba tänava ühe normipäeva eest keskmiselt järgmiselt: teravilja 6,17 kg, kartuleid 4,9 kg, heinu 3 kg, suviljapõhku 4,4 kg ja 3,2 rubla rahas.

Kui neile arvudele lisada kolhoosniku isiklikust majapidamisest saadav tulu, siis peaks olema selge, et ausalt töötav kolhoosnik on majanduslikult võrreldav jõukam kui üksiktalupoeg.

Need faktid näitavad, et ainult kolhoosliku suurpõllumajanduse juures, mis lõplikult likvideerib kapitalismi tunnused ja ekspluatatsioonilise külas, vabastab tõeliselt töötava talurahva, tõstab enneolematule kõrgusele tööproduktiivsuse ja põldude saagindluste, on mõeldav töötava talurahva tõeline ja täielik majanduslik ja kultuuriline õitseng.

* * *

Seltsimees Ernitsa esinemine küsimusesoleval arutluskoosolekul näitas, et meie ülikooli mõningate töötajate hulgas on poliitiliselt kirjaoskamatu inimesi, kes desorienteerivad ka õppivat noorsugu ja annavad neile avalikel koosolekuid väärade eeskujude. See näitas, et meil leidub haritlasi, kelle teadvuses elavad edasi kodanliku mineviku igandid, kandes oma kahjulikku vilja. Seltsimees Molotov aga ütles Suure Oktoobrirevolutsiooni 30. aastapäevale pühendatud kõnes, et „vabanemata neist häbiäärseist igandeist ei saa olla tõeline nõukogude kodanik“.

Seltsimees Ernitsal ja sellel osal meie kollektiivi liikmeid, kelle vaated ta andnud juhul esindab, tuleb teha sellest vastavad järeldused: omandada bolševistlik maailmavaade, õppida elu nägema, vaatlema ja hindama marksismi-leninismi ainuõiget vaatekohalt. Seda nõuavad meie noorsoo kommunistliku kasvatus huvid.

Olaf Ütt

Kasutagem igat päeva, igat tundi hoolikaks valmistamiseks eksamisesseiooniks!

Eksamisesseioon on meie töö tulemuste karm hindaja

Tartu Riikliku Ülikooli töös on alanud vastutusrikas periood. Teaduskondades ja osakondades algavad juba neil päevil arvestused ja eksamid. Üliõpilaskond ja professorid ning muu õppepersonaal valmistub eksamiteks hoogsalt ja suure vastutustundega.

Lõppeva semestri töö on toimunud õpetegevuse ja ideelise poliitilise töö kvaliteedi tõstmise tähe all. Talvine eksamisesseioon peab näitama selle töö tulemusi nii üksikutes teaduskondades ja osakondades kui ka terves ülikoolis.

Nõukogude Eesti ootab oma ülikoolilt kvalifitseeritud kaadrit — arste, agronome, õpetajaid, juriste, metsateadlasi, teaduslikke töötajaid, kes omaksid põhjalikke ja kindlaid teadmisi oma erialal.

Sellepärast tuleb eeloleva seessiooni jooksul igakülgset kontrollida, kui võrd on üliõpilased ette valmistatud tulevaseks iseisvaks tööks, kui võrd hästi suudavad nad omandatud teadmisi rakendada praktikas.

Kuid noorelt arstilt, õpetajalt, agronomilt, juristilt nõutakse tööle asudes laialdasi teadmisi mitte ainult tema erialal. Ta peab olema ka noorsoo ja rahva oskuslikuks kasvatajaks, omama nende silmis teenitult kultuurse, eesrindliku nõukogude spetsialistide autoriteeti.

Sellest lähtudes tuleb ülikoolis toimuvatel eksamitel eksaminaatoreil võtta üliõpilaste poliitiline ettevalmistus ja üldine kultuuriline tase terava vaatluse alla.

Kontrollides igakülgset ja hoolikalt üliõpilaste teadmisi kõigi õppedistsipliinide alal, tuleb erilist tähelepanu osutada eksamitele ja arvestustele marksismi-leninismi aluste, poliitökonoomia, dialektilise ja ajaloolise materialismi alal.

Meespidamist väärivad meie juhi J. V. Stalini sõnad eelnimetatud teaduste tähtsusest:

„Noorte kaadrite kasvatamine ja formeerimine sünnib meil

tavaliselt üksikute teaduseharude ja tehniliste erialade viisi. See on vajalik ja otstarbekohane... Kuid on üks teaduse liik, mille tundmine on kohustuslik kõigi alade bolševikele. — see on marksistlik-leninistlik teadus ühiskonnast ja selle arengu seadustest, proletarise revolutsiooni arengu seadustest, sotsialistliku ülesehituse ja kommunismi võiduletuleku seadustest.“

Samuti omab erakordset tähtsust vene keele oskus. Suure vene keele oskusega ei ole võimalik tunda õppida selle võimsa revolutsioonilise rahva, selle võitja-rahva rikkalikku teadust ja kirjandust. Sellepärast tuleb eksaminaatoreil, samuti ka kateedritel ja dekaanitel ja kõigil ülikooli ühiskondlikel organisatsioonidel osutada teravat tähelepanu vene keelele.

Veel tuleb siin alla kriipsutada vajadust kateedri juhatajate, dekaanide kui ka partei ja ühiskondlike organisatsioonide kontrolli tugevdamiseks eksamiteks ettevalmistusel ja nende läbiviimisel.

On teaduskondi ja kateedreid, kus see kontroll on ikkagi nõrk.

Nii on arstiteaduse ja ajaloo-keeleteaduskondades kateedreid, kus pole välja pandud eksamite kavu ega kohustusliku ja soovitava literatuuri nimestikke. Mitmes kateedris pole senini veel läbi arutatud hinnete kriteeriumi küsimust. Samuti jätab veel soovida ka konsultatsioonide tase. Mitmed kateedrid ei ole korraldanud ka ülevaatlikke loenguid eksamisesseiooni tähtsamate distsipliinide alal, mis aga oleks väga vajalik.

Iga kateedri ja dekaani kohuseks on hoolitseda ja teha laialdast selgitustööd, et kõik üliõpilased oleksid teadlikud Kõrgema Hariduse Ministeeriumi korraldusest kursuse eksamite ning arvestuste kohta. Üliõpilased peavad teadma, et nüüd võimaldatakse kursuse eksamite sooritamist vaid tingimusel, et enne seda on toimunud

õppeplaanis ettenähtud arvestused teatavalt distsipliinides.

Ülikooli administratsioonil on õigus lubada eriti edukatel üliõpilastel sooritada eksameid üksikute distsipliinide alal enne tähtaega, tingimusel et nendel üliõpilastel on tehtud nõutavad laboratoorsed ja praktilised tööd, kuid seejuures neid ei vabastata jooksvalt õppetööst ja ebarahuldava hinde saamisel ei oma nad õigust korrata eksamit samal sessioonil.

Materjali otstarbekohasema ja õigema planeerimise sihiga toimuvad eksamid nüüdsest peale pileetiga, mis iga kateeder ise välja töötab. Endastmõistetav, et pileetisüsteemiga pole eksaminaatorilt võetud õigus ja vajadus esitada eksamineeritavale täiendavaid suulisi küsimusi. Üliõpilasele, kes mõjuva põhjusega ei ilmu eksamile selleks määratud tähtpäeval, määratakse mitterahuldav hinne.

Üliõpilasele, kes eksamisesseioonil saab ühe või kaks ebarahuldavat hinnet, lubatakse korduvat eksamit anda vaid järgmise semestri esimese kahe nädala jooksul.

Teiseks aastaks samale kursusele jäetud üliõpilastelt ei nõuta korduvat arvestust ja eksami sooritamist neis ainetes, milles ta on juba hindeks saanud „hea“ ja „väga hea“.

Teaduskondade dekaanid, nende asetäitjad ja kateedrite juhatajad on kohustatud eksaminaatoreil rangelt nõudma, et üliõpilaste teadmisi ei kontrollitaks mitte pealiskaudselt, vaid põhjalikult ja igakülgset.

Täiesti lubamatu on liberaalne suhtumine üliõpilaste teadmiste hindamisel. Range nõudlikkus esinegu seoses täieliku objektiivsusega.

Eksamid — see on peegel, milles öieti ja selgesti näeme nii üliõpilaste kui ka õppejõudude, kateedrite ning teaduskondade saavutusi ja ka puudusi.

A. Pint,

TR Ülikooli õppeprorektor.

Sooritatakse arvestusi marksismi-leninismi alustes

Neil päevil õiendasid mitu gruppi ajaloo-keele-, füüsika-matemaatika- ja õigusteaduskonna I kursuse üliõpilasi arvestuse marksismi-leninismi alustes. Suur osa üliõpilastest oli selleks valmistunud täie tõsidusega, mistõttu ei arvestuspiletite ega ka õppejõu poolt esitatud lisaküsimused tekitanud neile raskusi. Väga hästi vastasid kõigile küsimustele õigusteaduskonna kommunistlikud noored Rita Kaunsar ja Bernhard Jakobson, ajaloo-keeleteaduskonnast Lia Levin ja Heldur Palli ning füüsika-matemaatika-teaduskonnast Ulo Kaasik, Arvo Kikas, Heldur Mikkelsoo ja Madis Kõiv.

Kuid kohusetundlike üliõpilaste kõrval leidis ka terve rida selliseid, kes lootsid, et arvestusel ehk „veab“, ja ilmusid vastama ettevalmistamatult. Sellisteks üliõpilasteks osutusid ajaloo-keeleteaduskonnas Hans Laar ja Enno Väljal ning füüsika-matemaatikateaduskonnas Helju Rooväli, Silvia Kollino, Teobalda Tuul, Jaak Laarmann ja Kalju Kallaste. Need üliõpilased peaksid tõsisemalt suhtuma marksismi-leninismi aluste õppimisse ning põhjalikult järele mõtlema, miks pole nad oma kursuse eesrindlastega suutnud sammu pidada.

K. Saar

Õppetöö küsimused komsomoli-organisatsiooni koosolekul

Oma viimasel üldkoosolekul käesoleval semestril kontrollis TRÜ arstiteaduskonna komsomoli-organisatsioon kommunistlike noorte ja organiseerimata noorte õppepõhjust ja -distsipliini. Aruannetega esinesid gruppide organisatorid.

Koosolekul leidis tunnustust raviosakonna IV kursuse kommunistlike noorte hea õppepõhjust. Siin õiendasid kõik kommunistlikud noored nahahäiguste arvestuse hindele „väga hea“.

Täidetakse õppemetoodilise nõupidamise otsuseid

Kaks nädalat tagasi peeti loomaarstiteaduskonnas kõikidel kursustel õppemetoodilised nõupidamised, kus võeti vastu rida otsuseid õppepõhjuste parandamiseks. Nüüd on need otsused juba ellu rakendatud.

Teaduskonna juurde asutatavale üliõpilaste venekeelse veterinaaralase õppekirjanduse kogule on juba muretsatud üle 100 eksemplari uut kirjandust. Leningradi kirjastuskeskuse

Mitterahuldavaks tunnustati raviosakonna I kursuse kommunistlike noorte õppepõhjust ladina keeles, mis on tunduvalt madalam kursuse keskmisest tasemest. Samuti osutus mitterahuldavaks II kursuse õppetähtsused ja üksikute kommunistlike noorte töö vene keele õppimisel. Nõrgemate üliõpilaste õppepõhjuste tõstmiseks määras koosolek neile abistajad ja kontrollijad.

S. Grassmann

O. Savisaar,

loomaarstiteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Kasulik arutelu

Õigusteaduskonna I kursusel toimus üliõpilaste koosolek, kus arutati õppetöö parandamise küsimusi seoses eelseisva eksamisesseiooniga. Sissejuhatava ettekandega esines dots. Randalu, kes oma sõnavõttus andis praktilisi tööjuhiseid noortele üliõpilastele.

Käsitledes üliõpilaste senist õppepõhjust märkis dots. Randalu, et vaatamata üldiselt rahuldavale olukorrale esineb

siiski rida üliõpilasi, kelle õpetamise mõnedes õppeainetes (ladina keele, vene keele, kohtkorraldus jt) ei ole vajalikul kõrgusel. Neil tuleb eriti hoolega ja sihikindlalt asuda õppima, et tasa teha seniseid puudujääke ja õigeaegselt õiendada arvestused ning eksamid.

Üliõpilased oma sõnavõttudes käsitlesid üksikuid eksamite ja arvestustega seosesolevaid küsimusi.

Oskar Kruus

Konsultatsioon

Kuidas kasutada raamatut

Teadusliku või tehnilise sisuga raamatu kasutamise eesmärgiks võib üldse olla kas a) soov selles midagi järele vaadata, b) soov orienteeruda mõnes küsimuses või autori üldistes vaadetes või c) kogu raamatu või mõne selle osa enam või vähem põhjalik läbitöötamine.

Soovides raamatut ainult midagi järele vaadata, tuleb kõigepealt leida vastav märksõna raamatu registris (kui see on olemas) ja märksõna all tähendatud leheküljed läbi vaadata.

Juhul, kui soovitakse orienteeruda mõnes küsimuses või autori üldiseis vaates ja tendentsides, piisab samuti raamatu üksikute (suuremate või väiksemate) osade enam või vähem kiirest läbivaatamisest. Eriti on kasulik läbi lugeda raamatu eessõna (milles on sageli lühidalt ära tähendatud autori üldiselt seisukohad), raamatu sissejuhatav osa, üksikute peatükkide ja paragrahvide sisukorrad, lühikesed kokkuvõtted üksikute peatükkide lõpul jne. Paljudel juhtumitel on kasulik läbi vaadata ka raamatus tsiteeritud autorite register ja arvestada raamatu ilmumise aega ning kohta, kuna need võivad sageli paljugi üelda (näiteks poliitilise sisuga raamatu puhul: Saksamaa, 1936).

Kõige tähtsam on kolmas raamatu kasutamise põhjus: raa-

matu põhjalik läbitöötamine, selle studium (näiteks raamatu järgi eksamiks ettevalmistumisel). Siin ei ole küsimus üksnes selles, kuidas kõige paremini ja rutemini omandada raamatu üksikute peatükkide ja paragrahvide sisu mälu abil, mida mõned õppijad paraku loevad raamatu järgi eksamiks ettevalmistumise peaaüksiks, vaid kõigepealt selles, kuidas kergendada ja kiirendada arusaamist kogu raamatu sisust, seoste leidmist üksikute temas esitatud mõtete vahel, tähtsama väljatõstmist vähemtähtsa hulga jne. Laskumata õppimise ja studiumi meetodites üldise, mis viiks meid liig kaugele, võib siin lühidalt ära märkida järgmisi võtteid, mille intelligentne kasutamine võib tunduvalt kergendada õppija vaeva töötamisel raamatuga: a) püüda lugeda kiiremas tempos, b) kõikide tähenduselt mitte küllalt selgete sõnade kohta järele vaadata kas samas raamatus (registri või sisukorra abil) või mõnes entsüklopeedias, c) mõistlikult kasutada üksikute sõnade ja lausete allakriipsutamist tekstis (muidugi ainult oma isikliku raamatu kasutamisel), d) välja kirjutada mõned tähtsamad kohad tekstist ja e) valmistada lühikesed resümeed üksikuist peatükkidest või nende suurematest osadest.

Prof. K. Ramul

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu töö uutele alustele

16. novembril 1948. a. ilmus NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministri käskkirja nr. 1626, mis käsitleb üliõpilaste teadusliku tööga seosesolevaid küsimusi Nõukogude Liidu kõrgemates õppeasutustes. Selles käskkirjas on ära näidatud üliõpilaste teadusliku töö suunamises esinevad puudused ja väärsohtumised ning antud juhised esinenud vigade kõrvaldamiseks ja üliõpilaste teadusliku töö ideelise poliitilise taseme tõstmiseks.

Uue tüüpõhikirja kohaselt on liikmete vastuvõtmine ühingu- se jäänud endisele alusele, kuid ühingu liikmete kohustused on täpsemalt määratletud. Nii on iga ühingu liige kohustatud edukalt omandama teadust, tõstma oma teaduslikku, poliitilist ja üldhariduslikku taset, tegema teaduslikku tööd ja ettekankeid üksikute teaduse ning tehnikate küsimuste kohta ringi koosolekudel ja üliõpilaste teaduslikkudel konverentsidel, propageerima teaduse saavutusi, täitma ühingu põhikirja nõudeid, osa võtma ühingu koosolekutest ja andma aru tehtud tööst. Igale ühingu liikmele antakse vastav liikmepilet. Pärast kõrgema õppeasutise lõpetamist langeb liige ühingu- se välja, säilitades aga liikmepileti, kuhu kantakse sisse tema tegevus ühingu- se viibimise ajal.

Kokkuvõttes on meie Üliõpilaste Teadusliku Ühingu NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministri äsjailmunud käskkirjaga saanud uue ja kindlama aluse, mis on võimaline tagama üliõpilaste tulemusrikkamat teaduslikku tööd.

H. Kadastik,

TRÜ Üliõpilaste Teadusliku Ühingu Nõukogu esimees.

Plaanikindel tegevus zooloogiarings

Käesoleval õppeaastal töötab TRÜ üliõpilaste zooloogiarings kolmandat aastat. Eelnenud tegevusaastate jooksul on koonduvad ringi noorte zooloogide aktiiv, kel on jätkunud aega ja tahet pinga õppetöö kõrval tegelda ka teaduslike küsimustega. Kuna meie loomateaduses on praegusel etapil esiplaanil faunistiline suund ökoloogilis-biogeograafilisel alusel (seoses „Eesti NSV Fauna“ koostamis- töoga), nii on ka ringi senises tegevuses olnud esiplaanil faunistilise iseloomuga tööd. Töötamine väljas viib noore zooloogi algusest peale kontakti elusa loodusega, loomastiku uurimise meetodikaga, praktika vajadustega. Nii ongi välistööd (peamiselt suvel) talvise tegevuse baasiks.

Praktilise loomvormide tundmaõppimise kõrval on ringitöös pidevalt pühendatud tähelepanu üldbioloogilistele küsimustele (otstarbekohasuse probleem darvinismis, hübriidiseerimis- ja kohastumisküsimused jt.), on käsitatud nõukogude teadlaste saavutusi (A. N. Severtsovi tegevuse ülevaade jt.) ja on korduvalt arutatud spetsialiseerimissuundade valikut.

Ringil on loodud kontakt Leningradi Riikliku Ülikooli vastava teadusliku ringiga, kust saadud kogemusi on kasutatud uue tööplaani koostamisel. On organiseeritud teadusliku kirjanduse saamine Leningradist ja Moskvast.

V. Masing,

bioloogia-geograafiateaduskonna III kursuse üliõpilane.

Üliõpilaste ametiühingu klubi kujunegu noorte ideelise kasvatamise keskuseks

Hiljuti arutasid ELKNU TRÜ komitee ja Üliõpilaste Ametiühingu komitee oma ühisel koosolekul üliõpilasklubi tegevuse küsimusi ühenduses üliõpilaskonna ideelis-poliitilise kasvatuse ülesandega. Asuti seisukohale, et klubi on seda tööd seni teinud nõrgalt, milles on eeskätt süüdi klubi juhataja sm. Kall, kes püüab kogu tööd ära teha üks, leppides 9-liikmelise juhatusel täieliku tegevusetusega.

ELKNU TRÜ organisatsiooni komitee ja Üliõpilaste Ametiühingu komitee töötasid välja otsuse, mille avaldame allpool ja mis peab kujunema klubi töö edasise parandamise aluseks.

* * *

ELKNU TRÜ organisatsiooni komitee ja TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee ühine koosolek, ära kuulatud ja läbi arutanud TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee kultuur-massilise töökomisjoni esimehe sm. Pärti aruande „Ideelis-poliitilisest tööst TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu klubis“, konstateerib, et TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu klubi on saavutanud oma töös mõningaid tulemusi üliõpilaskonna aktiveerimisel kultuurilasele tööle: on organiseeritud kaks küllasõitu šellusalusesse kolhoosi „Säde“, korraldatud 14 isetegevusõhtut ja 24 teaduskonna- või kursuseõhtut, on tööle rakendatud isetegevusringid jne. Seejuures on TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu klubi töös aga esinenud põhilisi vigu: nõrk side klubi ja ametiühingu kultuurkomisjoni vahel, puudulik kontroll kursuseõhtute ning nende repertuaari kunstilise ja ideelis-poliitilise taseme üle, kirjandusringis aga on esinenud ideelis-poliitilisi väärtusi.

Ülaltoodust lähtudes ELKNU TRÜ organisatsiooni komitee ja TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee ühine koosolek otsustab:

- 1) Organisatsiooniliste vigade kõrvaldamiseks:
  - a) välja töötada 1. veebruariks 1949. a. klubi põhikiri;
  - b) nõuda klubi juhatajalt kõikide juhatuseliikmete tööerakendamist.
- 2) Töö parandamiseks isetegevusringides:
  - a) nõuda klubi juhatajalt korraldada aruandluse sisseseadmist,
  - b) korraldada isetegevusringide juhatajale kord semestris seminarid ideelis-poliitilise taseme tõstmiseks;
  - c) läbi vaadata isetegevusringide juhtiva kaadri isikuline koosseis ja täi-

endada seda tegevamate jõududega.

- 3) Kursuse- ja teaduskonnaõhtute ideoloogilise väärtuse tõstmiseks:
  - a) nõuda klubi juhatuselt ja ametiühingu kultuur-massilise töökomisjoni poolt pidevat järelevalvet kursuseõhtute repertuaari valiku ja sellest kinnipidamise üle;
  - b) kohustada ametiühingu kultuur-massilise töökomisjoni välja valima ja paljundama väärtuslikumaid nõukogulikke ühislaule;
  - c) ELKNU TRÜ organisatsiooni komitee, TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee ja TRÜ üliõpilasklubi juhatusel välja töötada personaalne kontrolli graafik kursuseõhtute jaoks;
  - d) nõuda kava ja repertuaari kinnitamist (samuti lisaettekanded) TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu klubi juhatusel poolt;
  - e) nõuda peaproovide läbiviimist, millest võtab osa kontrollkomisjon järgmises koosseisus: EK(b)P TRÜ organisatsiooni esindaja, TRÜ Üliõpilaste Ametiühingu komitee esindaja, ELKNU TRÜ organisatsiooni komitee esindaja, klubi juhatusel esindaja. Vastutus komisjoni kokkutsumise eest panna klubi juhatajale.
- 4) Klubil organiseerida arutluskoolesolek teemal: „Millisea soovib näha üliõpilane klubi tööd?“.
- 5) Nõuda klubi juhatuselt kontrolli teostamist isetegevuse olümpiaadi ettevalmistamise ja propageerimise üle isetegevusringides.

Käitumine, mis ei ole sobiv nõukogude üliõpilasele

Üliõpilaste ideelis-poliitilise taseme tõstmiseks korraldatakse meie ülikoolis regulaarselt igal nädalal poliitinformatsioonitunde. Selle ürituse suur positiivne mõju on juba ilmnenud, sest mitte ainult poliitinformatsioonist osavõtjate üliõpilaste arv ja esitatavate referaatide kvaliteet, vaid ka üliõpilaste teadlikkus tähtsamate sise- ja välispoliitiliste probleemide hindamisel on mõõdund õppeaastaga võrreldes tunduvalt tõusnud. Kuid siiski leidub meil veel üksikuid üliõpilasi, kes pole suutnud vabaneda kodanliku ideoloogia igandest, kes suhtuvad poliitinformatsiooni ebanõukogulikult, formaalselt ning püüavad igasuguste võtetega nii poliitinformatsiooni esitamist kui ka kuulamist kõrvale hiihida. Nii näiteks toimus ajaloo-keeleteaduskonna V kursusel 17. det. poliitinformatsioon, kus puudus üliõpilane Ea Jansen, kuigi ta vahetult enne poliitinformatsiooni toimumist filosoofia ajaloo loengul viibis. Kursusevanema poolt poliitinformatsioonist osavõtjale antud registreerimislehel figureeris aga Ea Janseni nimi esimeste hulgas (selle eest hoolitses muidugi „sõbratar“). Kui poliitinformatsiooni lõppedes tehti ettepanek järgmise informatsiooni esitamiseks mõne ajaloo-osakonna üliõpilase poolt, siis jätkus üliõpilasel Anu Veskimäel jultumust valetada, et ajaloo-osakonna üliõpilased olevat juba kõik varem informatsiooniga esinenud kuni

käesoleva aasta novembrikuuni eraldi töötanud ajaloo-osakonna poliitinformatsioonigrupis. Nagu aga samas selgus, on ajaloo-osakonna V kursuse üheksast üliõpilasest seni poliitinformatsiooniga esinenud ainult kaks üliõpilast. Koosolijate poolt avaldati soovi, et järgmise poliitinformatsiooni esitaks üliõpilane Ea Jansen, kuid samas selgus, et teda pole kohal. Kui üliõpilane H. Tiido mainis, et registreerimislehel eksisteerib Ea Janseni nimi, haaras üliõpilane Anu Veskimäe meeletult rutuga registreerimislehe, kustutas seal Ea Janseni nime ja alles siis ulatas selle kontrollimiseks õppejõule sm. Palmeosele.

Nagu hiljem sm. Palmeose sõnavõtus selgus, leidub ajaloo-keeleteaduskonna V kursusel rida üliõpilasi, kes ei ole mõõdund nelja kuu jooksul üldse poliitinformatsioonist osa võtnud. Sellised on üliõpilased Richard Vint, Leili Koger, Meeri Prints jt. Eespoolmainitud faktid kohustavad ajaloo-keeleteaduskonna poliitinformatsioonide korraldamise eest vastutavaid õppejõude jälgima ka seda, et tööpoolest kõik üliõpilased võtaksid poliitinformatsioonidest osa ja samal ajal paljastama neid, kes püüavad ebaausate võtetega poliitinformatsiooni esitamist ja kuulamist eemale hoiduda. Kuid see ei võta vastust ka dekaanilt (sm. H. Moora), kursusevanematelt ning komsomoli-organisatsioonilt. S. Jänes

MEILE KIRJUTATAKSE

Üliõpilased vajavad elektrivoolu lisalimiiti

Kehtiva elektrimüügikorralduse kohaselt ei ole üliõpilastele ette nähtud lisalimiiti. Tubadele pörandapinnaga kuni 15 m² on ette nähtud 3 kilovatt-tundi elektrienergiat kuus, millise limiidi piires on võimalik 25 vatti suurust lampi põletada 4 tundi päevas. Selle piiri esmakordsel ületamisel tuleb maksta trahvi elektrivoolu 5-kordse hinna ulatuses, hiljem aga koguni katkestatakse vooluandmine.

Ometi on igapähe selge, et üliõpilaste silmade tervis vajab vähemalt 40-vatist lampi ja et detsembrikuus on elektrivalgust vaja mitte 4, vaid vähemalt 10 tundi päevas. Sellest kõigest tuleneb voolu paratamatu ülekulutus üliõpilaste poolt nii ühiselamisel kui ka erakortereis. Osaliselt leevendab olukorda küll auditooriumide ja raamatukogude õppimise kasutamise võimalus õhtutundidel, kuid praegusel pingerikkal õppetööperioodil ei jätku sellest kõigile ja küllaldaselt.

Olukorra parandamiseks peavad üliõpilaste ametiühingu komitee ja ülikooli juhtkond astuma koheseid samme selleks, et üliõpilastele võimaldataks elektrivoolu lisalimiiti.

H. Sarv,
metsateaduskonna üliõpilane.

„Bassein“ ühiselamus

Meie ajalehe esimeses numbris käsitleti olukorda Tiigi tänava internaadis. Selles internaadis elavad üliõpilased on huvitatud, millal võetakse toodud kriitikat tõsiselt ja hakatakse esinevaid puudusi parandama.

Ühel alal, nimelt ühiselamu sanitaarsete tingimuste parandamisel, on teatud „edusamme“ siiski tehtud: ilma kellegi otseste initsiatiivita on asutud looma basseini, mille sobivaimaks asukohaks on leitud tuba nr. 24. Sellise valiku põhjastas küll peamiselt paratamatus, kuna kõõgi veekraan asub just nimeetatud toa ees.

„Basseini“ loomise mõte tekkis päris juhuslikult: ühel ilusal päeval ei täitnud kraan enam üht oma ülesannet (kraani ülesandend on teatavasti veevoolu sulgemise või selle läbilaskmine olenevalt tarvitaja soovist) — ei takistanud vee läbivoolu. Kuna aga äravoolutoru samal ajal selle ülesande täitmise enda peale võttis, siis lainetas kõõgi pörand varsti veest, mis lõbusalt sulisedes voolas tuppa nr. 24.

Ühiselamu elanikud aga pole huvitatud sellist laadi veespordi harrastamisest ja nõuavad, et „basseini“ loomise asemel parandataks vee äravoolustistik.

Ardi Liives

VASTUSEKS MEIE KRIITIKALE

Vead on parandatud

Ajalehes „Tartu Riiklik Ülikool“ nr. 2 avaldati artikkel „Võimalusi on, kuid neid ei kasutata“, kus kritiseeriti Näituse tän. 7 asuva ühiselamu punanurka ja selles asuvat seinalehte „Akadeemiline Kodu“.

Vastuseks kriitikale tuleb artiklis toodud puudused õigeks tunnustada. Punanurk koos seal asuva seinalehiga oli jäetud hooletusse. Seinaleht ei peegeldanud ühiselamu elu ja seal esinevaid puudusi. Toodud kriitikat lähtudes anti välja uus seinalehe number, mis kajastab ühiselamuga seosesolevaid probleeme ja kriitikat. Samuti on asutud punanurgale vastavalt sisustust muretsama. On tellitud ajalehed „Rahva Hääl“, „Noorte Hääl“ ja „Edasi“. Oleks soovitat, et ühiselamute juhtkond muretsuks lisaks ajalehetele ka mõned ajakirjad.

V. Timmo,
Näituse tän. 7 asuva internaadi juhatusel liige.

Meie ülikoolist

V. V. Majakovski loomingu tutvustamine vene keele ringis

Hiljuti toimus ajaloo-keeleteaduskonna vene keele ringi töökoosolek. Koosolekul esines pikema referaadiga V. Majakovski elust ja loomingust üliõpilane Tõnis Jaagus. Pärast referaati kanti ette Majakovski luuletusi vene ja eesti keeles üliõpilaste Hiiru, Välipõllu jt. poolt. Kahetsusväärne on see, et mõned üliõpilased, kes olid enesele kohustuseks võtnud koosole-

kul Majakovski luulet ette kanda, ei võtnud üldse vaevaks koosolekule ilmuda (sm-d Uustalu, Garšnek jt.).

Siiski aitavad niisugused koosolekud tõsta üliõpilaste vene keele oskust ja on kahtlemata väga tervitatavad.

H. Liimets,
ajaloo-keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane.

Ametiühing korraldab ekskursioone

Käesoleva õppeaasta sügissemestril on teenistujate ametiühingu loomaarstiteaduskonna alakomitee kultuurkomisjoni poolt korraldanud teenistujatele kaks ekskursiooni. Esimene toimus semestri algul Munamäele. Ekskursioonilt, millest võttis osa 35 teenistujat, pöörduti tagasi parimate muljetega.

Teine osavõtjaterohke ekskursioon toimus möödunud pühapäeval Eesti Rahva Muuseumi. Muuseumi teenistujate poolt anti väljapanekute kohta põhjalikke

seletusi. Ekskursioonist osavõtjad said ülevaatliku pildi meie esivanemate elust-olust XVIII sajandil. Veelgi huvitavam oli ülevaade Tartu linna asutamisest ja arengust kuni tänapäevani. Sisukate väljapanekute ja asjatundlike seletuste abil kerkis kujukalt iga osavõtja silme ette Tartu kaugem minevik. Rõõmsas meeleolus ja rahuldalt lahkus ekskursioon muuseumist, viies kaasa püsivaid muljeid.

Richard Lumi

Tarvilik ja kasvatav referaat

ÜTÜ viimasel ettekanekoolesolekul esines väga huvitava referaadiga ajaloo-keeleteaduskonna V kursuse üliõpilane Endel Nirk, kes kõneles teemal „Religioon ja ateism“. Referent käsitles usundi tekkimise põhjusi, usukultuse vorme ning usundi üldist reaktsioonilist olemust.

Ettekandele järgnesid läbirääkimised, millest võtsid aktiivselt osa üliõpilased

M. Lõhmus, L. Kõrgesaar, G. Liiv jt.

Selle koosolekuga lõpetas filosoofiaring oma tegevuse käesoleval semestril. Järgneval semestril esitab ring ÜTÜ II teaduskulile konverentsile ettekanke küsimusest olukorra kohta bioloogiateaduste ringel ja selle filosoofilisest tõlgitsusest.

E. Väveri,

ajaloo-keeleteaduskonna IV kursuse üliõpilane.

Geograafiaosakonna üliõpilased ja ÜTÜ geograafiaring

TRÜ ÜTÜ geograafiaringi viies töökoosolek käesoleval semestril toimus möödunud nädala lõpul. Koosolekul esitati kaks sisukat referaati. Geograafiaosakonna II kursuse üliõpilane T. Rea andis ülevaate kuuororlinnast Pärnust ja ta sõjakahjustust ning sama osakonna I kursuse üliõpilane U. Nirk refereeris teemal „Nõukogude geograafia saavutus“.

Referaadid olid huvitavad,

kuid esitati liig väikesearvulisele kuulajaskonnale. Ringi liikmete vähene osavõtt referaatkoosolekuist ja koosolijate harvad sõnavõtted referaatide kohta on geograafiaringis kujunenud nagu mingiks „traditsiooniks“. See „tagasihoidlikkus“, mis on ringi liig ühekülgse ja rutiinse töö tulemus, nõuab uute teede ning võimaluste leidmist ringi kõiki liikmeid siduvaks tegevuseks.

K. Kildema

Ühe kultuurkomisjoni tööst

Möödunud kuu algul moodustati õigusteaduskonnas kultuurkomisjon, kes juhib kultuurilist isetegevust teaduskonnas.

On moodustatud rahvatantsurühm sm. Sisaski juhtimisel ja kvartett, mida juhib sm. Pajupu.

Samuti selgitati teaduskonna üliõpilastele kohustuslik ilukirjandus, nimelt Nikolai Birjuko-

vi „Kajakas“ ja Boris Polevoi „Jutustus tõelisest inimesest“, millised teosed kõigil teaduskonna üliõpilastel tuleb läbi töötada.

Teistest suurematest üritustest tuleb märkida vaidlusõhtu läbiviimist ja ettevalmistusi isetegevuse olümpiaadi korraldamiseks.

K. Eerus

TRÜ seltsimeheliku kohtu avaistung

Hiljuti pidas TRÜ seltsimeheliku kohus oma esimese istungi, kus oli arutusel kaks süüdistust. Esimene süüdistusasi oli esitatud ametiühingu loomaarstiteaduskonna komitee poolt sama teaduskonna üliõpilase Maurice Lübeoni vastu, kes joobnud olekus viibis avalikul peol, käitades seal üliõpilasele ebasobivalt. Pärast tunnistajate ja kohualuse ülekuulamist otsustas kohus karistada kohtualust noomitusega, teatades otsusest TRÜ rektorile ning loomaarstiteaduskonna dekaanile.

Teisena oli arutusel TRÜ sõjalise õpetuse kateedri poolt esi-

tatud süüdistus õigusteaduskonna III kursuse üliõpilaste Uno Hermann ja Margus Sootsi vastu rühmapäeviku andmete võltsimisest pärast puudumise küsimuses. Pärast tunnistajate ülekuulamist ja asja arutamist otsustas kohus üliõpilase Margus Sootsi suhtes lugeda küllaldaselt sõjalise õpetuse kateedri juhataja karistuse — märkuse, ning üliõpilast Uno Hermann karistada noomitusega ühes asja esitamisega rektorile seisukoha võtmiseks.

V. Roonurm,
seltsimeheliku kohtu sekretär

Akadeemiline Meeskoor sooritas kontsertmatka Viljandisse

Pärast hästiõnnestunud semestrikontserti Tartus teostas Akadeemiline Meeskoor oma iga-aastase kontsertmatka, mis seekord suundus Viljandisse. Sõideti kohale 130-liikmelises koosseisus RT „Vanemuise“ veokeel.

Viljandi I Keskkooli saalis anti 2 kontserti. Viljandlaste hulgas valitses elav huvi üliõpilaskoori esinemise vastu. Mõlemal kontserdil suhtus publik

ettekandesse soojalt: suur osa laule, nagu R. Riitsingu „Pillimees“, M. Lüdigi „Mänd“, M. Saare „Täpa-täpa hällilaul“ jt. tuli publiku soovil korjata ning nõuti ka lisapalu.

Kontsertidel oli kaastegev RT Vanemuise ooperisolist koloratuursopran Agnes Treier, keda klaveril saatis Tamaara Valts.

Vastutav toimetaja E.-L. Mikkelsaar

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja teenistujate ning üliõpilaste ametiühingukomiteede häälkandja

Nr. 6 Reedel, 31. detsembril 1948. a. I aastakäik

Ees seisab tõsine ja vastutusrikas töö

Prof. A. Koort,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor.

1948. aasta oli Tartu Riiklikule Ülikoolile suure, pingerohke ja vastutusrikka töö aastaks. Aasta algul andsid meie ülikooli õppejõud töötuse tunduvalt tõsta õppe- ja teadusliku uurimistöö taset. Meie õppejõud otsustasid järjest sügavamalt tundma õppida ja omandada marksistlik-leninliku maailmavaate teaduslikke aluseid.

On täiesti kindel, et 1948. aastal nii õppejõud kui ka üliõpilased suhtusid tõsiselt kasvava vastutusega. Õppetöö kvaliteet näitab pidevat tõusu. Üliõpilaste töödistsipliin tugevnes.

Kuid seda on veel vähe. Kõik meie õppejõud peavad pidevalt jätkama õppetöö, loengute ja seminaride metoodilist süvendamist õppe- ja ideelis-poliitilise kasvatustöö ühtsuse suunas.

Teadusliku uurimistöö alal tuleb meil jätkata ja süvendada aktiivset võitlust kodanliku pseudoteaduse väärkontseptsioonide vastu. Bioloogia-teaduste alal peame edasi hoolitsetama, et siin jäägitult pääseks maksvusele õppe- ja uurimistöö eesrindlikult mitasuurimise suund.

On tarvis, et meie ülikooli uurimistöö plaan oleks järjest tihedamalt seotud rahvamajanduse taastamise praktikaga, et meie ülikooli vastavad teaduskonnad maksimaalselt abistaksid meie põllumajandust, meie kolhooside arendamist. Humanitaarteaduste alal peame otsustavalt lahti saama teemade ebaaktuaalsusest.

Meie kateedrid ei hoolitse veel tarvilikul määral noorte õppejõudude kaardrite järelekasvu eest. Kateedrite nooremaid õppejõude ei abistata küllaladalt nende teaduslikus töös. Samuti ei abistata üliõpilasi nende teaduslike tööde arendamisel.

Paljud meie õppejõud on nõidanud suurt aktiivsust ühiskondliku töö alal. Seda aktiivsust tuleb tingimata suurendada. On tarvis, et meie õppejõud ja üliõpilased eelseisval nädalail suure aktiivsusega aitaksid kaasa 6. veebruaril toimuvate rahvakohtunike ja rahvakohtu kaasistujate valimise läbiviimisele.

Käesoleval õppeaastal asusid meie õppejõud plaanikindlalt ideelis-poliitilisele enesetäiendamisele. Eelseisval aastal peame seda tööd visalt ja raugemata jõuga jätkama.

Hiljutu toimus Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei V kongress. Sellel kongressil kuulati ära sm. Karotamme aruanne Partei Keskkomitee tööst ajavahemikul 1941—1948 ja võeti vastu ulatuslik programm meie vabariigi uueks hoogsa edasilükkumiseks kommunismi täieliku võidu poole.

Kogu meie ülikooli kollektiiv, kõik meie ülikooli õppejõud ja üliõpilased peavad tõsiselt ja põhjalikult tundma õppima neid tähtsaid dokumente. Nende najal me peame avastama ja päevalgele tooma kõiki ülikooli senise töö puudusi, et neid kõrvaldada.

Sm. Karotamm omas aruandekõnes juhtis tähelepanu kõrgemate õppeasutiste töö puudustele ja näitas nende ees seisvaid ülesandeid. Sm. Karotamm ütles: „Tarvis on süstemaatiliselt, päevast päeva parandada õppe- ja kasvatustööd meie kõrgemais koolides. See nõuab eelkõige järjekindlat võitlust igasuguste vaenulike ja reaktsiooniliste mõjude vastu, mis pärinevad kodanlikust maailmast, eriti Eesti kodanliku natsionalismi ideoloogia vastu, mida esineb veel siin-seal meie kõrgemais koolides.“

Nõukogude Eesti kõigi kõrgemate koolide õppejõudude ees seisab ülesanne teha selgeid ja konkreetseid järeldusi oma töökorralduses neist sm. Karotamme avaldustest. Me peame tugevdama võitlust kõigi kodanliku ideoloogia jäänuste vastu oma teadvuses. Tuleb visalt paljastada nende jäänuste avaldusvorme õppe- ja teadusliku uurimistöö alal. Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud ja siin õppiv noorsugu peab kiiresti vabanema kõigist kodanliku ideoloogia jäänustest. Ja veel enam, nad peavad järjest rohkem aktiivselt rakendama ideoloogilisse töösse elanikkonna hulgas.

Astudes üle uue aasta läve on Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud veendunud, et uus aasta kujuneb endisest viljakamaks õppe- ja teadusliku uurimistöö alal. Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv on veendunud selles, et aasta 1949 kujuneb suurte saavutuste ja võitude aastaks Nõukogude Liidu rahvaste elus teel kommunismi poole. Meie ülikooli töötajad teavad, et käsikäs teiste Nõukogude Liidu rahvastega, Lenini-Stalini partei ja seltsimees Stalini juhtimisel ka eesti töötav rahvas sammub kindlalt kommunismi täieliku võidu poole.

AIRA KAAL

Aastate vahetusel

„Jälle aasta surma poole, vanakesed ütlesid.
Noored aga — pulma poole...
Ent kas — kas see ongi siht?“

Ainult enda eluks-surmaks aastaid me ei vaheta.
Peieks omaste võt pulmaks pidu suurt ei taheta!

Aasta kommunismi poole!
Mõistad, mis see tähendab?
Seitsme penikoorma hoole see me samme lähendab.

Võtme lipukirjaks panna:
„Aeg ei pöördu tagasi!“
„Valge ette täna kannajõud, mis eile magasid!“

Aasta kommunismi poole — see on täte rinnaga elu... See on töös ja hooles võitlus hingeihnaga.

See on — võtta igal rindel tööstustes ja teadustes.
See on olla teraskindel, see on — käta kõige ees!

1949. aasta kujunegu suure tõusu aastaks TR Ülikooli tegevuses!

EK(b)P Tartu Linna Komitee tervitab Tartu Riikliku Ülikooli õppejõude, teenistujaid, töölisi ja üliõpilasi südamlukult uue aasta alguse puhul ja soovib kogu ülikooli kollektiivile head ja edurikast uut aastat.

Kujunegu algav, 1949. aasta meie ühistel pingutustel suurte edusammude aastaks TR Ülikooli tegevuses, tema töö ideelis-poliitilise, teadusliku ja õppemetoodilise taseme tõstmisel!

V. LEEDE,

EK(b)P Tartu Linna Komitee sekretär.

Edurikast uut aastat!

Ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ toimetuse tervitab kõiki ajalehe lugejaid ja kirjasaatjaid südamlukult uue aasta alguse puhul ja soovib kõigile Tartu Riikliku Ülikooli õppejõududele, teenistujatele, tööliste ja üliõpilastele head ning edurikast uut aastat.

Tänase päevaga lõppev aasta on suure tõusu aasta meie sotsialistliku kodumaa elus, mida tähistab sõjajärgse ülesehitustöö tempo võimas kasv nii rahvamajanduse kui ka kultuuri ja teaduse kõigil aladel. Ka meie ülikool on teinud tunduvalt edusamme õppe- ja teadusliku töö kvaliteedi tõstmisel, märgatavalt on tõusnud ideelis-poliitilise kasvatuse tase. Aga ees seisab siiski veel suur osa tööst, mis tuleb meil teha selleks, et muuta TR Ülikool üheks eesrindlikumaks kõrgemaks õppeasutiseks NSV Liidus.

Algav, 1949. aasta peab kujunema suurte võitude aastaks meie ülikooli kollektiivi töös. Kogu ülikooli õppejõudude, teenistujate, tööliste ja üliõpilaste pere peab koondama kõik oma jõud selleks, et kõrvaldada puudused, mis tänini meie tööd häirivad ja muuta Tartu Riiklik Ülikool oma töö poolest kõigiti eesrindlikuks ülikooliks.

Selleks suureks ja vastutusrikkaks tööks soovib ajalehe „Tartu Riiklik Ülikool“ toimetus teile, kallid seltsimehed, jõudu ja edu!

6. veebruar—ENSV rahvakohtute valimiste päev

Ülikooli õppejõud ja üliõpilased valimiseelses selgitustöös

6. veebruaril 1949. a. toimuvad rahvakohtute valimised Eesti NSV-s. Et valimised hästi õnnestuksid, et kohtuorganiseerimise valitaks rahvale ustavad inimesed, selleks on kõikjal arenemas laialdane valimiseelne selgitustöö. Ka meie ülikooli üliõpilased, õppejõud ja teenistujad on aktiivselt lülitunud valimiseelses selgitustöösse. Üliõpilaste Ametiühing on andnud üle 70 agitatori, kes töötavad ülikooli sefusaluses agitpunktis nr. 8, kus juhatajaks on sm. Feldmann. Selle kollektiivi ülesandeks on laialdase, kõrgel poliitilisel tasemel oleva agitatsioonitöö tegemine valijate hulgas.

Juba eelmistel aastatel toimunud valimiskampaaniast on üliõpilased osa võtnud ning sellest tööst omandanud rohkeid kogemusi. Pole kahtlust,

et toimivas valimiskampaanias seda tööd tehakse veelgi paremini. Selleks ongi agitatsioonitöösse lülitatud parimad üliõpilased, kellede poliitiline teadlikkus on kõrgel tasemel.

Peale agitatorite töötab üliõpilasi ja õppejõude ka ringkonna- ja hääletulemiskomisjonid. Näiteks võib tuua üliõpilasi Antonina Jasnetskit, Maie Lõhmust, Elmar Loiget, Hans Sarve, Volfrid Herzenit, Alfred Külaotsa jt. Õppejõududest on valimiskampaaniasse lülitunud Aira Hone-Kaal, Eduard Laugaste, Valdek Riitsaid, Andres Päril ja teisi meie ülikooli õppejõude.

Kõik see näitab, et meie ülikooli kollektiivi liikmed poe valimiskampaanias jäänud passiivseks pealtvaatajaks, vaid on seda tähtsat ülesannet kogu jõuga täitma asunud.

Eelseisvate päevade suured ülesanded

On jäänud veel vaid mõned päevad talvise eksamissessiooni alguseni, mil üliõpilased astuvad eksamilaudade ette, et näidata sügissemestri õppetöö tulemusi nii oma õppeasutise, rahva kui ka kogu kodumaa ees. See on vastutusrikas ja tähtis tööperiood, mis nõuab kõikide jõudude ja võimaluste otstarbekohast rakendamist. Eksamissessiooni tulemused peavad näitama õppe- ja kasvatustöö taset ülikoolis, esile tõsima töövõite, mida oleme saavutanud õppeaasta esimesel semestril õppe- ja kasvatustöö alal, kuid ühtlasi avastama puudusi ja lünki, mis tuleb parandada ja täita eelseisval kevadisel õppesemestril. Eksamid on üliõpilastele katseks, mis peavad näitama, mil määral nad on küpsed saama nõukogude kõrge kvalifitseeritud töötajateks oma erialal. Nad on ühtlasi katseks õppejõududele, mil määral nad on suutlised ette valmistama ideelis-poliitiliselt, teaduslik-teoreetiliselt ja praktiliselt hästi ettevalmistatud nõukogude juhivad intelligentsi. Et saavutaksime sel alal maksimaalseid tagajärgi ning et eksamissessiooni tulemused oleksid kõigiti kõrgetasemelised, on vajalik eksamissessiooni edukaks läbiviimiseks kõigi jõudude täielik organiseerimine ja kõigi võimaluste maksimaalne rakendamine. Siin on tähtis osa täita nii üliõpilastel, õppejõududel, ülikooli administratsioonil kui ka ülikooli ühiskondlikel organisatsioonidel.

Pidevat tõusuteed kulgev õppe- ja kasvatustöö on viimase semestri kestel saavutanud uusi võite ideelis-poliitilise ja teaduslik-pedagoogilise töö alal, eksamiteks valmistumisele on enamasti suhtunud suure hoolikuse ja vastutustundega.

Teaduskondade dekaanid, kateedrite juhatajad ja õppejõud on kogu semestri kestel püüdnud üliõpilasi abistada eksameile ettevalmistumisel. Varakult on üliõpilasi tutvustatud õppeprogrammid, tehtud need üliõpilastele kättesaadavaks kateedrite juures, juhitud üliõpilasi õppekirjanduse kasutamisele, korraldatud konsultatsioone, peetud ülevaatlikke loenguid ja antud näpunäiteid üliõpilaste iseseisva töö korraldamiseks.

Ülikooli administratsioon on püüdnud omalt poolt luua kõigiti soodsaid võimalusi üliõpilastele eksamiteks ettevalmistumisel eriti eksamieelses tööperioodil. Ülikooli pearaamatukogu, teaduskondade raamatukogud ja kateedrite lugemislauad on üliõpilastele töötamiseks avatud hilisõhtuni, kateedrites on kättesaadavaks tehtud õppe- ja käsiraamatud, õppimiseks avatud auditooriumid jne.

Üliõpilased on juba õppeaasta esimestest loengutest alates pidevalt jooksvas tööprotsessis asunud valmistuma eksameiks. Eksamieelse viimase kuu kestel on konsultatsioonide, ülevaatlite loengute ja õppekirjandusse süvenemise kaudu püütud täita lünki loengutel omandatud teadmises.

Kõik eeltoodu on eelduseks eksamissessiooni heaks kordaminekuks. Kuid üliõpilaste ja õppejõudude poolt ei ole siiski veel kasutatud kõiki võimalusi, et eksamissessiooni tulemusi muuta maksimaalseiks. Mõnigi asi on unustatud või juhuslikult kahe silma vahele jäetud. Eksamieelsetel viimastel tööpäevadel on veel võimalusi esinevate puuduste kõrvaldamiseks. Õppejõud ärgu unustagu kasutamast viimaseid konsultatsioone, et avastada puudusi ja lünki üliõpilaste teadmises ning üliõpilaste tähelepanu juhtimast esinevatele puudustele. Samuti ärgu unustatagu juhtimast üliõpilaste tähelepanu õigele õppimisele eksamiteks valmistumisel, õppematerjali otstarbekale kasutamisele jne. Eksameile minevad üliõpilased tutvunegu põhjalikult õppeprogrammi ja eksamitöödega ning kasutagu maksimumses ulatuses viimaseid konsultatsioone. Kontrollitöö, kas on õppeaine omandatud küllaldase põhjalikkusega, kas on selleks loengukonspekti kõrvalt kasutatud ammendavalt õppekirjandust ja muid vajalikke õppemateriale. On üliõpilane seda teinud, siis võib ta julgelt ja kindlalt astuda eksaminatori ette, kindlas teadmises, et ta on oma poolt andnud maksimaalse panuse eksami edukaks kordaminekuks ning põhjalikult omandanud teadmised, mida ta tulevases kutsetöös rakendab nõukogude ühiskonna ja Nõukogude riigi hüvanguks.

Teenistujate Ametiühing korraldab nääriõhtu

Täna õhtul algusega kell 21 toimub Viljandi tän. 1 TRÜ Teenistujate Ametiühingu korraldusel ülikooli õppejõudude, teenistujate ja tööliste ühine nääriõhtu.

Teenistujate Ametiühingu komitee on teinud nääriõhtuks hoolikaid ettevalmistusi, mis annavad põhjust eeldada, et õhtu kõigiti õnnestub. On korraldatud ühine nääriõhtu, nääripuu, jagatakse kingitusi, esitatakse sisukas isetegevuskava jne.

Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei V kongress

23., 24. ja 25. detsembril toimus Tallinnas „Estonia“ kontserdisaalis Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei V kongress. Kongressi avas lühikese kõnega Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee sekretär sm. N. Karotamm.

Kongressi presiidiumi valitakse üksmeelselt seitsmehed Karotamm, Päll, Veimer, Ahmatov (UK(b)P Keskkomiteest), Kedrov, Kuusik, Käbin jt.

Suure vaimustusega valib kongress aupresiidiumi UK(b)P Keskkomitee Poliitbüroo esot-

sas bolševike partei ja nõukogude rahva juhi J. V. Staliniga.

Ühel häälel kinnitatakse kongressi päevakord: 1. Eestimaa K(b)P Keskkomitee aruanne (aruandja sm. N. Karotamm), 2. Eestimaa K(b)P Keskrevisjonikomisjoni aruanne (aruandja sm. Lambakahar), 3. Eestimaa K(b)P Keskkomitee valimised, 4. Eestimaa K(b)P Keskrevisjonikomisjoni valimised.

Sõna Eestimaa K(b)P Keskkomitee aruande esitamiseks antakse Eestimaa K(b)P Keskkomitee sekretärile sm. N. Karotammele.

Sm. N. Karotamme aruandekõnest

Oma aruandekõne algul sm. Karotamm ütles: „Seltsimehed! Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei IV kongress toimus 1941. a. veebruaris. Sellest ajast on möödunud peaaegu kaheksa aastat, mis olid täis suuri ülemaailmse ja ajaloolise tähtsusega sündmusi, mis olid täis suuri sündmusi ka eesti rahva elus.

1941. a. asus EK(b)P energiliselt realiseerima partei IV kongressi otsuseid. Vabariigi parteiorganisatsiooni juhtimisel, Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee ja seltsimees Stalini juhtimisel saavutas Eesti NSV töötav rahvas silmapaistvaid tulemusi sotsialistlikus ülesehitustöös. Üle kogu maa oli käimas hoogne loov töö.

Ja kõik see katkes äkki, kui saksa fašistlikud imperialistid 22. juunil 1941 reetlikult kallale tungisid Nõukogude Liidule. Algas nõukogude rahva Suur Isamaasõda. Nõukogude armee, Balti mere sõjalaevastik ja hävituspataljonid kaitsesid eesti töötava rahva toetusel sangarlikult iga jalatäit meie sünnimaa pinnast. Viis ja pool kuud kestis võitlus. Alles 3. detsembril 1941 läks hitlerlastel korda vallutada viimane lapp Eesti NSV pindalast.

Ligi kolm aastat kestis Eestis saksa fašistliku okupatsiooni jõhker režiim.

1944. a. teisel poolel vabastasid Nõukogude armee ja mere ning lennuvägi Nõukogude Liidu generalissimuse seltsimees Stalini juhtimisel Eesti NSV saksa okupatsiooni alt.

Eestis taastati jälle nõukogude võim.

Need kahjud, mis saksa fašistlikud okupandid tegid Eesti NSV riiklikele, kooperatiivsele ja ühiskondlikele organisatsioonidele ning kodanikele, ulatuvad üle 16 miljardi rubla 1941. a. kindlais riiklikes hindades. Saksa fašistlikud okupandid ja nende aktiivsed abilisid — eesti kodanlikud natsionalistid — tapsid 61 300 Eesti NSV elanikku ja 132 000 inimest aeti sakslaste poolt Eestist minema.

Nagu nüüd dokumentide najal on kindlaks tehtud, oli saksa fašistidel kindel eesmärk hävitada eesti rahvas. Sellest vältimatust hukkamisest päästis eesti rahva ta suur juht ja parim sõber, meie armastatud seltsimees Stalin. Eesti rahva päästis sellest hukkamisest vennalikud nõukogude rahvad esotas vene rahvaga ta päästeti Nõukogude Liidu vaprate relvastatud jõudude poolt.

Täna siin kongressil avaldame me selle eest kogu eesti tööava rahva nimel oma suurimat tänu, austust ja armastust Nõukogude Liidu relvastatud jõududele, kõigile NSV Liidu vennalikele rahvastele, eriti aga suurele vene rahvale, kuulsusrikkale bolševike parteile ja meie suurele juhile ning õpetajale seltsimees Stalinile. (Tormiline aplaus.)

24. novembril 1944 vabastati saksa röövvalutajate käest viimane tükk Eesti NSV territooriumi Sõrve poolsaarel.

Algas pingerikas töö saksa okupatsiooni poolt Nõukogude Eestile löödud raskete haavade ravimisel.

Andnud seejärel sügava analüüsi Nõukogude Eesti tööstuse, energeetikamajanduse, kapitali ehituse, põllumajanduse, transpordi ja side, kaubanduse ning rahanduse arendamisel ning töötava rahva materiaalsel elutingimuste parandamise alal saavutatud edusammudest ning esinevaist puudustest, siirdus aruandja kultuurilise ehitustöö küsimuste käsitlemise juurde.

Peatudes meie vabariigi kõrgemate õppeasutiste ja teadusliku uurimise asutiste töö, märkis sm. Karotamm:

„Viimasel ajal on tugevdatud meie kõrgemate koolide juhtimist. On paranenud ideeline ja poliitiline töö õppejõudude seas. Kriitika ja enesekriitika arendamine kõrgemate koolide õppejõudude hulgas on toonud kaasa nii mõnegi reaktsioonääri paljastamise. Mõned professorid (Koort, Kleis, Vaga, Krus jt.) on ajakirjanduses arvustavalt sõna võtnud oma varasemate ebaõigete vaadete kohta. Tarvis on süstemaatiliselt, päevast päeva parandada õppe- ja kasvatustööd meie kõrgemais koolides. See nõuab eelkõige järjekindlat võitlust igasuguste vaenulike ja reaktsiooniliste mõjude vastu, mis pärinevad kodanlikust maailmast, eriti Eesti kodanliku natsionalismi ideoloogia vastu, mida esineb veel siin seal meie kõrgemais koolides. On tarvis tõsta õppejõudude poliitilist ja teoreetilist kvalifikatsiooni. On tarvis kasvatada ja ette valmistada uut kõrgelt kvalifitseeritud nõukogulikku õppejõudude kaadrit eesti kõrgemate koolide jaoks. Üliõpilased peavad põhjalikult tundma õppima eesrindlikku teadust, nende teaduslikku uurimistööd on igati tarvis arendada ja toetada. Mida enam edasi, seda rohkem peab kõrgem haridus Eesti NSV-s muutuma massiliseks.

Siinkohal on tarvis teha üks märkus meie vabariigi kommunistliku noorsooühingu töö kohta. Meie kommunistliku noorsooühingu algorganisatsioonid töötavad koolides, tehnikumides ja kõrgemais õppeasutistes nõrgalt ja paljudes kohtades isegi väga nõrgalt. Kommunistlike noorte organisatsioonid koolides, tehnikumides ja kõrgemais õppeasutistes seisavad sageli eemal õpilastest ja üliõpilastest. Vähe on kommunistlike noorte organisatsioonides tööpooldest elavat ja huvitavat kommunistliku noorsooühingu tööd.

Meie vabariigi kultuurielu suuremaid saavutusi on 1946. a. asutatud Eesti NSV Teaduste Akadeemia, mille süsteemis töötab 12 instituuti. Seni korraldatud teaduslikud sessioonid räägivad sellest, et akadeemia mõned osakonnad ja instituudid on asunud juba tõhusale teaduslikule uurimistööle. Kui see uurimistööde temaatika neis instituutides, mis töötavad tööstuse ja põllumajanduse alal, on üsna tihedalt seotud rahvamajanduse taastamise ja arendamise plaanide ja praktikaga, siis humanitaarteaduste alal töötavate instituutide kohta peab ütleva seda, et nii mõnigi nende instituutide tööplaanides olevalist teemadest on ebaaktuaalne. Eesti NSV Teaduste Akadeemia ei tohi oma jõude killustada, püüdes lahendada ühe korraga pal-

jusid küsimusi, sest tal ei jätku selleks veel jõudu. Akadeemia kaadrite hulgas on klassiliselt võrraid isikuid, kellel mõnikord ei ole midagi ühist teadusega. Rööbiti akadeemia teadusliku tööga tuleb tal parandada samuti oma tööd kvalifitseeritud teadlaste kaadri kasvatamise alal ja ühtlasi koordineerida teaduslikku uurimistööd kogu vabariigi ulatuses (näiteks kõrgemais õppeasutistes jne.)“

Edasi käsitles sm. Karotamm pikemalt partei organisatsioonilise töö küsimusi ja tegi kokkuvõtteid poliitilisest tööst elanikkonna hulgas. Oma aruandekõne lõpposas sm. Karotamm märkis:

„Meie ei ole veel lahendanud ka kõiki intelligentsi ideelise ja poliitilise kasvatamise küsimusi, ehkki sel alal on tehtud üsna palju tõhusat tööd. Rääkides tööst intelligentsi hulgas on kõige tähtsam ja kõige pakilisem õpetajate ja agronoomilise personali ideeline ja poliitiline kasvatamine, millele on tarvis suunata erilist tähelepanu.

Mida enam tugevneb Eesti NSV-s nõukogude võim, mida suuremad on tema saavutused, seda enam raevuvad need ollused, kes on vaenulikud nõukogude võimu ja töötava rahva vastu, seda vihasemaks muutub kulaklik-natsionalistlike olluste vastupanu sotsialistlikule ülesehitustööle. Need ollused on määratud paratamatule hukkamisele. Eesti töötava rahva hulgas ei leia nad poolehoidu ega toetust. Eesti kodanlikud natsionalistid on rahvusvahelise reaktsiooni agentuur. Nad on sõjahutajate ja fašismi agentuur. Nende ollustega ja nende riisimatega on tarvis pidada kõige otsustavamalt ja halastamatult võitlust.

See nõuab meilt kõige suuremat revolutsioonilist valvsust.

Kodanliku ideoloogia jäänuseid ja mõjusid eesti töötava rahva hulgas ei tule alahinnata. Eriti visad on need eelarvamused ja väärarvused püsima just rahvusküsimuse alal. On tarvis teha visa ja süstemaatiliselt bolševistlikku tööd kommunistide

kasvatamisel leninismi vaimus, meie partei stalinliku rahvuspoliitika vaimus.

On tarvis tõsiselt parandada ideoloogilist tööd Eesti NSV-s. Tuleb kõvendada võitlust kõigi marksismile-leninismile vaenulike vaadete ja kontseptsioonide vastu, eriti eesti kodanliku natsionalismi vastu. Tuleb kõvendada ja parandada tööd intelligentsi poliitilise kasvatuse alal nõukogude patriotismi vaimus.

Veel üks märkus. Meie poliitilises töös elanikkonna hulgas tuleb senisest rohkem tähelepanu pöörata rahvusvahelise reaktsiooni paljastamisele poliitika ja kultuuri alal. Tuleb paljastada igasugust orjameelset lõimitamist manduva kodanliku äänekultuuri ees, samuti tuleb paljastada Inglise-Ameerika sõjahutajaid ja nende sabarakke, tuleb paljastada parempoolsete sotsialistide reaktsioonilist osa töölisliikumises. Märksa rohkem kui seni tuleb eesti töörahvale näidata ja selgitada demokraatlike jõudude tugevust ja nende kasvu kogu maailmas, jutustada rahvademokraatia maadest, jutustada kapitalistlike maade ja rahvademokraatia maade kommunistlikest parteidest. Eesti töötajad tunnevad suurt huvi nende küsimuste vastu. Me kinnitame siin oma kongressil, et kogu eesti töötav rahvas kiidab täies ulatuses heaks UK(b)P Keskkomitee, Nõukogude Liidu valitsuse ja meie suure juhi seltsimees Stalini välispoliitika.

SELTSIMEHED!

Eesti töötav rahvas on Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei juhtimisel oma töös saavutanud märgatavaid tulemusi.

Nende saavutuste aluseks, kõigi meie võitluse aluseks on Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee leninlik-stalinlik juhtimine, on meie suure juhi ja õpetaja, meie rahva parima sõbra, meie armastatud seltsimees Stalini geniaalne juhtimine. (Kestev aplaus.)

UK(b)P Keskkomitee juhtimine ja juhtimine seltsimees Stalini poolt, nende pidev hool Ees-

Läbirääkimistelt Keskkomitee aruande kohta. Valiti EK(b)P juhtivate organite uued koosseisud

Pärast vaheaega kuulas kongress ära Eestimaa K(b)P Keskrevisjonikomisjoni aruande, mille esitas sm. Lambakahar.

Aruannetele järgnesid läbirääkimised, mille kestel võtsid sõna sm-d Jerjomin, Jaanus, Leede, Päll, Käbin, Veimer, Boitsov jt., kokku 41 delegaati.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni tööst kõneles kongressil sm. Uibo. Ülikooli parteiorganisatsioon on märksa kasvanud, mis on avaldanud soodsat mõju kogu ülikooli töö paranemisele ja õppedistsipliini tugevnemisele üliõpilaste hulgas. Parteiorganisatsioon on paranenud õppejõudude ja üliõpilaste hulgas marksistlik-leninlike teadmiste propandand. Kuid ülikooli töös on veel palju tõsiseid puudusi. Mõned õppejõud ja professorid ei ole veel võitu saanud reaktsiooniliste vaadete jäänustest. Lõpuks kõneles sm. Uibo vajadusest avada Tartu ülikoolis filosoofia fakultet.

Mitmesuguseid ideoloogilise töö küsimusi käsitles oma sõnavõtus EK(b)P Keskkomitee sekretär sm. Käbin.

Kui Eestimaa K(b)P IV kongress toimus Eestis nõukogude võimu kehtestamise algpäevil — rääkis sm. Käbin — siis V kongress toimub olukorras, kus me pärast võidurikka sõja lõppu ja fašistide väljakihutamist juba neli aastat oleme töötanud nõukogude võimu kindlustamiseks ja sotsialismi ülesehitamiseks meie kodumaal.

Edasi analüüsis sm. Käbin üksikasjalisemalt klassivõitluse olukorda linnas ja maal ja ühenduses sellega ideoloogilise poliitilise kasvatustöö küsimusi.

Klassivõitlus toimub mitte üksnes majanduslikul, vaid samuti ideoloogilisel rindel — kõneles sm. Käbin. Me peame klassivaenlasega võitlema mitte ainult praktiliselt, vaid samuti tema ideoloogiaga. Selle töö aluseks on UK(b)P Partei Keskkomitee otsused ideoloogilise töö kohta, mis haaravad rahva ideoloogilise kasvatustöö kõiki külgi.

Edasi meenutas sm. Käbin, et UK(b)P Keskkomitee otsused ideoloogilise töö kohta seavad suuri ülesandeid meie ühiskonnateaduste ette. Meie räägime juba ammu Eesti marksistliku ajaloo koostamisest. Ammu tõteti üles küsimus meie kirjanduspärandi ümberhindamisest. Kuid Eesti NSV Teaduste Akadeemia ei täida oma plaani aastast aastasse, eriti ühiskonnateaduste osas. Eesti ajalugu, mis plaani kohaselt pidi ilmuma 1946. a., ei ole ilmunud tänapäevani. Teos „Eesti kodanlik vabariik 1918.—1940. a.“ pidi samuti ilmuma 1946. a., siis 1948. a., aga pole seniajani ikka veel ilmunud, kuigi ka käesolev aasta on juba lõpul. Sm. Käbin tõi teisi näiteid, mis iseloomustavad Teaduste Akadeemia halba tööd. See viga tuleb parandada.

* * *

25. detsembri õhtusel istungil võttis kongress ühel häälel vastu otsuse Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee aruande kohta. Kongress tunnistas Keskkomitee poliitilise joone õigeks ja praktilise töö rahuldavaks.

Vastuvõetud otsuse näol andis EK(b) Partei V kongress vaba-

ti NSV eest õhtub ja innustab eesti töötavat rahvast ennastalgavale tööle ja võitlusele sotsialismi-kommunismi ülesehitamise nimel.

Kogu selle bolševistliku juhtimise eest, kogu Nõukogude Eestile osutatud suure abi eest avaldame meie UK(b)P Keskkomiteele, Nõukogude Liidu valitsusele ja isikiikult seltsimees Stalinile kogu eesti töötava rahva nimel, ka kõigi eesti kommunistide nimel meie kõige sügavamalt ja tulisemat tänu. (Kestev aplaus.)

Meie töötame UK(b)P Keskkomiteele ja seltsimees Stalinile, et töötame veel paremini, et kõrvaldame kõik need puudused ja vead, mis meie töös praegu esinevad.

Meie vannume Teile, kallid seltsimees Stalin, et Nõukogude Eesti bolševikud ei säästa oma jõudu ja ka oma elu võitluses töötava rahva huvide eest, meie Nõukogude kodumaa huvide eest, võitluses kommunismi suurte ja õilsate eesmärkide eest. (Tormiline aplaus.)

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi bolševikud on alati olnud ja jäävad ka tulevikus lõpuni truuks Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini suurele ning võitmatule lipule.

Suure Stalini lähim kaastöeline seltsimees Molotov ütles kolm aastat tagasi: „See on meie õnn, et Punaarmee ja nõukogude rahvast juhtis raskeil sõja-aastail Nõukogude Liidu tark ja kogenud juht suur Stalin. Generalissimus Stalini nimega lähevad meie maa ajalukku meie armee kuulsusrikkad võidud. Suure juhi ning organisatoori Stalini juhtimisel oleme nüüd asunud rahulikule ülesehitustööle, et saavutada sotsialistliku ühiskonna jõudude tõeline õitseng ja õigustada meie sõprade parimaid lootusi kogu maailmas.“

Nii ütles seltsimees Molotov. Seltsimees Stalini juhtimisel läheb eesti töötav rahvas käiskäes kõigi teiste nõukogude rahvastega oma suure eesmärgi — kommunismi poole.“

riigi parteiorganisatsioonidele laiaulatusliku programmi võitluseks Nõukogude Eesti sotsialistliku industrialiseerimise, põllumajanduse sotsialistliku ümberkorraldamise, kultuuri, teaduse, kunsti õitsenguleviimise eest.

Pärast seda asus kongress päevakorra kolmanda punkti juurde, EK(b)P Keskkomitee uue koosseisu valimisele. Keskkomitee uude koosseisu valiti 57 liiget ja 17 kandidaati.

Neljanda päevakorrapunktina valis kongress uue 11-liikmelise revisjonikomisjoni koosseisu.

Määratu suure vaimustusega võttis kongress vastu ettepaneku saata EK(b) Partei V kongressi nimel tervitustelegrammi seltsimees Jossif Vissarionovitš Stalinile.

Kongressi lõpetamisel pöördub sm. Karotamm delegaatide poole lühikese kõnega. Ta ütleb, et kongress on põhjalikult ja igakülgselt arutanud vabariikliku parteiorganisatsiooni ja Eestimaa K(b)P Keskkomitee tööd, võtnud julge kriitika ja enesekriitika alla esinenud puudused ja andnud suuna vabariigi parteiorganisatsiooni edaspidiseks tööks. Seltsimees Karotamm kutsub kõiki parteiorganisatsioonide ja parteiorganite üles viivitamatult ja energiliselt asuma Eestimaa K(b)P V kongressi bolševistliku otsuse täitmisele, auga täitma lubadusi, mille me andsime oma suurele juhile ja õpetajale seltsimees Stalinile.

Sm. Karotamm kuulutab Eestimaa K(b)P V kongressi lõppenuks. Delegaadid laulavad partei hünni „Internatsionaali“.

Nelja päeva pärast algab eksamisesseioon. Demonstreerigem sessioonil töös saavutatud edusamme!

* * *

Metsateaduskond on eksamisesseiooni alguseks valmis

Eksamisesseiooni ettevalmistamine algas TRÜ Metsandusteaduskonnas kursuste ja rühmade nõupidamiste, kateedrite eksamisesseiooni ettevalmistamise, dekaanaadi poolt üliõpilastele iseseisva õppetöö arendamiseks võimaluste loomise ja eksamisesseiooni tunniplaani koostamisega.

Eksamisesseiooni eelsed tootmisnõupidamised on teaduskonnas viidud läbi novembrikuu teisel ja detsembrikuu esimesel poolel. Nende arendamise käigus on selgunud, et enamuse üliõpilasi võtab eksamiteks valmistumise suure tõsidusega ja on selle sidunud kogu oma semestri õppetööga loengutel, praktikumidel, konsultatsioonides jne. Arvestused viiakse läbi enne eksamisesseiooni ja rida üliõpilasi on asunud võimalikes ainetes eksamate sooritamisele enne sessiooni (dendroloogia, taimemorfoloogia ainetes üliõpilased Grünberg, Kevvai, Aruoja jt.). Tootmisnõupidamistel on selgunud ka mahajäänud ja oma töösse loiult suhtuvad üliõpilased. Niisugustest üliõpilastest on esitatud eksamatrikuleerimiseks üliõpilased Leo Niklus, Astrid Kaasik jt. Samas aga on kursuse hool-

dajatel ja dekaanil vaja kohe seigutada, kas üliõpilased Korge, Kangur ja mõned teised tahavad korralikult õppetööle asuda või on neil mujal otstarbekohasem oma jõudu rakendada.

Kateedrites on üliõpilaste jaoks välja pandud õppeprogrammide ja olemasolevate ettevalmistamiseks vajalik kirjandus, ning on asunud eksamisesseiooni eelsete konsultatsioonide teostamiseks. Kateedrites on üliõpilastele korraldatud töötamisvõimalused.

Dekaanaadi poolt on korraldatud üliõpilastele võimalus töötada teaduskonna raamatukogus ja eraldatud vastav ruum teaduskonna hoones Veski tänaval.

Nähes mõningaid puudusi, saab metsandusteaduskond teravikuna siiski märkida eelolevaks eksamisesseiooniks paremat valmisolekut kui eelmiste eksamisesseioonide eel. Käsi aga ei saa panna rüppe, sest ainult jätkuv pingeline töö üliõpilasperes, kateedrites ja dekaanadis tagab eksamisesseiooni eduka läbiviimise.

Dots. V. Ritslaid,
TRÜ Metsandusteaduskonna dekaan.

Ettevalmistused on olnud hoolikad

Eksamisesseiooni alguseni on jäänud veel vaid mõningad päevad. Seega on saanud ülim aeg eksamate sooritamiseks tarvilike ettevalmistuste lõpuleviimiseks. Teaduskonna vitriini on välja pandud eeloleval sessioonil sooritamiseks määratud eksamate kalendaarne plaan, et võimaldada igal üliõpilasel juba nüüd koostada tööplaani, mis hoiaks ära eksamate kuhjumise sessiooni viimastele päevadele. Semestri vältel on toimunud pidev õppematerjali kordamine ja põhiprobleemide omandamine. Aeg-ajalt on korraldatud konsultatsioone õppejõudude juhatusel raskemate küsimuste lahendamiseks, samuti üliõpilaste omavahelisi arutlusi. Seda on võimalik ja väga oluline korraldada veel nüüdki kokkuleppel vastava õppejõuga, sest paratamatult kerib uusi probleeme, mis vajavad selgitust.

Seoses nende ettevalmistustega võib loota saajaprotsentidele ja edukat eksamate sooritamist ning teaduskonna väljapaistvat õppetaset teiste hulgas.

R. Kivisalu,
Ajalo-keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane.

Teeme kõik selleks, et eksamisesseioon oleks edukas

Tartu Riikliku Ülikooli geograafiaosakonnas on käesoleva õppeaasta sügissemester möödunud pingelise töö tähe all. Tingitult ülemineku-õppeplaani, mille järgi geograafiaosakond kõnesoleval semestril töötas, oli üliõpilaste õppetöö koormus õige suur, ületades normaalse loengutunde arvu enamikul kursustel. Lisaks sellele korraldati meie tulevaste geograafide joonistamisoskuse süvendamiseks fakultatiivne eskiisjoonistamise kursus, millest geograafiaosakonna II-IV kursuse üliõpilasi arvukalt osa võttis.

Õppetöö on kulgenud geograafiaosakonnas möödunud semestril üldiselt suuremate häireteta. Mitmesuguseid raskusi on siiski esinenud peagu kõigil kursustel, nii näiteks IV kursusel vene keele õppimisel, kus semestri kestel on korduvalt lektoreid vahetatud jne. Mõnevõrra segavalt mõjus ka geograafiakateedri ruumes toimunud remont, mille tõttu tuli teha sageli ümberpaigutusi loengute ning harjutuste ruumide osas. Segavalt on mõjunud ka ruumide kütatus Aia

tän. 46 hoones, kus temperatuur õige sageli on liig madal normaalseks töötamiseks (7-8°).

Vaatamata esinenud raskusile on geograafiaosakonna üliõpilased valdavas enamikus suhtunud õppetöösse suure püsivuse ning hoolega. Loengutunde puudunud suuremal määral vaid üksikud üliõpilased, neist on üks üliõpilane nõrga osavõtu pärast õppetööst eksmatrikuleeritud.

Detsembrikuu keskpaiku saab geograafiaosakonnale Kõrgema Hariduse Ministeeriumi poolt kehtestatud uus õppeplaani, mis senise õppeplaani võrreldes sisaldab olulisi muudatusi. Uue õppeplaani järgi tuleb üliõpilasel mitmes aines, kus seni oli ette nähtud ainult arvestused, sooritada eksam. Selle tulemusel suurenes geograafiaosakonna I kursusel eksamate arv eeloleval eksamisesseioonil 2 võrra, kuna III kursusel tuleb juurde 3 eksamit. Nimetatud eksamate sooritamine nõuab üliõpilasilt tõsist pingutust, kuid asetab suuri kohustusi üliõpilaste abistamise osas ka õppejõududele. Selletõttu tu-

leb nõuda, et eksamate alguseni jäänud vähesed päevi kasutataks maksimaalselt konsultatsioonideks ning vestlusteks, et selgitada kõik võimalikud lüngad õppetöös.

Geograafiakateedri poolt õpetatavasis distsipliinides on aine paremaks omandamiseks mitmel kursusel korraldatud pidevalt kogu semestri kestel kontrolltöid. Neist on olnud suur kasu nii üliõpilasil kui ka õppejõududel, kes sel teel on saanud pidevalt kontrollida aine omandamist üliõpilaste poolt. Konsultatsioone on korraldatud nii üksiküliõpilastele kui ka rühmadele, kusjuures erilist tähelepanu on pööratud konsultatsioonide korraldamisele viimaseil nädalail enne eksamisesseiooni.

Geograafiaosakonna õppejõud ning üliõpilased tahavad teha kõik, et kõrvaldada õppetöös veel esinevad raskused ning puudused ja rakendavad kogu oma jõu, et täita neid suuri ülesandeid, mida meie haritlaskonnalt oodatakse.

E. Varep,
geograafiakateedri juhataja kt.

Üliõpilaste iseseisva töö korraldamise ülesandeist ja suundadest

Domineerivateks õppetöö vormideks kõrgemates õppeasutistes on loengud, harjutused, seminarid, kursusetööd ja menetluspraktika. Kuid järjest rohkem tähelepanu osutatakse kõrgemates koolides nüüd üliõpilaste iseseisvale tööle.

Loetletud õppetöövormidest annab pealiskaudsel vaatlisel kõige vähem võimalusi iseseisvaks tööks õppeprotsessi loenguline osa. Ometi saab ja peabki üliõpilane ka siin aktiivselt ja iseseisvalt kaasa töötama.

Loengumaterjali põhjalikuks omandamiseks on vajalik loengu sisu lühem või üksikasjalikum ülesmärkimine üliõpilase poolt. Loengu materjali kodune läbitöötamine ja loengute rekonstrueerimine märkmete põhjal on esimeseks sammuks aine omandamine.

Üliõpilaste iseseisv töö harjutustel, seminarides ja kursusetööde koostamisel toimub õppejõu pideva kontrolli all. Nende õppevormide juures saavad üliõpilased konkreetsed tööülesanded, mida nad täidavad juba iseseisvalt, õppejõult saadud juhiste järgi.

Siin õpivad üliõpilased loengutel kuulud valitsemise ja rakendamise. NSVL Kõrgema Hariduse Ministri hiljuti saanud käskkirjale nr. 1432 lisatud teaduslik-metoodilise nõukogu pleenumi resolutsioonis juhitakse tähelepanu eriti kursuse- ja seminaritöödele kui õppetöö tähtsamatele lülidele üliõpilase iseseisva tööoskuse kujunemisel. Seminar- ja kursusetööd võimaldavad teadusliku töö meetodite omandamist, teoreetiliste teadmiste praktilist kasutamist ja üliõpilaste algatusvõime arendamist. Nimetatud pleenumi otsustes juhitakse samuti tähelepanu üliõpilaste vabastamise vajadusele õppejõu liigest hooldamisest. Edasi näeb nimetatud käskkirja ette võimaluse õppetöö ümberkorraldamiseks selle auditoorses osas. Kus võimalik ja otstarbekohane, tuleb auditoorset osa koondada ja see asendada üliõpilaste iseseisva tööga.

Menetluspraktika on õppeprotsessi organiline osa, mille ülesandeks on üliõpilase teoreetiliste teadmiste kontrollimine praktikas ja nende teadmiste

süvendamine. Selle õppevormi juures on üliõpilaste iseseisv töö esikohal, kuigi õppejõu või kaitse töötaja juhendamisel ja kontrollimisel.

Kuid tähtsamaks iseseisva töö vormiks jääb siiski kirjanduslike allikate läbitöötamine.

On soovitatav, et üliõpilased alustaksid kirjanduslike allikate iseseisvat läbitöötamist juba võimalikult esimesest kursusest peale. Viimastel kursustel, eriti aga diplomitöö koostamisel ilma teadusliku kirjanduse kasutamise pole studium mõeldav. Varajane kirjanduslike allikate kasutamine arendab teadusliku töötaja võimet ruttu sisse elada võõra autori mõtetesse ja oskust neid kriitiliselt hinnata.

Siinjuures ei ole mõeldav, et üliõpilane süveneks ühesuguse põhjalikkusega kõikidesse distsipliinidesse. On vajalik, et üliõpilane oma iseseisvas töös end varakult leiaks, s. o. et ta orienteerudes üldistes küsimustes suunaks oma teaduslikud püüdlused ühele kitsamale distsipliinile, millele ta pühendaks siis seda rohkem energiat.

Oleks tervitatav, et üliõpilased ei piirduks ainult loengumaterjali omandamisega, vaid

Uuel aastal teostatakse ulatuslikke üritusi töötajate parandamiseks

TRÜ eksploatatsiooni-tehnilise osakonna peamiseks ülesandeks on korras hoida TRÜ hooneid ja instiituute, et sellega kindlustada normaalset ja häireteta tööd Tartu Riikliku Ülikoolis. Selle ülesande täitmiseks on moodustatud eksploatatsiooni-tehnilise osakonna baasil oma remontkontor, mehaanika- ja puidutöököda.

1948. a. jooksul on osakonna poolt teostatud võrdlemisi suur töö hoonete korrastamisel. Nii on eksploatatsiooni antud rida ühiselamuid, nagu Kastani 12, Näituse 7, Vallikraavi 9, on remonditud instituutide hoone Laial tänaval, keemia instituudile on ehitatud ja paigaldatud sisustust jne.

Kuna laiaulatuslikke kapitalremonttöid takistasid finantsküsimused, siis on esitatud Kõrgema Hariduse Ministeeriumile 1949. a. plaan kinnitamiseks 888,5 tuh. rbl. ulatuses. Antud plaanis on ette nähtud korrastada Aia tän. 46 instituutide hoone ja valgendada hoone fassaadid uus värv, korrastada täielikult ühiselamud ning lõpetada osakonna ehitusbaaside väljahitamine.

Uue suurema tööna seisab osakonna ees endise ülikooli kiriku ümberehitustöö, kuhu kavatakse paigutada üliõpilaste klubiruum koos kõigi vajalike kõrvalruumidega. Pearamatukogu ruumide laiendamiseks tuleb ümberehitamisele pearamatukogu I korrus, kus tehakse uus vahelagi, millega võidetakse juurde põrandapinda.

Keemiahoone uues osas tuleb osakonna poolt teostada kõik vajalikud sisustustööd suure auditooriumis, et anda juba 1. sept. 1949. a. auditooriumi eksploatatsiooni. Peale selle tuleb osakonnal kaasa aidata keemia-

hoone ehitustööde lõpetamisel, et kogu hoonet oleks võimalik kasutada juba järgmisel õppeaastal täies ulatuses.

Et Tartu Riikliku Ülikooli valduses on üldse ca 50 mitmesugust instituutide hoonet ja ühiselamut, milliste juures on viimaste aastate jooksul teostatud ainult väiksemaid remonttöid, siis tuleb osakonnal rakendada kõik jõud ja võimalused, et lähemate aastate jooksul need hooned täielikult korrastada.

Samuti tuleb lõpetada remonttööd Vanas ja Uues Anatoomikumis.

Suur töö seisab osakonnal ees Loomakliiniku hoone e korrastamisel Narva tänaval. Nimetatud hoonetes tuleb teostada laiaulatuslikud sisemised kapitalremonttööd, nagu küttekollete korrastamine, krohvimis- ja valgendustööd, akende ja uste korrastamine ning fassaadide valgendustööd.

Kõigi nende ülesannete täitmiseks tuleb osakonnal lõpetada oma ehitusbaasi väljakujundamise tööd juba aasta algul. Nii lõpetatakse töökodade ja ladude ehitustööd jaanuaris-vebruaris. Moodustatakse kindlad remontbrigadid jooksvate ja pisi-remonttööde teostamiseks.

Põhilistel töödel rakendatakse tükitööüsteem, et sellega veelgi suurendada tootmisvõimsust. Viiakse läbi laiaulatuslik sotsialistlik võistlus nii üksikute töölise kui ka brigadide vahel.

Uuel, 1949. aastal rakendab osakond kogu oma võimsuse ja võimalused, et luua ülikoolile omalt poolt kõik võimalused edukaks tööks.

V. Lepvalts,

TRÜ eksploatatsiooni-tehnilise osakonna juhataja.

Moodustati teaduslik-metoodiline nõukogu

TRÜ Ülikooli rektori hiljutis avaldatud käskkirjaga loodi õppeosakonna juures teaduslik-metoodiline nõukogu, mille tööd juhib õppeprorektor sm. Pint. Liikmetena kuuluvad nõukogu koosseisu õppeprorektori abi sm. Nurk, professorid Orviku, Moora, Veiderpass, Valdes ja Tehver, dotsendid Mitt, Kask, Talvik ja Elango ning vanem-õpetaja Mikkelsaar.

Nõukogu süsteemis organiseeriti järgmised sektiioonid: loengute sektiioon (esimees prof. Orviku), üliõpilaste iseseisva töö sektiioon (esimees dots. Elango), tootmis-, menetlus- ja

pedagoogilise praktika sektiioon (esimees prof. Veiderpass) ja seminaride, praktikumide, konsultatsioonide ja kollookviimide sektiioon (esimees prof. Moora).

Teaduslik-metoodiline nõukogu ja tema sektiioonid teostavad vastaval alal tehtava töö pidevat kontrolli ja organiseerivad mitmesuguseid üritusi eesrindlike töökogemuste levitamiseks. Sellisena kujuneb vastmoodustatud nõukogu mõjuvaks vahendiks võitluses meie ülikooli töö parandamise eest.

asuksid varakult kergemate probleemide lahendamisele. Viimane võimaldab loengute materjali ja kirjanduslikest allikatest saadud teadmiste hoopis põhjalikumalt omandamist. Paremini kui kõik eksamihinded kasvatab see noores teaduslikus töötajas usku oma võimetesse.

Üliõpilaste omaalgatuslikuks iseseisva töö vormiks on üliõpilaste töö teaduslikes ringides, mis on üheks parimaks iseseisva töö vormiks, eriti siis, kui see toimub heal juhendamisel.

Ülal on loetletud mitmeid võimalusi üliõpilaste iseseisvaks tööks. Tekib küsimus, mil määral need võimalused leivad kasutamist üliõpilaste poolt ja kui neid ei kasutata, siis mis põhjustel mitte.

Üliõpilaste iseseisv töö TRÜ Ülikoolis toimub peamiselt õppeplaani raames. Väljaspool õppeplaani toimub see peamiselt üliõpilaste teaduslikes ringides. Peab märkima, et meie üliõpilaste iseseisv töö nii ühes kui teises liinis ei ole veel küllalt intensiivne. Üliõpilaste iseseisv töö õppeplaani raames kannab veel sageli enam „eksamitegemise“ iseloomu ega ilmuga milgi määral ainesse süvenemist ega laiemat huvi teaduslike problee-

mide vastu. Samuti on töö mitmetes üliõpilaste teaduslikes ringides nagu mõneks väheste üliõpilaste monopoliks, kuna suurem osa õpilasi jääb vaid passiivseks pealtvaatajaks. Põhjuseks, miks üliõpilaste iseseisv töö ei ole küllalt tõhus, võib mainida üliõpilaste mõningat ülekoormatust, tihti veel ebasobivaid olustikulisi tingimusi, kohase kirjanduse vähesust või raskesti kättesaadavust ja halvim kõigest — üliõpilaste ükskõiksust. Välised raskused on kõrvaldatavad ja nad kindlasti ka kõrvaldatakse. Suurimaks hädaks on aga üliõpilaste enese passiivsus. Et üliõpilaste iseseisv töö omandaks TRÜ Ülikoolis otsustava kaalu, on eelkõige vaja üliõpilaste aktiivset suhtumist kogu õppeprotsessi ja iseseisvasse töösse. On tarvis lahti saada sisemistest tõketest ja formalistlikust tõsisesuhtumisest. Pole kahtlust, et meie üliõpilaskond sellest lahti saab ja juba lähemal aastail näitab sama huvi ja indu iseseisva teadusliku töö vastu, nagu seda on üliõpilastel Nõukogude Liidu suurimais ülikoolides — Moskvas ja Leningradis.

S. Nõmmik,

TRÜ geograafiakateedri vanem-õpetaja.